ئەگەر ئەم ژمارەیەدا دیارییەکی تایبەتی داوا بکە

بڕیاری مێژوویمان‌دا بۆ گێڕانەوەی دەستەڵاتی تەواومان لەسەر خاك و ئاوەکەمان و بە توانا و لێهاتنەوە دژی هەرکەسێ دەوەستین بەربەستی ئەم بڕیارە مێژووییە ڕەوابەکات.
سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە
٨ لاپەڕە
٢٥ فلسە

هاوکاری
التضامن

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥ / ٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و سەرنووسەر
اسماعیل سولث

● الخمیس ٩ نیسان ١٩٨١ العدد ٥٨٢ ●

● پێنج شەممە ٩ی نیسان / ١٩٨١ / ژمارە / ٥٨٢ ●

ووتارێکی مێژوویی گرنگی هاوڕێ سەرکردەی دامەزرێنەر

فەرماندەی جەنگ هاوڕێ صدام حسین لە ماوەی تاقی کردنەوەی بەعسەوە وێنەی عیراقی ڕەسەن و عەرەبی نوێ و مرۆڤی بە توانای پەیام هەڵگری بەدی هێنا

لە بیرەوەری (٣٤) ساڵەی لە دایك بوونی حزبی سەرکردەدا سڵاوی خۆشەویستی و وەفاداری لە سەرکردەو ڕابەر هاوڕێ صدام حسین

سەرکردەی دامەزرێنەر هاوڕێ میشیل عفلق ئەمینداری گشتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست دووپاتی کردەوە کە لەدایك بوونی حزب و جەنگی عیراق بۆ بەرگری کردنە لە نەوەی عەرەب و کەسایەتییە شارستانییەکەی و بەهایی ڕۆحی لە رابردووە ڕەونەقدارەکەی و حەقی ئەو نەتەوەیە لە ڕزگاری و یەکێتی و بووژانەوەو بیناکردنی پاشە ڕۆژی شارستانی و بڵاو کردنەوەی پەیامە مرۆڤایەتییەکەی.

هاوڕێ سەرکردەی دامەزرێنەر لە ووتەیەکی مێژوویی‌دا کە پێری ئێوارە لە ئێستگەو تەلەفزیۆنی بەغدا بە بۆنەی بیرەوەری (٣٤) ساڵەی دامەزراندنی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە ئاراستەی جەماوەری نەتەوەی عەرەبی کرد ووتی .. قادسیەی نوێ پردێکی پڕ لە باوەڕ و ڕەسەنایەتی و پاڵەوانێتییە کە قادسیەی ئێستاو قادسیەی یەکەم بە یەك دەبەستێتەوە .. ئەم جەنگە پردێکی درێژی وەفای فیکری و ئەخلاقییە کە لە نێوان ئەوو لە نێوان دامەزراندنی حزب و نەوەلاوەکانی عەرەب کە لە پێش چل ساڵدا وەرچەرخانێکی گەورەیان لە ڕەوتی شۆڕشی عەرەبی‌دا هێنایە کایەوە کاتێك کە ڕێگای خۆی لە نێو ڕێبازە فیکرییە ڕاستڕەوو چەپڕەوەکاندا کە زۆرزانبازیان بووکردەوەو لە سەر ڕێگەی کردەوەی ڕەسەنی سەربەخۆیی عەرەبی ڕێگای مرۆڤایەتی نەتەوەیی و سۆشیالیستی عەرەبی و عەرەبایەتی کە گیانی ئیسلامەتی تێدا ڕەنگدەداتەوە هەڵبژارد.

هەروەها هاوڕێ ئەمینداری گشتی حزب ووتی پەیوەندی نێوان حزب و جەنگ پەیوەندییەکی پتەوو قووڵە چونکە جەنگی عیراق تاقیکردنەوەیەکە بۆ ئەو بناغانەی کە حزب لە سەری دامەزراوەو پشتگیریەکە بۆیان و لە ڕۆژی دامەزراندنی حزبەوە بۆ ئەو بەها مرۆڤایەتییانە کە ڕۆژی دامەزراندنی حزبەوە یەکێك بوو لە ئاواتەکانی و بەڵگەیەکە بۆ ئەوەی کە تیۆریەکەی و ڕێبازی و ڕەوتەکەی شتێکی ڕاستە، حزبی مێژوویی ئەوەیە کە لە قۆناغێکی ئاستکدا توانا حەقیقییەکانی و ئاسۆی کارکردنی و پەیامەکەی لە ژیانداو ئەو ڕێگایەی کە بە هۆیەوە دەگاتە ئامانج و کەسایەتی خۆی دەچەسپێنێت دەربخات.

هەروەها ووتی حزب لە یەکەم ڕۆژی دامەزراندنییەوە لەگەڵ عیراقدا ژووانی هەبوو کاتێك کە بەعسییە پێشووەکان لە ڕۆژی دووەمی شۆڕشی مایسی ١٩٤١ دا ڕێکخراوێکیان پێکەوەنا بۆ پشتیوانی عیراق و بەشداری کردن لە جەنگەکەیدا .. چونکە عیراق بەردەوام دووپاتی کردۆتەوە کە قەڵای بیروباوەڕ و خاکی پاڵەوانێتی و هیوای نەتەوەو دەربڕینی ڕاستەقینەی ویژدان و ئیرادەو ئاواتەکانەو جەنگی ئەمڕۆکەیش بەردەوامیی بووژانەوەی گیانی نەتەوەیە. هەروەها هاوڕێ میشیل عفلق ووتی عیراقی بەعس ئەمڕۆ لە جیاتی نەتەوەی عەرەب دەجەنگێت بۆ بەرگری کردن لە نەتەوایەتی و کەسایەتی و شارستانیەکەی هەروەها لە باتی ئەو دەجەنگێت بۆ

بڕوانە ل ٢:

○○○

ئاهەنگێکی گەورە بە بۆنەی بیرەوەری (٣٤) ساڵەی دامەزراندنی حزبی سەرکردەوە

هاوڕێ نعیم حداد ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست لێپرسراوی مەکتەبی فەلەستین و خەباتی چەکداری ئەوەی دووپات کردەوە کە سەندنەوەی مافی عیراق و عەرەب بە هێز لە ژێر دەستی فارسە ڕەگەزپەرستەکاندا هەنگاوە لە سەر ڕێگای ڕزگاری فەلەستین، چونکە هەر هەنگاوێك بۆ ڕزگاری بەرەی ڕۆژهەڵات یان جۆلان یان سینا یان هەر کوێیەکی تر لە خاکی عەرەبی زەوت کراو لە فەلەستین نزیکمان دەکاتەوەو لە ڕووی دەروونی و عەسکەرییەوە عەرەب بۆ ڕزگاری فەلەستین ئامادە دەکات.

هاوڕێ ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی لە وتارێکدا لەو ئاهەنگەی بە بۆنەی بیرەوەری (٣٤) ساڵەی لە دایك بوونی حزبی شۆڕشی عەرەب حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست و یەکەم ڕاپەڕاندنی بەرەی ڕزگاری عەرەبەوە گێڕدرا و هاوڕێ عبد المجید الرافعی ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی و ئەمین سڕی سەرکردایەتی حزب لە لوبنان تیایدا ئامادە بوو وتی: فەلەستین سوپایەکی سەرکەوتو ڕزگاری دەکات کە تایبەت لە ڕووی باوەڕ و عەسکەرییەوە بنیات نرابێت نەك سوپایەکی دەروون شکاو بەهۆی نوشستنیەوە.

دوای ئەوە هاوڕێ عزام احمد نوێنەری ڕێکخراوی ڕزگاری خوازی فەلەستین وتاریکی خوێندەوە تیایدا ئەوەی دووپات کردەوە کە بەرەی ڕزگاری عەرەبی لقێکە لە لقە گرنگەکانی شۆڕشی فەلەستین و حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست هەمیشەو بەردەوام پاڵپشتی سەرەکی گەلی عەرەبی فەلەستین و شۆڕشە چەکدارەکەی بوە لە ماوەی لە باوەش گرتن و پشتگیریەوە.

دیسان هاوڕێ ابو علی ئەندامی لیژنەی مەرکەزی بەرەی ڕزگاری عەرەب وتاریکی خوێندەوە ئەوەی دووپات کردەوە ئەم یادە لە کاتێکدایە کە گەلی پاڵەوانی عیراقمان و حزبە مەزنەکەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست بە سەرکردایەتی هاوڕێی تێکوشەر صدام حسین لە جەنگێکی نەتەوەییدایە کە یەکێکە لە جەنگە شەرەفمەندە پیرۆزەکانمان.

ئەوەی شایانی باسە لە سەرەتای ئاهەنگەکەدا هەموو بۆ ماوەی دەقیقەیەك بۆ ڕێزی شەهیدانی نەتەوەی عەرەبی وەستان. ئەوانەی لە سەر ڕێگای سەربەستی و ڕێزی نەتەوەیی شەهید بوون.

لە بیرەوەری (٣٤) ساڵەی دامەزراندنی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستدا

ڕابەری کاروانی سەرکەوتن

ڕۆژی سێ شەممەی ڕابوردوو، بیرەوەری (٣٤) ساڵی لە دایك بوونی حزبی سەرکردە، حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ڕابوورد، ئەو حزبەی لە ماوەی تەمەنی پڕ خەبات و قوربانی‌دانیا، دەورێکی ڕابەری مەزن و دیاری لێهاتوانەی دیوە لە بەرەوپێشەوە بردنی کاروانی شۆڕشی عەرەبیدا لە ڕووی خەباتی نەتەوییەوەو لە دایك بوونی ئەم حزبەوە، شۆڕشی عەرەبی بەرەو بەدیهێنانی ئاواتەکانی نەتەوەیی عەرەب بەرەو وەرچەرخانێکی مێژوویی بوەوە کە زیاتر لە بەدیهێنانی ئامانجەکانی لە یەکیتی و سەربەستی و سۆشیالستی نزیك کردەوە.

لە عیراقی شۆڕشدا، کە لە ١٧ - ٣٠ تەموزی ساڵی ١٩٦٨ دا ئەم حزبە مەزنە شۆڕشی بەرپاکردو دوایی بە دوا دەستەڵاتی کۆنەپەرستی و چەوساندنەوەی گەل هێنا، ئەو کاروانەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ڕابەری دەکات، ڕۆژ لەدوای ڕۆژ ئەوە دەسەلمێنێ کە حزبی بەعس، حزبی جەماوەری گەلەو ڕابەرێکی لێهاتوە بۆ گەیاندنی کاروان بە ئاوات و مەبەستە پیرۆزەکانی لە یەکیتی و سەربەستی و سۆشیالستیدا. حزبی سەرکردە لە تەمەنی شۆڕشی عیراقدا کە خۆی ڕابەرو سەرکردەیەتی سەدان دەستکەوتەی مەزنی بەدیهێناوەو چەندان سەرکەوتنی گەورەی لە مەیدانی ناوخۆو نەتەوەیی و جیهانیدا بۆ عیراق و نەتەوەی عەرەب بەدیهێناوە. لە ڕووی ناوخۆوە بەرەیەکی پتەوی بنیات ناو هەموو خێرخوازانی لە سەنگەری یەکیتی نیشتمانیدا کۆکردەوەو سامانی سروشتی وڵاتی گێرایەوە بۆ دەستی گەل و مافە نەتەوایبە ڕەواکانی گەلی کوردی بە چەسپاندنی ئۆتۆنومی بۆ ناوچەی کوردستان بەدیهێناو لە ڕووی نەتەوەییەوە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست هەمیشە بەرگریکەری بە وەفا بوە لە کاروانی سەربەستی نەتەوەیی و دەوری شۆڕشگێرانەی لە زەخم‌دان بە شۆڕشی فەلەستیندا بەڵگەیەکی دیارو ئاشکرایەو لە ڕووی دەوڵەتانەوە ئەم حزبە توانایەکی مەزنی ڕێبازی سەربەخۆی نەتەوەیی وای گرتوە کە جێگای ڕێزی هەموو هێزە خێرخوازەکان بووە.

ئەمڕۆش کە یادی (٣٤) ساڵەی لە دایك بوونی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ڕادەبورێ و ئەم حزبەش بە ڕابەری هاوڕێی تێکوشەر صدام حسین سەرکردایەتی کاروانی سەرکەوتوی گەلی عیراق دەکات و ئێستا لە شەرێکی ڕەوادایە دژی چاوچنۆکی فارسە دوژمنەکان گەلی عیراق بە کوردو عەرەب و هەموو کەمایەتیە براکانیەوە بەڵێنی بە وەفایی نوێ دەکەنەوە بۆ حزب و سەرکردە لێهاتوەکەی کە هەمیشە پشتیوانی بە هێزو دڵسۆز بن بۆ پاراستنی گیانی سەرکەوتن و کاروان هەر بەرەو پێشەوە دەڕوات.

● هاوکاری ●

بروسکەی پیرۆزبایی بۆ سەرکردەی دامەزرێنەرو هاوڕێ جێگری ئەمینداری گشتی حزب

بە بۆنەی بیرەوەری ٣٤ ساڵەی دامەزراندنی حزبی سەرکردەوە، حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست، سەرکردەی دامەزرێنەر هاوڕێ میشیل عفلق ئەمینداری گشتی حزب و هاوڕێی تێکوشەر صدام حسین جێگری ئەمینداری گشتی حزب، چەندان بروسکەی پیرۆزبایی‌یان لە هاوڕێیان لێپرسراوانی حزب و ڕێکخراوە جەماوەریەکان و حزب و ڕێکخراوە نیشتمانیەکانەوە پێ گەیشتوە.

● لە سەرکردەی سوپای میللییەوە

هاوڕێ طه یاسین رمضان سەرکردەی گشتی سوپای میللی بەم بۆنەیەوە پیرۆزبایی ئاراستەی هاوڕێ سەرکردەی دامەزرێنەر کردوە کە گەرمترین پیرۆزبایی بەم بۆنە پیرۆزەوە دەربڕیوە، دیسان پیرۆزبایی ئاراستەی هاوڕێ تێکوشەر صدام حسین جێگری ئەمینداری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست کردوە کە شانازی سوپای میللی دەربڕیوە بەرامبەر ڕابەری سەرۆکی فەرماندە.

● لە وەزیری ناوخۆوە

دیسان بەڕێز سعدون شاکر محمود ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری ناوخۆ پیرۆزبایی ئاراستەی هاوڕێ سەرکردەی دامەزرێنەر کردوەو لە بروسکەیەکیشدا بۆ هاوڕێ صدام حسین بەناوی کارگێڕانی وەزارەتەکەوەو هەموو هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بەڵێنی نوێ کردۆتەوە کە هەمیشە سەربازی بە وەفای ڕێڕەوی حزبی سەرکردە بن.

● بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز

هەروەها بەرەی نیشتمانی و نەتەوەیی پێشکەوتنخواز لە بیرەوەری دامەزراندنی حزبی سەرکردەدا حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست بە ناوی حزب و ڕێکخراوەکانی ناو بەرەوە سڵاوی خەبات و تێکوشانی ئاراستەی سەرکردایەتی حزب کردوەو بەڵێنی بەردەوام وەستانی داوە لە پشت کاروانی خەباتی سەرکەوتومانەوە کە حزبی مەزن ڕابەری دەکات.

● ئەنجومەنی یاسا دانانی ناوچەی کوردستان

دیسان ئەنجومەنی یاسا دانانی ناوچەی کوردستان لە بروسکە پیرۆزباییەکەیدا بەم بۆنە پیرۆزەوە بەڵێنی وەفاداری نوێ کردۆتەوە بۆ ئەو حزبە ڕابەرەی کە ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان و سەدان دەستکەوتەی تری مەزنی بۆ گشت گەلی عیراق بەدی‌هێنا.

● ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی کوردستان.

هەروەها ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی کوردستان لە بیرەوەری ٣٤ ساڵەی دامەزراندنی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا سڵاوی بەوەفایی جەماوەری ناوچەی کوردستانی ئاراستەی سەرکردەو ڕابەر هاوڕێ صدام حسین کردوە.

بڕوانە ل : ٧

Institut kurde de Paris

ووتارە مێژووییەکەی سەرکردەی فەرمانـدە «پاشماوە»

سڵاو لە گیانە نیشتمانی یەی کە عیراقی کردووە بە نموونەیەکی یەکێتی نەتەوەکان

بەرگـری کـردن لـە نەتەوایەتی ی‌و کەسایەتـی‌و شارستانیەکەی هەروەها لـە باتی ئەو دەجەنگێـت بـۆ گەیشتنە حاڵەتێکی بەرز لـە باوەڕ بەخۆ کردن‌و هەسـت کردن بە تواناو دەبێت لـە هەمو دەمارەکانی نەتـەوەی عەرەبدا بڵاو بێتەوە چونکـە هەموو سەربازێك لە بـەرەی جەنگدا دەزانێ‌و هەسـت دەکات کە لە پێناوی نەتەوەی عەرەب‌و بۆ خۆ ئامادە کردن بۆ جەنگـی گـەورە لـە فەلەستیندا دەجەنگێت .

هەروەها ووتی واتای سەرەکی بۆ جەنگی ئێستامـان لەوەدایە کـە بیری نەتەوەی عەرەب زاڵ بوو بەسـەر ئـەو هەوڵانە کە دەدران بۆ پچڕپچڕ کردنی نەتەوەی عەرەب بۆ چەند دەوڵەتێکی تایفەگەری‌و ئـەمە سەرکەوتنێکە بۆ ئـەو عەقڵە سەربەخۆو داهێنەرە کـە لـە توانایدایە لـە گیان‌و هاوچەرخ‌و گیانی گەل تێ بگات‌و ئەویش کۆتایی هێنانە بەو بۆچونە هەڵەیەی ناردنی شۆڕش‌و سەرکەوتنێکە بۆ یەکێتی عـەرەب‌و چەمکـە شارستانی‌یەتەکەی لـە تایبـەتێتی‌ی نەتەوەیی‌دا ..

ئەم جەنگە لەحەقیقەتدا جەنگی نەتەوەی عـەرەب‌و جەنگی ویژدانی زیندووی عەرەب‌و جەنگی لاوانی عەرەبە کە وردووژا بۆ بەشداری کردن لە ناویداو چەندەها شـەهیدی پێشکەش کردو لەمەدا کرانەوەیەك لە هوشیاری نەتەوەیی‌دا دروست‌بووکە ئیشارەتێکە بۆ خۆ ئامادەکردن لـە پێنـاوی جێبەجێ کردنی مەرجەکانی بووژانەوە لە هەمو هەرێمەکانی نەتەوەدا .

هەروەها سەرکردەی دامەزرێنەر هاوڕێ میشیل عفلق سڵاوو پیرۆزبایی لە سەرکردەی جەنگی ووڵاتەکەمان جەنگی شەرەف‌و کەرامەت هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین کـرد کە لە روانگەی تاقیکردنەوەی شۆڕشی بەعس لە عیراقداو لە روانگەی ئەم جەنگەوە وێنەی رەسەنی‌ی عیراقی‌و وێنـەی نوێی عەرەبی‌و مرۆڤی بە توانا بۆ هەڵگری پەیامی هێنایەدی‌و جێبەجێی کرد .

هەروەها هاوڕێی سەرکردەی دامەزرێنەرووتی :

لەداوی سـەدەونیوێك لە دەستپێ‌کردنی بووژانـەوە تازەکەی عەرەب لە دوای خەباتی چڵ ساڵەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا .. ئەو تاقمەیە کـە فەرمانڕەوایی ئێران دەکات ، نەتەوەی عەرەب بەهەمان تاوانی ئەوانی تر تاوانبار دەکات بەوەش ناوەستێت بەڵکو هـەوڵی پچڕپچڕ کردنی دەدات‌و دەیەوێت بەسـەری‌دا زاڵ بێت بۆ ئـەوەی رێگە لە بەردەم فراوانی فارسە رەگەز پەرستەکانەوە چۆڵ بکات .

لە بەردەم ئەو رێککەوتنەیە کە مەسیحی‌یەکانی رۆژئاواو یەهـودی‌یە زایۆنیزم‌و شوعی‌یە زەندیق‌و فارسە رەگـەز پەرستەکان لە خۆیدا کۆ کردوونەتەوە شوناسنامە حەقیقی‌یە قووڵەکەی ئـەم جەنگە روون دەبێتەوە کـە عیراقی بەعس دەیکات‌و راپەڕینی عەرەبی لە هەڵوێستی بەرگری کـردندا گواستی‌یەوە بۆ هەوڵوێستی هێرش کردن .. ئەم جەنگـە سەرەڕای سەختی‌یەکەی‌و .. ئەو ئاڵۆزی‌یەی کە تیایدایە لە بەردەم نەوە شۆڕشگێڕە عەرەبەکان بە ئاشکراو روون دیارە .. کە جەنگی پاشەرۆژی عەرەبە .

ئاوڕدانەوەیەکی قووڵمان ئەوە دەردەخات کەئەم جەنگە جەنگێکی ناوخۆیی عەرەب‌و مەنتقی شۆڕشی عەرەبی ئەمەی سەپاندووە هەرچەندەیش کـە جـەنگێکە بۆ پاڵدان‌و دوور خستنەوەی پیلان‌و دەستدرێژیی ووڵاتێکی دراوسێ‌و ئـەو جەنگەش نەدەقەوما ئەگەر عەرەب یـەك بووایەو ناکۆکی‌و پاشگەزبوونەوە لـە باروتۆخی عـەرەبدا نەگەیشتبوایە ئـەو حاڵەتەی کە دروشم‌و بیروباوەڕی پێشکەوتنخوازی خـۆی لەدوای ئەوەی کـە گیانی تێـدا نەما بێتە پەردەیەك بۆ بێ‌تاقەتی‌و گەڕانـەوەو تێکشکان‌و پیلانگێران دژی هێـزە زیندووەکانی هێزەکانی بووژانەوە لە نەتەوەدا .

هەروەها ووتی .. شتێکی تەبیعی‌و مەنتیقی ئەوەیە کە جـەنگ وەکـو پیداویستی‌یەکی مێژوویی‌و کردەوەیەکی رزگاریانە روو بدات‌و ئەو کردەوەیە بەهێزە دەربکەوێت کە ناخی مرۆڤ دەبزوێنێت‌و پەردە لەسەر درۆزنی‌و نەخۆشی هەڵدەماڵێت‌و ئـەو چەمکـە درۆزن‌و هەڵخەڵەتاندنانە ئـەو رموزە هەڵپەرستانە تێك دەشکێنێت‌و پووچەڵیان دەکات تاوەکو دابەشکردنێکی حەقیقی هێزەکانی نەتەوە بکات‌و سەر لە نوێ هێزەکانی نەتـەوەو تواناو ئاواتەکانی برژێنە نـاو ئاوەڕۆیە ئاشکراو روونەکەی خۆیانەوە .

جەنگەکە بە پلەی سەرەکی لـە ناو نەتەوەی عـەرەب خۆیدایە بۆ چارەسەر کـردنی ئـەو واقیعە پاشکەوتووەی ئێستای‌و دەست‌پێ‌کردنی گۆڕانکاری ئیجابی بۆ رووبـەروو بوونی ئەو هەڕەشانەی کە دێنە سەر رێگای راپەڕینی عەرەب‌و سەرکەوتن لەم جەنگەدا بەسەر دوژمنی دەرەوەو لەهـەمان کاتیشداو بەپلەیەکی گرنگتر سەرەتای سەرکەوتنە بە سـەر ناکۆکی‌یەکانی عەرەب چونکـە ئەم سەرکەوتنە سنوورێکـی لەیەك جیا کردنەوەو دابڕکەر دادەنێت بۆ گۆڕینی بیروباوەڕو دروشمە پێشکەوتنخوازەکان لەسەر رەوتی حەقیقی خۆیان‌و پیلانەکانی خۆ بەدەستەوەدان‌و خۆ ئامادە کردنی بێ‌شەرمانە لەگەڵ پیلانەکانی دوژمنانی راپەڕینی نەتەوەی عەرەب .

هاوڕێی سەرکردەی فەرماندە لە کۆتایی ووتارەکەیدا وتی :

ئەوەی لە شۆڕشی عیراق‌و جەنگەکەیدا بەدی هاتووە جۆرە گونجانێکە لە نێوان نەتەوەو خودی خۆیدا ، لە نێوان خۆی‌و واقعەکەیدا ، لە نێوان خۆی‌و سەرکردایەتیەکەیدا ، ئەو نەتەوەی بەعسی لێ‌بوو بە سەرکردەیەکی مێژووی لە ناو بەعسدا لێ‌درووست بوو کە لە ماوەی گیانی نەتەوەو بەهای قووڵیەوە لە مێژووکەمانداو لە ماوەی چاکترین شێوەی مامەڵە کردن لەگەڵ هێزی چەك‌و هێزی باوەڕی مرۆڤایەتیداو لـە ماوەی سلوکی شارستانیەتیەوە ئەو دەورە مێژوویە دەربڕێ کـە عیـراق‌و بەعس‌و نەتـەوە رای‌دەپـەڕێنن ، سەرکردەی مێژوویی دەزانێ مانای ساتی مێژووی چیـەو هێزو کردەوە دەدات بەو کارە مێژوویە .

سڵاو بۆ شەهید نەبەزەکانمان کە رێگای سەرکەوتنیان نەخشاند .

سـڵاو بۆ سـوپای خـاوەن باوەڕی دوروستکـەری پاڵەوانی‌و پارێزەری شـەرەف‌و شـیری بیـروباوەڕی نەتەوەیی .

سڵاو لە لاوانی عیراق کە لە ماوەی سوپای میللی‌یەوەو خەباتیانەوە بە هەموو جۆری پەیوەندی زیندوی نێوان گەل‌و جەنگیان دووپات کردەوە .

سڵاو لە ئەدیب‌و هونەرمەندو شاعیرەکان‌و خـاوەن فیکرەکان کە توانای بەکارهێنانی چەکی وشەیان هەیە .

سڵاو لە گەلی عیراق سامانی راستەقینەی نەتـەوەی بەخششی شۆڕشن .

سڵاو لـە رۆڵەکانی عەرەبایەتی کـە بەشداری جەنگی نەتەوەی عەرەب بوون لە عیراق‌و ئەوانەی هەنگاویان گەیشتە رادەی کاری پاڵەوانانـەو قوربانیـان تا رادەی شـەهید بوون بوو .

سڵاوی رێزو سەربەرزی بۆ دایکان‌و ژن‌و خوشکان کە شەهیدەکانیان بـە هـورەی دڵسۆزی پێشـوازی کـردو گەیشتنە رادەی توانای ئافرەتی عـەرەب لـەم قوناغـە مێژوویەدا .

سڵاو لـە کرێکارەکانمان کـە لـە ماوەی بەرهـەمەوە پەیوەندی زیندویان لەگەڵ جەنگ چەسپاندو جوتیارەکانمان بە حماسەوە بۆ جەنگ رێکەوت برون لەگەڵ بەسـتراویان بە خاکەوەو هەستیان بۆ مانای رزگاری خاك .

سڵاو بۆ گیـانی نیشتمانی کـەلە بەهێزترین شێوەداو قوڵترین شێوەی مانادارادا خۆی نواندو عیراقی کردە نموونەی یەکیتی نەتەوەو رەگەزەکانی بە شێوەی راستەقینەی گیانی جەنگ .

سڵاو لە تێکوشەرانی بەعسی کە چارەنوسیان بەست بـە جەنگەوە وەك دەربڕینی بـە راستی هەستی نەتـەوەیی جـەنگ‌و بەستراوەبیانی بـەو تاقی کردنـەوەوە کـە عیراق رابەری دەکا .

سڵاو لە سەرکردەی جەنگ هاوری صدام حسین کە لە ماوەی تاقی کردنەوەی شۆڕشی بەعسەوە لە عیراق‌و لە ماوەی جەنگەوە وێنەی رەسەنی عیراقی عەرەبی نوی‌و مرۆڤی بە توانای هەڵگری پەیامی دووپات کردەوە .

کۆبوونەوەی ئەنجوومەنـی یاسادانانی ناوچەی کوردستان

رۆژی شەممەی رێکەوتـی ٤-٤-٩٨١ ئەنجومـەنـی یاسادانان بە سەرۆکایەتـی بەڕێـز مامۆستا احمد عبد القادر نەقشبەندی سەرۆکی ئەنجومەنی یەکەم کۆبوونەوەی خولـی ئاسایی یەکەمی ساڵی ١٩٨١ی دەستی پێ‌کرد .

لە کردنەوەی کۆبوونەوەکەدا بەڕێز مامۆستا محمد امـین محمد احمد سـەرۆکـی‌ئەنجومەنـی راپەڕاندنـی کوردستان بە وەکـالـەت‌وبەڕێزان ئەمینداره گشتی‌یەکانی ناوچەکەو پارێزگـاری‌هەولێرو هـاوڕێ جێگـری ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی‌شوعبەی حزبـی بەعسـی عەرەبی سـۆشیالیسـت‌وئەندامانی ئەنجومەن ئامـادە بوون .

لە پێشەکی‌ی کۆبوونەوەکەدا مامۆستایان جمـال حاجـی شریف‌و کمال توفیق نـادر کە تازە بە ئەندامی ئەنجومەن هەڵبژێردراون سوێنـدی یاسایان خوارد .. ئینجـا بەڕێز سەرۆکی ئەنجومـەن ووتارێکی پێشکەش کـرد دەربارەی چالاکی‌یەکانـی ئەنجومەن لە نێوان خولـی پێشووی‌و ئەم خولەیـدار رایگەیاند کە لیژنـەکانـی ئەنجومەن چەندین سەردانیان لە قەزاو ناحیەکانی کوردستان کردووەو راپۆرتی خۆیانیـان دەربارەی چۆنیەتـی‌و رادەی جێ‌بەجێ‌کردنی پرۆژەکانـی پەرەپێدان پێشکەش کردووە. هەروەها بەڕێز سەرۆکـی ئەنجومەن باسی هەڵوێسـتی نیشتمانپەروەرانـەو رەوای سەرکردایەتی‌ی شۆڕش کرد بەرانبەر ئەو پیلانانەی کـە رژێمی رەگەزپەرستی ئێـران دژی ووڵاتەکەمان دەگێڕێـت‌و پیرۆزبایی لە گەلی عیـراق‌و گەلی کوردمان کرد بۆ ئـەو سەرکەوتنە گەورانەی کـە سوپای قارەمانمان لە مەیدانی جەنگدا وەدەستی هێنـاون . هەروەها سوپاس وریـزی خەڵکی کوردستانی پێشکەش سەرۆکـی فەرمانـدە صدام حسین کرد بـۆ ئـەو بایەخدانە گەورەیەی کە بـە ناوچەکەو گەلی کوردی دەدا ، بەتایبەتی بەشداربوونـی بەڕێزیان لە ئاهەنگەکانـی جەژنـی نـەورۆز لـە کوردستاندا .

دوایی سەرۆکی ئەنجومەن باسی ئەو بـارو دوخـە ناخۆشەی کرد کە گەلی کوردو گەلی عەرەب‌و گەلانی دیکـەی ئێران تێیدا دەژین‌و چـۆن گەلانی ئێران لە هەمـو مافێکی نەتەوەیی‌و دیموکراتی بێبەش کراون‌و ئەمەی لەگەڵ بارودۆخی خەڵکی کوردستانی عیراقدا بەراوورد کـردو رایگەیاند کە سەرۆکـی فەرمانـدە خـەباتگێـڕ صدام حسـین بایەخێکـی گەورەیان بە ناوچەکە داوەو گەلی کورد لە کوردستانـی عیراقدا ئەمڕو خاوەنـی هەیکەلـی دەسـتووری تایبەتی‌ی خۆیەتی لە چـوار چێوەی نیشتمانی عیراقدا .

دوایی بەڕێز محمد امین محمد احمد سـەرۆکـی ئەنجومەنـی راپەڕاندنـی کوردستان بـە وەکالـەت راپۆرتی ساڵانەی ئەنجومەنـی راپەڕاندنی خوێندەوە کـە پێشکەش بە سەرەك کۆمارو ئەنجومەنی یاسادانان کراوە. دوا بە دوای ئەو مامۆسـتا جمال جلال حمە راپۆرتـی لیژنەی دارایی‌و ئابـووری خوێندەوە .

لە کۆتایی کۆبوونەوەکەدا وەڵامی چەند پرسیارێـك درایەوە کە لە لایەن ئەندامانی ئەنجومەنەکەوە کـرابوون . هەروەها ئەنجومەن لـە کۆتایـی‌دا بـڕیاری‌دا بروسکەیەکی پیرۆزبایی بـۆ سەرۆکی فەرمانـدە صدام حسین رەوانە بکات بە بۆنەی دەست‌پێ‌کردنی کۆبوونەوەکانی خولی تازەی ئەنجومـەن‌و سەرکەوتنەکانمان بەسـەر رژێمی رەگەزپەرسـتی‌ی خومەینی‌دا .

لە عبدالوهاب تاڵەبانی‌یەوە بە تەلەفۆن

لە بڕیارێکی ئەنجوومەنـی سەرکردایەتی شۆڕشدا !

دەست نیشان کردنی کەمترین مووچەی مانگانەی ئەو سوپاییانەی کە خانەنشین کراون

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بـڕیاری‌دا کـە سەرجەمی کەمترین مووچەی مانگانـەی سـەربازی خانەشین‌کراو (٥٨) دینار بێت‌و سەرجەمی مووچـەی مووچەخۆری خانەنشین‌کراو (٤٠) دینارو سەرجەمـی مووچەی مانگانەی کـرێکاری خانەنشـین‌کـراو (٣٠)-دیناربێت . ئەمەش دەقـی ئەو بڕیارەیە :

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ژمارەی بڕیار ٤٠٦

مێژووی بڕیار ٥-٤-٩٨١

بە پێی ئەحکامی بڕگـە (أ) مادە (٤٢)ی دەستووری کاتی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئـەم بـڕیارەی خوارەوەی دەرکرد ..

١ - کەمترینـی ئـەو مووچەیەی کە سوپایـی خانەنشین‌کراو لە مانگێکـدا وەردەگرێت دەبێتـە (٥٨) دینار .

٢ - کەمترینـی ئـەو مووچەیەی کە مووچەخـۆری خانەنشین‌کراو لە مانگێـدا وەردەگرێت دەبێتە (٤٠) .

٣ - کەمترینـی ئـەو مووچەیەی کە کرێـکاری خانەنشین‌کراو لە مانگێکـدا وەری دەگرێت دەبێتە (٣٠) دینار .

٤ - گۆڕینـی ئـەو مووچەیەی کە سوپایـی خانەنشین‌کراو و مووچەخۆرو کرێکاری خانەنشین‌کـراو وەردەگرێت ئەگەر هاتـوو نسبەتەکەی لەوە کـەمتربوو کە لەو بڕیارەدا دەستنیشان‌کراوەو هـەمو ئـەو خستنەسـەرو زیادکردنـە پشتگوێ دەخرێن کە پێشـ بڵاوکردنەوەی ئەو بـڕیارە پێیان دراوە .

٥ - ئەم بـڕیارە لـە رۆژنامەی رەسمی بڵاودەکرێتەوەو لـە ١-٥-٩٨١ کاری پێ‌دەکرێت .

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجومەنـی سەرکردایەتی شۆڕش

لە ناوچەی کوردستان

ئاهەنگ‌و شادی لە یادی دامەزراندنی حزبی سەرکردەدا

پێری جـەمـاوەری‌گەلەکەمان ، بە شادیـەوە پێشوازی بیـرەوەری (٣٤)ساڵەی لەدایك بوونی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستی‌کرد ، لەکاتێکدا سەرجەمـی گەلی عیراق لە گەرمـەی‌ئەو سەرکەوتنە مەزنانـەدا دەژی ووڵاتەکەمان بەرابـەری‌سەرکردەی گەل تێکوشـەر صدام حسـین لە شـەڕی‌رەوامانـدا دژی فارسـە دوژمنەکان بەدی هێنـاون ،

لەم بیرەوەری‌یە مەزنـەدا هەموو جەماوەر لە پارێزگاکانی وڵاتدا بەگشتی‌و لەناوچـەی کوردستان بەتایبەتی ئاهەنگ‌و شایی گێڕردرا . وەك بەوەخای لەجەماوەرەوە بەرامبەر بـەو دەستکەوتە مەزنانەی لەسایەی ئەو شۆڕشەوە بۆ هاتـە دی کە ئەم حزبە مەزنە لـە ١٧ - ٣٠ تەموزدا بـەرپای کرد .

● هەولێر :

لەپارێزگای هـەولێـر ، مەڵبەندی ئۆتۆنومی ناوچـەی کوردستان بەم بۆنە پیرۆزەوە، زۆر ئاهەنگ گێڕردراو هەموو رێکخـراوە پیشەیـی‌و جەماوەری‌یەکان بەشداریان نیاکردو ناو شاری هەولێـر بەدروشم رازایەوەو یەکیتـی گشتی لاوانی عیراق لـە هەولیر بەرنامەیەکی فراوانی بۆ ئەم مەبەسـتە دانا کـە هەفتەیەك دەخایەنێـت‌و دوو پیشانگای هونەری تەشکیلی کرایەوەو کاروانی زیادکردنی بەرهەم سازکراو ئاهەنگـی هونەری گێڕراو کاری گەلـی کراو دەورەیەکی یاری باڵـە کرایەوە لەپاڵ میهرەجانێکی تری وەرزشیدا هەروەهـا یەکیتی قوتابیانی کوردستان بەرنامەی ئاهەنگەکانی بـەم بۆنەیەوە دە رۆژ دەخایەنێت، لە ١٤ی مانگیشدا مەڵبەندی سەرپەرشتی زانسـتی پیشـانگای زانسـتی بۆ ماوەی سێ رۆژ دەکاتـەوە

دیسان یەکیتی ئافـرەتـان سەردانیان بۆ خێزانـی شەهیدان سازکردو پیشانگای پۆستەری سیاسی کـردەوەو بازارێکی بۆ بەرهەمی میللـی کردەوە کە سوودەکەی بـۆ باڵپشتی جەنگ دەبێت .

● سلێمانی :

لە پارێزگای سلێمانیشدا، وەك هەموو پارێزگاکانی تـر بەم بۆنە پیرۆزەوە ، ئاهەنگ گێڕان‌و رازانـدنـەوەی شەقامەکان‌و شوێنـە گشتی‌یـەکان سازکـراو رێکخراوە جـەماوەری‌و پیشەییەکان ئاهەنگیان گێڕاو بەرنامەی فراوانیـان بـۆ یاد کردنـەوەی ئـەم رۆژە پیرۆزە دانابوو کە بریتـی بوون لەسازکردنی هەرەوەزی کاری گەلی‌و بۆ خاوێـن کردنەوەی شاری سلیمانی‌و دیسان هەموو دام‌و دەزگـا رەسمیـەکان‌و زانکـۆی سلیمانی شان بەشانـی رێکخراوە جەماوەری‌یـەکان بەشداری ئەم ئاهەنگانـەیان کردو هەر بەم بۆنـەیـەوە هەڵمەتی کاری هەرەوەزی بۆ چاندنی دارستان لە قلیاسان دەستی پێ‌کرد کـە دەزگای گشـتی کشـتوکاڵ‌و چارەسەرکردنی کشـتوکاڵ رێکی‌خست‌و مەڵبـەنـدە گەشت‌و گوزاریەکان لـە سەرچنار نوێ کرانـەوەو پرۆژەی کردنەوەی شەقامـی نوێ لە شارەکەدا کرا .

● دهوك :

پارێزگای دهوك لـەم یادەدا گەلێ چالاکی گـەورەی شادمانی‌و ئاهەنگ‌و کردنەوەی پرۆژەی نوێی بەخۆیـەوە دی‌و رێکخراوە جەماوەرەکان بەشداریان لە ئاهەنگەکانـی جەژنی لەدایك بوونی حزبـی سەرکردە حزبـی بەعسـی عەرەبی سۆشیالستدا کرد . ئەوەی شایانی باسە پارێزگای دهوك لە ماوەی سـاڵانـی چەسپاندنی ئۆتۆنۆمیدا کـە دەستکەوتەی ئەو شۆڕشـەیە حزبی سەرکردە بەدی‌هێناوە گەلی ئاوەدانی‌و گەشەندنـی بەخۆیەوە دیوەو ئێستاشـ چالاکی گەشەپێدان‌و ئاوەدانی بەردەوامـەو تێکـڕای پرۆژەکانی ئەم پارێزگایـە لەماوەی حەوت ساڵدا کـە هەندێکیان هێشتا کاریـان تیا دەکرێ گەیشتوتـە (١٥٤) ملیون‌و (٣٣١) هەزار دینار .

كۆڕێك دەربارەی زمانی كوردی

لە چوارچێوەی وەرزی دووەمی کۆمەڵەی رۆشنبیری کوردیدا لە بەغدا ، ناوەراستی ئەم هەفتەیە کۆڕێك لـە هوڵی کۆمەڵ ساز کرا بـۆ باسکردنی زمانی کوردی .

لەم کۆڕەدا دوکتور وریا عمر امین باسێکی گرنگـی بە ناونیشانی (هەندێ لایەنی شاراوە لە دارشتنی رستەی زمانی کوردی)دا پێشکەش کرد .

پوختەی باسەکەی دوکتور وریا ئەوەی ساغ کـردەوە کە لە کەم زماندا دوو جـۆرە راناوی لکاو هەیەو یەکێـك لەو زمانە تایبەتانەی ئـەم دیاردەیەی تیایە زمانـی کوردی‌یەو بۆ ساغ کردنەوەی ئەمەش چەندان بەڵگـەی بەرچاو خست ، هەروەهـا باسی پێوانەی تەجربی کرد بۆ دەست نیشان کردنـی جۆری فەرمان لە زمانـی کوردیدا .

ئەوەی لەباسـەکـەی دوکتور وریادا تازەو دیـار بوو چەسپاندنـی تیـوری ماتماتیکە بەسەر زانسـتی زماندا لە مەسەلەی دروست بوونی رستەی بێ کۆتایـی‌دا هەروەك ژمارە بە دانە پاڵـی ژمارەی تر مەودای بێ‌کوتایی وەردەگرێت .

ئەمەو لە کۆڕەکەدا ژمارەیەك مامۆستاو شارەزایانی ئەدەب‌و زمان‌و خەڵکێکی زۆر ئامـادە بوون‌و مامۆستایان دوکتـور عزالدین مصطفی رسـول‌و محمدی مەلا کریم‌و مصطفـی نەریمـان‌و حسـین جـاف گفتوگویان دەربارەی باسەکەی دوکتـور کـردو چـەندان پرسیاریش دەربارەی کرا .

Institut Kurde de Paris

بۆ ئامادەکردنی ئیندێکسێکی تەواوی

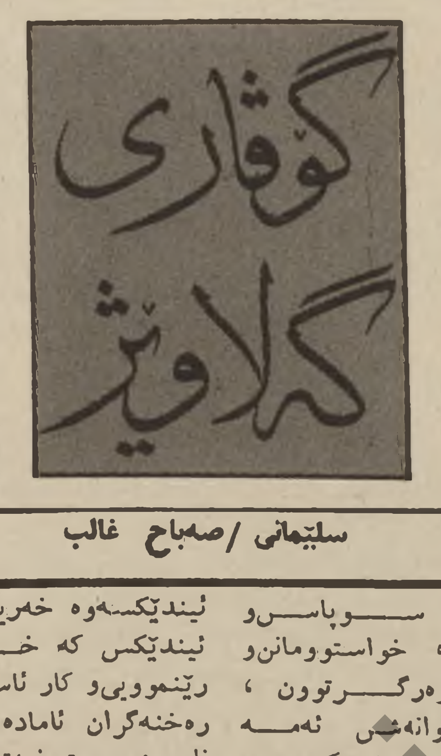

سلێمانی /صەباح غالب

له سەردەمی سی‌یەکاندا که هێزە نیشتمانی و نەتەوەیی‌یەکان بە زەبری تێکۆشان و خەباتی دلێرانە فەرمانڕەوایانی ئەو کاتەیان مل پێ کەچ کردبوون و کۆمەڵێ داخوازی‌یان مافیان لێ ئەستاندبوون، تا ئەندازەیەك جۆرە سەربەستی و دیموکراتی‌یەتێك بڵاو ببووەوە.

کوردستانەکەی خۆمان بە پێوانەی «لە کەم – کەم و لە زۆر – زۆر» لە ئەنجامی چەندان راپەڕینی جوامێرانەی وەك شەشی رەشی ئەیلوول و هاتنەکایەی قوتابیان و روناکبیرانی پێشکەوتنخواز بۆ نێو ریزی تێکۆشانی نەتەوەیی و خەباتی چەوساوەکانی، کوردو ئازادکردنی مرۆڤ لە تەوقی بە چوکدا هاتن، کوردی ئێمە بڕێك مافی رۆشنبیر وەدەست کەوتبوو.

بەرهەمی هەرە دیاری ئەو دەمە لە دوای ددان پێدانان بەزمانی شیرینی کوردی بە شێوەیەکی رەسمی، دەرهێنان و بڵاو کردنەوەی گۆڤارە نازدارو جوانە مەرگەکەی «گەلاوێژ» بوو، ئەم گۆڤارە لە مێژووی رۆژنامە نووسی کوردیدا رۆڵێکی هەرە مەزن و دیاری هەیە، بە جۆرێك کە بۆ گەلێك کۆلینەوەی مێژوویی، سیاسی، جوگرافیای کوردستان، ئابوری، رۆشنبیری، زمان و ئەدەبیات فۆلکلۆر، شیعری چیرۆك، کۆلینەوەو رەخنە» لەتەك ئەوانەشدا باری گشتی کوردستان و، پەیوەندیمان بە جیهانی دەرەوە لە فرە لایەنەکانەوە. کەڵك و بایەخی تایبەتی لێوەردەگیرێ، هەرگیز کۆلەرەوەیەکی کام یەکێك لەو بابەتانە ناتوانێ دەست بەرداری گەلاوێژ بێ و لەبیر خۆێ بەرێتەوە، چونکە تەماشا نەکردنی، بۆشایی‌یەکی گەورە بۆ کۆلینەوەکەو باسەکە دروست دەکا.

گرنگی گەلاوێژو دەوڵەمەندیەکەی وای لێکردین ماوەیەك لەکاتی خۆمان قەرز بکەین و بە ئامادە کردنی ئیندێکسێکی فراوانەوە خەریك بین. بۆ ئەوەی کەسێك نیازی بێ سوود لە گەلاوێژ ببینێ بە ئاسانی بتوانێ بە ژمارەکانیدا بچێتەوەو بە کەمترین ماوە مەبەستەکەی بە دەستەوە بێ، دیارە ئەمە بۆ خۆی کاتێکی زۆر بۆ ئەو جۆرە پسپۆڕو مامۆستاو قوتابی و خەڵکە دەگێڕێتەوە کە دەیانەوێ لە گەلاوێژ کەڵکمەند بن.

گەلاوێژ یەکەم ژمارەی لە کانوونی یەکەمی ۱۹۳۹ لە بەغدا، دوا ژمارەشی لە لە ۱۹٤۹ دا هەر لەوێ دەرچووە، نێوانی ئەو دوو مێژووە «۱۰» دە سالی رەبەق دەکا، بە مانگیش برێتی‌یە لە «۱۱۷» مانگ، لەم تەمەنە «لەچاو گۆڤاری بێگانەوە» کەم و پڕ وەنج و تێکۆشان و خۆڕەتاندنەدا لێپرسراوەکانی توانیویانە بە دەربکەن. ئەمەش ژمارەی لێ دەربکەن. ئەمەش بۆیە وا دروست بووە، چونکە کۆمەڵێك تەگەرەو کێشە لە هەموان قورستر چەڵەمەی بێداریی و بە پیرەوە نەچوونی ئابوونەکانی لە رێگادا بوون .... بەڵام لەگەڵ ئەوانەشدا وەفاداری هەڵسوڕێنەرەکانی بە کوردو کوردستان وای لێ کردوون کە خۆیان وامدار بکەن و گەلاوێژ بژێنن.

ئێمە وا دەزانین بۆ هەڵسەنگاندنی گەلاوێژ کتێبێکی سەربەخۆو کاتێکی دووری دەوێ، وا بە سۆلی لێرەدا ناتوانرێ نرخی خۆی بدرێتێ، ئەم پێشەکی‌یەش بەو مەبەستە نەنووسراوە کە پڕ بە کالای گۆڤارەکە بێ.

ئەگەرچی ئامادەکردنی ئیندێکسێکی ئاوا زیاتر کارێکی میکانیکی‌یە، لەتەك ئەوەشدا سووك نیە، شارەزایی و تاقی کردنەوەی دەوێ، ئێستا لە ئاکادیمیاو زانستگاکانی هەندەراندا کادری بۆ ساز دەکرێ، کەچی ئێمە ئەلف‌بایەکی لەو بابەتەمان نەخوێندووە، ئەوە لەوێ بووەستێ، لەم لاشەوە کتێبخانە ئاوەدانەکەی زانستگای سلێمانی سەد موخابین هەموو ژمارەکانی نەماوە، دوازدە ژمارەی کەمەو لە کتێبخانەی گشتی سلێمانی بە سوپاس و پێزانینمانەوە خواستوومان و کەلکمان لێ وەرگرتوون، سەرەڕای ئەوانەش ئەمە یەکەمین کارەو شتێکی پێشینەمان لەبەر دەستاندا نەبووە تایبەکەیە دەستە چیلەیەکی ئاسان و لەپێش خۆمانەوە لە بەری بڕۆین.

گەلاوێژ لەو ماوەی «۱۰» سالەیدا، زۆر نووسەر نووسینیان تێدا بڵاو کردۆتەوە، گەلێکیان بەناوی خۆیانەوە، زۆریشیان بە ناوی خوازراوەوە نووسینیان چاپ کردووە، نووسەر هەیە بە ۷ – ۸ حەوت هەشت ناوەوە شتی نووسیوە، واش بووە هەر ئەو نووسەرە جارێك ناوێکی بەکارهێناوەو وازی لێهێناوە، نووسەری واش هەبووە یەك دوو شیعر یا چیرۆك یا هەر بابەتێکی دیکەی بڵاو کردۆتەوە، کە سەرنجیان لێدەدەین، ئەوە دەهێنن گرنگیان پێ بدرێ و خەڵکی ناویان بزانن، ساغ کردنەوەی ئەو ناوە موستەعارانە یەکێکە لە هەرە کێشە قورسەکانی دێنە پێش ئەو کەسەی بە ئیندێکسەوە خەریك دەبێ، ئیندێکس کە خۆی بۆ رێنموویی و کار ئاسانی کۆلەرو رەخنەگران ئامادە دەکرێ، نابێ دروست نیەتا دەتوانرێ هەموو ناوەکان ساغ نەکرێنەوە، رەنگە ئەوەش بە تاقە کەسێك نەکرێ، بەتایبەتی یەکێك کە دوای پتر لە «۳۰» سال بە سەر داخستنی گۆڤارێکدا تێ‌پەڕبێ ئەوجا ئەو کارە بکا، ئەوا فرە گرانترە، بۆیە بۆ ساغ کردنەوەی ئەو ناوانە، ئێمە روو لە هەموو مامۆستاو دۆست و برادەرێکی دڵسۆز دەکەین کە بەپێی شارەزاییان لە ساغ کردنەوەی ئەو کۆمەڵە ناوەدا ئاگادارمان بکەن و یارمەتیمان بدەن.

وا لە خوارەوە ئەو ناوانە دەنووسین کە نایانزانین کێن بۆ ئەوەی تۆزە رووناکی‌یەکیش بخەینە بەر چاوی ئێوەی بەرێز، وای بەچاك دەزانین ناوەکەو نووسینەکەو ژمارەو سالی گەلاوێژیش بنووسین تا یادگاری بەبیرتاندا بێنیتەوە.

أ – ت – تاقە هیواکەم... ژ/ ۸ ، س ۸ ، ئابی ۱۹٤۷.
أ – رەواندوزی – زمانی عالەم ، ژ ٤ ، س ٤ ، نیسانی ۱۹٤۳ .
أ – شێرزاد « وەرگێر » بێوەژنە غەمگینەکە ، ژ ۱۱ ، س ٦ ، ت د ۱۹٤٥ .
أ – عەزیز «وەرگێر» ، کوڕێکی ئازا ، ژرا ، س /۱ ، ك ۱ / ۱۹۳۹ .
ئە – هۆمەری ، ئاوڵە ، ژ، / ٥ – ٦ ، س / ، ۲ ، مایس و حوزەیرانی ۱۹٤۱ .
برژاو – ئەگەر تۆ نازای ، ژ/ ۷ ، س/ ۱۰ ، تەمموزی ۱۹٤۹ .
ب – ن – درۆزنە ... ژ ٦/ ، س / ٦ ، حوزەیرانی ۱۹٤٥ .
بێ‌شانس – رۆژێك ، ژ / ٦ ، س / ۸ ، حوزەیرانی ۱۹٤۷ .
بێ‌هێز – هەتاوابین هەروا ئەبین ، ژ / ۱۱ ، س ٥ ، ت ۲ / ۱۹٤٤ .
پشکۆ – کورد لە ئینسکلۆپیدیای تورکیدا ، ژ/ ۲ ، س ٥ ، شوباتی ۱۹٤٤ .
ح – ئاغا گیان ، ژ/ ۳ ، س / ۹ ، مارتی / ۱۹٤۸ .
ج – خۆشناو ، کام پیاویت ؟! ژ / ۲ ، س /۹ ، شوباتی ۱۹٤۸ .
ج ش « وەرگێر » ژین و راستی ، ژ/ ۱ ، س /۸ ، ك ۲ ۱۹٤۷ .
جوان – ن « وەرگێر » ، ژیان ، ژ / ۱۰ ، س / ٥ ، ت ۱ / ۱۹٤٤ .
جیم – شیعر و ئەدەبیاتی کوردی ، ژ/ ٦ ، س/٥ ، حوزەیرانی ۱۹٤٤ .
چرۆ – چەند کورد گەلاوێژ ئەخوێنێتەوە ، ژ / ٦ ، س / ٥ ، حوزەیرانی ۱۹٤٤ .
حەمەلاو « وەرگێر » ، لەرێی دلداریدا ، ژ/ ٦ ، س ٦ ، حوزەیرانی ۱۹٤٥ .
خورشید – ئەنجامی هەڵبەست ، ژ /٤ ، س /۱ ، مارتی ۱۹٤۰ .
د . – مەشکە ، ژ / ۱۱ ، س / ۹ ، ت ۲/ ۱۹٤۸ .
دڵسۆز « وەرگێر » – شەڕی بروسکە لە مێژوودا ، ژ ۳ – ٤ ، س/ ۳ ، مارت و نیسانی ۱۹٤۲ .
دڵتەنگ – ژیانی دلداری ، ژ /٥ ، س /۱۰ ، مایسی ۱۹٤۹ .
دڵگیر رەواندوزی ، دایك و کوڕ ، ژ/ ۹ – ۱۰ ، س /۳ ، ئەیلول – ت ۱ / ۱۹٤۲ .
ر ... ئەی ژەن گرو رۆ بەربێتە نەیت ، ژ/۸ ، س / ۹ ، ئابی ۱۹٤۸ .
ر . پاچ ، تازە رابوورد ، ژ /۱۰ ، س / ٦ ، ت ۱ / ۱۹٤٥ .
رنجەڕۆ – تاریکایی ، ژ / ۲ ، س / ۱۰ ، شوباتی ۱۹٤۹ .
ژ .. لەشی خۆشی ، ژ/ ۱۲ ، س ۹ ، ك ۱ /۱۹٤۸ .
ژنە جافێك – لایەلایە ، ژ / ۷ ، س / ٤ ، تەمموزی ۱۹٤۳ .
سارێژ – چاوخشاندنێك بە ژمارەی پێشوودا ، ژ/ ۲، س /۹ شوباتی ۱۹٤۸ .
س . س – تۆ ئەی برای ئادەمیزاد ، ژ / ۷ ، س /۸ ، تەمموزی ۱۹٤۷ .
شنرۆل – خێوی گول رۆژێ لە سەیری دەشت‌ودەر، ژ/ ۸ ، س /۹ ، ئابی / ۱۹٤۸ .
ش . ش – مامۆستای دڵسۆز ، ژ /۳ /۸ ، مارتی ۱۹٤۷ .
شێرزاد – سەرچاوەی کوڕکوڕ ، ژ/ ۱۲ ، س / ٤ ، ك ۱ / ۱۹٤۳ .
شێواو – گۆرانی لاوان لەسەر وەزنی تایبەتی ، ژ / ۱۱ ، س / ٥ ، ت ۲ /۱۹٤٤.
ص . ئەمین مزوری – پیروزکرنا سر سالا گورین مە ، ژ / ۳ ، س / ٦ ، مارتی ۱۹٤٥ .
ع . أ – خۆشەویستم چۆن دلت هێنای ، ژ/۸ ، س / ٤ ، ئابی ۱۹٤۳ .
ع – ئیملای کوردی ، ژ / ٥ – ٦ ، س /۱ ، نیسان و مایسی ۱۹٤۰ .
ع . ت – ژن ، ژ/ ٤ ، س/ ۷ ، نیسانی ۱۹٤٦ .
ع . ق – بەستە !! ژ / ٤ ، س / ۹ ، نیسانی ۱۹٤۸.
ع . گۆڤان – نووسینی کوردی بە تیپی لاتینی ، ژ/ ۲ ، س / ٥ ، شوباتی ۱۹٤٤ .
غەریب – بە بەرگی سەوزە، خونچە سەوزەپۆشە ، ژ ۱۲، س / ۱۱ ، ك ۱/ ۱۹٤٦ .
فایز – خەیالی قامەتی بەرزت عەصایە ، ژ/ ٤ ، س/ ٥ ، نیسانی ۱۹٤٤ .
فەوزی دلشاد ، دووەم جار دێتەوە دنیا ... بۆ ئەوەی بمرێت ! ژ /۹ – ۱۰، س /۸ ، ئەیلوول – ت ۱ / ۱۹٤۷ .
ق . ر – یازدانی رەوشەن بەگ ، ژ /۹ ، س / ٦ ، ئەیلوولی ۱۹٤٥ .
ف . ف . ب – «وەرگێر» – بەر لە شعر ، ژ /۸ ، س/ ٦ ، ئابی ۱۹٤٥ .
کچە کوردێك ، لای‌لایە ، ژ/ ۸ ، س/٤ ، ئابی ۱۹٤۳.
کچە کورد – ل . ن – هیوا ، ژ ۳ – ٤ ، س ۳ ، مارت و نیسانی ۱۹٤۲ .
کچە کورد –هی . خۆشناو سالی چل و هەشت ژ ۳/س /۹ مارتی ۱۹٤۸ .
کوردێك – لە مەککەی موکەڕەمەوە ، ژ/ ۹ – ۱۰، س /۸ ، ئەیلوول – ت ۱/ ۱۹٤۷ . س . ۱۰ ، ئابی ۱۹٤۹ .
م . خ سیامە نصوری چەند پەندێکی کۆمەڵایەتی تر ۱۰ ، س/٥ ، ت ۱/ ۱۹٤٤
گۆڤان – مەحکەمەی گەلاوێژو قەرزار ، ژ /٤ ، س / ٤ ، نیسانی ۱۹٤۳ .
لاوی بادینی – گۆرانی ، ژ/ ٥ – ٦ ، س /۱ ، نیسان و مایسی ۱۹٤۰ .
م . ت . ع – لەگەڵ تۆمە خۆشەویستەکەم ، ژ / ۸ ، س . ۱۰ ، ئابی ۱۹٤۹ .
محەممەد بەدبەخت ، تاقە گەوهەرێك ، ژ/ ۹ – ۱۰ ، س ۸ ، ئەیلوول – ت ۱/ ۱۹٤۷ .
م . خ سیامەنخوری چەند پەندێکی کۆمەڵایەتی ، ژ ۱۰ ، س / ، ت /۱ / ۱۹٤٤
م . ش – چ نیشتمانێکمان هەیە ، ژ/ ٥ ، س / ۷ ، مایسی ۱۹٤٦ .
م . شێرزاد «وەرگێر» – بۆچی گەنجمان خۆی ئەوێت، ژ / ٥ ، س / ۹ ، مایسی
م . ع هەتاو – دەوران ، ژ / ۱۱ ، س / ٥ ، ت ۲ /۱۹٤٤.
منال – بەهار ، ژ/ ٥ ، س / ۱۰ ، مایسی ۱۹٤۹ .
م . نوری – چ خۆشە شارەزوور ، ژ / ٥ ، س / ۷ ، مایسی ۱۹٤٦ .
ن . « وەرگێر » – تولە رەشەکانی ئەمریکا ، ژ/ ٦ ، س / ۹ ، حوزەیرانی ۱۹٤۸.
ن . أ . م – رەگەزو خوێن پاکی ، ژ / ۱ ، س / ۹ ، ك، ۲ / ۱۹٤۸ .

هاوکاری و یارمەتی هەر برایەك مایەی پێزانین و سوپاسە . بەو نیشانە نووسراومان بۆ بنێرن .

سلێمانی بەکێتی نووسەرانی کورد .

دیداری شیعری کلاسیکی کوردی

لە چوارچێوەی ئەو نەخشەیەی دەزگاکەمان بۆ چالاکی رۆشنبیری ئەمسال دایناوە، لە رۆژانی ۱٤ ، ۱٥ ، ۱٦–٤–۱۹۸۱ لە شاری سلێمانی (دیداری شیعری کلاسیکی کوردی) سازدەکات و لەم دیدارەدا، چەندان باس و بابەتی مەوزوعی دەربارەی شیعری کلاسیکی کوردی لە لایەن شارەزایان و رەخنەگرو نووسەرانی ئەم بابەتەوە پێشکەش‌دەکرێت . جانووسەرو رۆشنبیران و ئەدەب‌دۆستان بانگ‌کراون بۆ ئەوەی بەشداری لەم دیدارەدا بکەن، کە هەنگاوێکە بۆ تین‌دان بە بزوتنەوەی ئەدەبی و رۆشنبیری گەلەکەمان، کە ئەم دەزگاکەیە بە هاریکاری ئێوەی دڵسۆز ئەرکەکەی گرتۆتە ئەستۆی .

بیرەوەری دامەزراندنی دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی

رۆژی ٤ی نیسانی ۱۹۷٦ یاسای دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی دەرچوو، کە لە ئاکامی ئەمەدا دەزگای هاوکاری و بەڕێوەبەرێتی‌ی گشتیی رۆشنبیریی کوردی بوون بە یەك دەزگا . هەر دوو چەم لێکیاندا رووبارێکی رۆشنبیریی کوردیان پێکەوەنا، تا ئەویش سەرهەڵگرێ و لەگەڵ رۆشنبیریی گەلە براکانماندا تێکەڵ بە دەریای رۆشنبیریی مرۆڤایەتی ببێت .

ئەم دەزگایە، کە ئەرکێکی نەتەوەیی ئێجگار بە سەنگ و بە نرخی خراوەتە ئەستۆ، لەپاڵ دەستەڵات پێدان و پارە بۆ تەرخان کردنی میری و یاریدەو پشتگیریی کاربەدەستانی حکومەتەکەماندا پێویستی هەرە گەورەی بە هاوکاری بەڵکو بە هەرەوەزی نووسەران و خوێندەوارو رۆشنبیرانی کورد هەیەو دەزانێت کە وەکو چۆن ئەو لەبەرامبەر مێژوودا لە بەجێ‌هێنانی ئەرکە پیرۆزەکەی خۆی بەرپرسیارە هەر بەم جۆرە ئەوانیش لە پێش‌کەش‌کردنی زادەی بیرو هەست و رەنج و کردەوەی یارمەتییان بەرپرسیارن، هەمیشە خۆی بە بەردەبازو پردی پەڕینەوەی هەست و بیرو بەروبوومی نووسەران و خوێندەواران دەزانێ بۆ بەری بڵاوکردنەوەو بۆ ئالوگۆڕکردنی شارەزایی و خزمەت . جا تا ئەم پەیوەندیی‌یە توندو تۆلتر بێت ئەوا رۆژنامەو گۆڤار دەردەچێت، کتێب و نامیلکە بە زنجیرە چاپ‌دەکرێن و لە زمانانی بێگانەوە ئەدەب و رۆشنبیریی دەکرێن بەکوردی و کۆڕو کۆبوونەوەو میهرەجانی ئەدەبی و هونەریی هەمەرەنگ دەبەسترێ و پێش‌بڕکێ و گرەو بۆ هاندانی چالاکی‌ی نووسەران رێك‌دەخرێت و .... تاد .

ئەوەی سەرنجێ لە بەرنامەی کاری سالی ۱۹۸۱ی ئەم دەزگایە بدات بۆی روون‌دەبێتەوە کە لە سنووری ئاواتێکی مەیلەو بڕکردوودا هێڵی درشتی نەخشەی بەگوڕخستنی رەوتی ئەدەب و رۆشنبیریی لەگەڵێ بووارو دەرفەتدا کێشراوەو کاربەدەستان و ئیشکەرانی دەزگاکە بە یارمەتی‌ی گەلی‌کورد بازووی هێنانەدیی گەورەترین بەشی بۆ رادەوەشێنن و هەوڵ‌دەدەن بناغەی ئەدەب و روشنبیریی کوردی پتەوتر بچەسپێنن . بەم بۆنەیەوە، ئێمەش لە لاپەڕەی ئەدەب و رۆشنبیریی‌یەوە پیرۆزبایی لە دەزگاکەمان دەکەین و سڵاو لە خاوەن‌بیرو بەخشەندەکانی ووشەی گەشی کوردی دەکەین .

– ئەدەب و رۆشنبیری –

چالیا پێرگرا

سەرفەراز عەلی نەقشبەندی

● بەسنا ل دەرگەهێ خاندنگەهێ بڕۆرکەڤت بێی کو هزرێن خو بکەت ڤێتن چ بێژیت ...!! هند خو دیت یا لناڤەرکا پۆلێ و هژمارەکا زارۆکا یێ ل هیڤیێ چاڤێن وان پێ دتەیسن وەکی ستێر ستێروکا ل شەڤێن هاڤینێ ... گوشێن ژ سەری هات، هزرێن خو خر کرنە سەرێك بیرا وێ هات کو یا بویە سەیدا ئەڤە ژی خویندکارێن وێنە ... !

دەفتەرا خو داناو چۆ ناڤ رێزا شاگردا سەرێ خو چەماندو دەستێن خو کرنە دبن کەفشێن خوڤە و هات و چو هەجکو پێنگاڤێن خو دبیڤیت . گاڤەکێ ل سەر پێ خو زڤڕی و سەرێ خو بلندکرو تبلێن خو ێن زراڤ دانە داڤێن پرچێ خو ڤەدانە پشتا سەرێ خو، دەنگێ خو بلند کرو چاڤێ زارۆکا ما ل دەڤێ وێ .. گۆت ..

– هەر ئێك پەڕەکێ سپی بەرهەڤ کەت و ناڤێ خو ل سەر ب نڤیسیت و .... هێشتا ئاخڤتناخو ب دویماهی نە ئینای زارۆك تێك هاتن و تێکچۆن رێز وەکی کوون زفیرکێ لێ هات، تەقتەقا کورسیکاو خش‌خشا کاغەزا و یال‌یالا زارۆکا تێك‌هەلبۆن. بێهنا بەسنایێ تەنگ بو، دەستێ خو بلند کر و دوسێ جارا ل تەختێ رەش دا و کرە هاوار و گۆت :

– بێ‌دەنگ .. هەوە چیە هوین شەپرزە بون ...؟هەر ئێك رونیتە جهێ خو ...

زارۆك مت بۆنە ڤە و پێنڤیس دەستادا ڤەلەرزین و نیڤا دەستێن وان تەڕ بون ژ خوهێ ... !

– هوین بوچی د ترسن..؟!

ئەڤرۆ ئەز پسیارا دەرسا ژ هەوە ناکەم .. من دڤێت ئێکودو بنیاسین، ناڤێ من بەسنایە ژ نهو پاشڤە دێ دەرسا بێژمە هەوە .. نوکە هەر ئێك ناڤێ خو لسەر پەڕی بنڤیسیت، پاشی کا هوین حەژ چ دکەن و چ تشتێ دلێ هەوە حەز دکەت بنڤیسن بێی ترس و شەرم .. هەچیێ راستیێ بنڤیسیت دێ من پێتر ڤێت !!

زارۆك بیستەکێ گوهشین و بەرێ خو دانە ئێکودو پاشی بۆ خشێنا بێنڤیسا و سەرێن وان چەمیان وەکی پەزێ مخەل کری ...

بەسنایێ بێهنا خو هەلکێشا . مەزەل وەکی ئاشێ ئاڤ ژێ گرتی بێ‌دەنگ بو.. رونیشتە بەر مێزێ و زڤڕی ڤە د کەڤلۆژانکێ خو دا .. سیتاڤکا تەمۆی و پەیڤێن بەری چەند سالا :

– بەسنا هەمی تشتا کنار هەنە ڤیان تێ نەبیت، ئەو یا بێ سنورە ... !!

تەمۆ من تو د .... !

– ما بو چیە ..؟ مرۆڤ هاتم تە چ ڤیا من بو تەکرو کریارە نە گۆتنە .. هەکە تو راست بێژی شولێ خو پێلە .. دلێ من رەحەت کە ... بلا چاڤێ تە ل مالا تە بیت .. شول چیە ماف چیە ..؟! مافێ تە یێ ل مالا تە ... نە بێژە تو میرکەکێ پاشکەڤتی لێ ئەڤە راستیە شرینەکا وەکی تە مخابنە خو ب شولی ڤە ب چرمسینیت ..! مرۆڤ جارەکێ د ژیت، بلا ئەو جار یا خوش بیت ...!!

– تەمۆ من تو دڤێی ...

– کی د بێژیت .. ؟ تو من تێ ناگەهینی ئەو بوچی تو خو وەسا د تف تڤینی هەکو تو د چیە بازاری ..؟!

– .... ؟!

– بەسنا .. ئەو هاڤالا تە بوچی هند د هێتە ڤێرێ.؟ باوەریا من لێ ناهێت .. هەما هەکو ئەز دبینم لەشێ من گران دبیت ...!!

تەمۆ .. ئاخ هەتا ئەز د بمە ئاخ .. ئەز ل دویڤ ئەز یا تە ئەز نیڤ جارێ ژی نە ژیم ... !!

– بەسنا، تشتێ تو نەزانی پێ نە ئاخڤە .. یا بو من هەلکەڤتی خۆش دەراڤە .. ڤێت بچم ئان ژی د ڤێت ئەز هەرێ پلپلکی بم ... ؟ بەلا خو ژ من ڤەکە دا بخو ب بمە خودان پارە، ب بمە مرۆڤ ... !

– تەمۆ ... مالێ دونیایێ قرێژا دەستانە ... کەس ب پارا نابیتە مرۆڤ هەکە ئەو ب خو مرۆڤ نەبیت ... !! دێ پارە بو تە چ کەن هەکە تو ژ بەر چاڤێن خو کەڤتی، خەلکێ تبلا گونەهـ بارێ درێژ کرە تە ...؟ ئان ژی دێ چ بێژیە کچا خو هەکە سوبەهی خەلکێ گوتێ بابێ تە ...... ! وێ گاڤێ ئەڤ ئاخە ژی جهێ گوڕی تە ناکەت دێ عێلنجی هێنێ و دێ تە هاڤێت ... !!

– دێ، من نەگۆت تو نزانی بئاخڤی .. ئەڤا تو دبێژی رەشرەشکێن وان کتێبانن ئەوێن تە سەرێ خو پێڤە سەودایی کری و تە چ ژێ نەگرتی ژ ئەزمان درێژیێ و قەسێت قەلەو پێڤەتر ... !! من گۆت تو ب کێر چ ناهێی .. تو نیسك لێنانن نێ چ ژێ چێ ناکەی دێ چەوا د ڤ ێ‌گەهێ ..؟ ئەز دزانم تو نەبویە ژنا –ئەحمو– ی رۆژێ دەهـ رەنگێن خارنێ دورست دکەت هەکو زانی مێرێ وێ هێت د گەل من ڤی شولی کەت بەرخەك کرە گوری چنکو دزانیت چەند پارە ب ڤێ رێکێڤە د هێن .. ئەز دزانم من ژی ژنا هەیێ.. بەرێ خو یدێ خەلك یێ چ دکەن ؟

– ئەز دزانم پا من ژی ژنا هەی ... کچێ ما چ خودێ ژنك تە بریە ..؟ ما تە نەڤێت زەندێن تە تژی بازن بن تە مال هەبیت تە حال هەبیت ..؟

– نە .. ب وێ رێکێ نە .. ئەڤا مە هەی ئەم پێ د سەر بلندین .. هەکە تو دزانی گرفتاریا مە پارەنە دێ زڤرمە ڤە شولی ...

– ها ... ها ... ها .. ئەڤە من سەرێ داڤێ گرت، خۆش مهانەیە هەما بێژە من دڤێت ب کەیفا خو بهێم و بچم دا من کێم کەی دا خەلك بێژن مێرێ وێ ژێ زەلام نینە .. !!

– تو وێ دزانی ..؟ پا دێ چەوا خو فرۆشی..؟ تەمۆ تو وەکی وی ئەوێ سپێدی هەتا ئێڤاری بەحسێ پاقژیێ دکەت و کەڤزا قرێژی ژ لاچلاچکا د هێتە خار ... !!

– بەسنا درێژ نەکە تە ئەز گێژکرم .. دێ هەر چم، تو د هێی وەرە تو نەهێی دێ تە بەردەم .. ئەز چ جارا بێ پێدڤی تە نینم ...!! .

– وەسا بساناهی ... هەڤکریا من و تە یا شەشس سالا تە ئەرزان کر ...؟ پا ئەز ناهێم ... تو یێ ل دویڤ سەرێ خو د چی ..

بڕوانە ل : ۷

Institut Kurde de Paris

له مه‌ڵبه‌ندی چاودێری زانستی سلێمانی

دیده‌نی چه‌ند لاوێکی به‌هره‌وه‌ر

مه‌ڵبه‌ندی چاودێـــری زانستی له پارێزگـــای سلێمانی‌دا به‌شێوه‌یه‌کـــی رێك‌وپێك‌و له‌سه‌ر به‌رنامه‌و پرۆگرامێکی دیاری کـــراو له‌هه‌موو وه‌رزێکی خوێندن‌و پشووه‌کانی هاوین‌دا هه‌وڵ‌و کۆششیان هه‌میشه ته‌رخـــان کراوه بۆ په‌ره‌پێـــدان‌و گه‌شه‌پێکردنی زانستی له‌پارێزگا ـکه‌مان‌دا . ئه‌مه‌ش له‌هـــه‌ر سه‌ردانێك‌دا بۆبه‌شی یانه‌کانی ئه‌م مه‌ڵبه‌نده ده‌رده‌که‌وێت، ئه‌م جاره‌ش له‌به‌ـــــه‌رـ کردنه‌وه‌یه‌کی هاوکـــاری‌دا چاومان به‌چه‌ند قوتابی‌یه‌کـــی مه‌ڵبه‌ندی ناوبراو که‌وت .

له‌وانه کاك بهاءالدیـــن محمد احمد قوتابی پۆلـــی دووه‌می ئـــه‌لکترۆن له‌قوتابخانه‌ی ئاماده‌ی پیشه‌سازی که‌ده‌رباره‌ی هاوبه‌شی کردنی خۆی‌و به‌رهه‌مه‌که‌ی له‌م مه‌ڵبه‌نده‌دا پێی ووتین :

هه‌ر له‌ساڵی ١٩٧٨وه تـا ئێستا به‌رده‌وام هاوبه‌شـــی ئـــه‌م مه‌ڵبه‌نـــدم کردووه بۆیه ئێســـتا له‌ده‌وره‌ی پله‌ی پێشکه‌وتوودام‌و له‌م بواره‌دا توانیومـــه ئامێرێکی پڕ سوود بکـــه‌م که‌ئامێری ـ جۆره‌کانـــی ده‌نگه ـ و ده‌ورێکـــی باشی بینیوه‌و توانیومه له‌پێشانگه‌ی ده‌وڵه‌تانی به‌غدادا پله‌ی‌یه‌که‌می پێ وه‌ربگرم . شایانی باســه ئه‌و ده‌نگانه‌ش که له‌م ئامێره‌وه په‌یدا ده‌بێ بریتی‌یه لـــه

ـ٥ـ پێنج ئاواز که هه‌ریه‌که‌یان توانای تایبه‌تی خـــــۆی هه‌یه ، که ـ٣ـ ســـــێ جۆریان ده‌توانێت رادیـــوی تیشك‌دار ئیش پێ بکات کـــه ئێستا له‌به‌شی ـ الة حاسبه‌ـ به‌کارده‌هێنرێ ، هه‌روه‌هـــا دوو جۆره‌که‌ی تریشیان که بریتین له دوو جور ده‌نگـــی جیاوازو توانای ئیش‌پێکردنیان ـ١ـ تراستۆز ـ ماگنیـــت میکانیك‌ریلی ـ هه‌یه کـــه ئه‌مه‌ش له ئامێری چاپـــی ئه‌لکترۆنی‌دا به‌کار ده‌هێنرێ.

● هه‌روه‌ها کاك سامـان شێخ طه به‌رزنجی لـــــم رووه‌وه ده‌ڵێ له‌م مه‌ڵبه‌نده‌دا توانیومه ئامێرێك دروســـت بکه‌م که‌بریتی‌یه له‌دوانـــی له‌یه‌کتری جیا یه‌که‌میان کـــه له‌یه‌ك ترانسته‌یێك هاتـــووه شه‌پۆلی موغناتیسی ره‌وانـــه ده‌کات‌و ئامێری دووه‌میش که بریتی‌یه له‌دووبه‌ش ،یه‌که‌میان ـوه‌رگره‌ـ که شه‌شـــــس ترانسته‌ره‌و به‌شی دووه‌میش که یه‌ك ترانسته‌ره هه‌ڵدسێ ده‌نگ‌و ووزه ده‌کاته کاره‌باو ووزه که ده‌توانێ سویچێکـــی ئه‌لکترۆنی دوو رێگا ئیشـــس پێ بکات یه‌کێکیان بۆلێدانـــی زه‌نگه‌که‌یه‌و ئه‌وی که‌شیـــان بۆ داگیرسانی گلۆپێکه کـــه له‌کاتی زه‌نگه‌که‌دا گلۆپه‌کـــه ده‌کوژێته‌وه ، که ئه‌مه‌شـــس بۆ گه‌ڵێ ئیش‌و کاربه‌کار دێـــت وه‌ك داگیرسانـــــدن‌و کوژاندنه‌وه‌ی هیتـــــه‌رو ته‌له‌فزیۆن له‌گه‌ڵ کردنـــه‌وه‌ی ده‌رگاو ته‌قاندنه‌وه‌ی کانـــه به‌رده‌کان به‌بێ ته‌ل .

● هه‌روه‌ها کاك خسـره‌و جلال معروف قوتابی به‌شـی یانه‌ی زینده‌وه‌ر ناسی ده‌ڵـێ

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئـــارزووی مۆمیا کردنم له‌مێـــــژه‌وه هه‌بووه بۆیه تا ئێستـــــا گه‌ڵیکیانم مۆمیا کـــردووه‌و سه‌ره‌تای ده‌ست پێ کردنیشم بۆ ماموستا شیخ مصطفـــی برزنجی ده‌گه‌رێته‌وه کـــــه هه‌وڵێکی زۆری له‌گه‌ڵمانـــدا داوه‌و تائێستاش له‌چه‌نـــد پێشانگه‌یه‌کدا هاوبه‌شیمـــان کردووه‌و پله‌ی به‌رزمان تیـــا وه‌دست هێناوه .

● پاشان قوتابی شیروان محمد احمد که له‌ساڵـــی ١٩٧٧ وه‌تا ئێستا به‌رده‌وام هاوبه‌شی ئه‌م مه‌ڵبه‌نـــدی کردووه ده‌ڵێ

له‌و ئامێرانـــــه‌ی دروستم کـــــردوون یه‌کێکیان بریتی‌یه له ئامێـــری ـ ریلی ضوئی ـ که بـــۆ زۆر ئیش به‌کاردێت ، له‌وانـــــه ئیش‌پێکردن‌و کوژانـــه‌وه‌ی کارگه‌کان‌و ئگلۆپـــــی سه‌رشه‌قامه‌کان له‌کاتـــی شه‌وو رۆژا .. هه‌روه‌هـــا بۆ پاسه‌وانی ـ بانقه‌کـــان به‌کاردێت له‌کاتـــــی رۆژهه‌ڵاتنیشدا زه‌نگێـــك لێ ئه‌دات .

نووسینگه‌ی سلێمانی

خەوتن

نوسینی
هیوا عمرا احمد

خه‌وتن بریتی‌یه له لـــه‌ده‌ستدانی هوشـــیاری (الوعی ـ ...) . به‌ڵام به‌وه له بوورانه‌وه‌و له خۆچوون‌و بێ ئاگایـــی جیا ئه‌کرێته‌وه ، که مرۆڤـی خه‌وتوو به‌هه‌ژێنه‌ر (المؤثـر ـ ...) یکـــی بێ ئازار بێدار ئه‌بێتـــه‌وه . به‌ڵام مرۆڤی بوراوه‌و بـــێ ئاگاو له هۆش ـ خۆچـــوو ، به‌هه‌ژێنه‌ری بێ ئازار نایه‌نه‌وه هۆش خۆیان .(١)

خه‌وتن دووباری هه‌یه :

له باری یه‌که‌م‌دا مـاده‌ی (سیرۆتۆنین ...) له ده‌ماخ‌دا زۆر ئه‌بێ . پێی ئه‌ووترێ خه‌وتنی شه‌پـــۆل هێواش ... .. ئه‌م باره خه‌ون بینینـــی تێدا نی‌یه . گه‌ر نه‌خشـــه‌ی ئه‌له‌کتریکی ده‌ماخ لـــــه شێوه‌ی شه‌پۆلی نزم‌نزم‌دا ده‌ر ئه‌که‌وی (٢) له بـــــاری دووه‌م‌دا ، که‌پێی ئه‌وووتـــرێ خه‌وتنی به نۆره = = ، تینی شته‌کـــــه موسولکخـــه ـ کـان که‌م ئه‌بێته‌وه . ئه‌م بـــاره چاوتروکاندنی خێراو خـــه‌ون بینینی تێدا ڕوو ئه‌دات . (٣) چه‌ند بیر دۆزێك هه‌یـــــه له‌باره‌ی هۆو چۆنی‌یه‌تـــی خه‌وتنه‌وه :

١ ـ تیۆری یه‌کـــه‌م :(٤) له کاتی بێداری‌دا ، کۆمه‌ڵـه هه‌ژاندنێك له هه‌ستـــــه ئه‌ندامه‌کانی له‌شه‌وه ئه‌گاتـــه توێکڵی ده‌ماخ (قشـــره الدماخ (قشره الدمـــاخ ـ) و مرۆڤه‌که به بێداری ئه‌مێنێته‌وه . به‌ڵام کاتێ مرۆڤ لـــــه شوێنێکی تاریك‌و بێ‌ده‌نگ‌و له نوێنی خۆشخه‌ودا ئه‌بێ . ئه‌م هه‌ژاندنانه وورده وورده که‌م ئه‌بنه‌وه . به‌مـه وورده وورده په‌یوه‌ندی (مێشـــك ـ المخ ـ) بـــه ده‌وروبه‌ره‌وه که‌م ئه‌بێتـــه‌وه ، که په‌یوه‌ندی‌یه‌که پچـــرا خه‌وتن‌و ڕوو ئه‌دات . لێره‌دا ئێمه باسی خه‌وتنی مرۆڤێکـی دڵنیای ساغ ئه‌که‌ین . ده‌نـا مرۆڤی دوودڵ یان وه‌ك لـــه هه‌ندێ نه‌خۆشی‌دا تێبینـــی ئه‌که‌ین ، هه‌رچه‌نـــــده ده‌وروبه‌ره‌که تاریك‌و بێ‌ده‌نگ بێ‌و جێگاکه‌ی نه‌رم‌و شـــل بێ . به‌ڵام زۆر به سه‌ختـــی گه‌ر بخه‌وێ . ئه‌مه‌ش له‌بـه‌ر ئه‌وه‌ی ڕاسته هه‌سته ده‌مارو ئه‌ندامه‌کانی هه‌ستـــــی ئه‌حه‌وێنه‌وه . به‌ڵام توێکڵـی ده‌ماخی له لایه‌ن مه‌ڵبه‌نده‌کانی تری ده‌ماخی‌یه‌وه ئه‌هه‌ژێنرێ.

ئه‌م بیردۆزه وا دائه‌نێ که له کاتی (ماندووبوونـــی ماسولکه‌یی)دا ، ئـــه‌و هه‌ژاندنانه که‌م ئه‌بنه‌وه کـه له په‌تکی ماسولکه‌کانـــه‌وه ئه‌گه‌نه ده‌ماخ . به‌مـــــه بارێکی هێمنتر بۆ مێشکـــی مرۆڤه ماندووه‌که ئه‌خولقـێ بۆ ئه‌وه‌ی بخه‌وێ .

٢ ـ بیـــردۆزی دووه‌م ئه‌شێ : (٥) مه‌ڵبه‌ندی خه‌وتن ـ ـ ئه‌که‌وێتـــه ناوکی پاشه‌وه‌ی ژێر لانکـــه (تحت المهدیة ـ) . مه‌ڵبه‌نـــــدی بێدار کردنه‌وه مه‌ڵبه‌نـــدی بێدار کردنه‌وه ، ڕێـــڕه‌وی تۆڕی چالاك ئه‌که‌نه‌وه .(٧) ئه‌که‌وێته مێشکه‌وه . ئـــه‌م دوو لبه‌نده کاره‌ که‌نـــــه سه‌ر ئه‌و ڕێڕه‌وه تـــۆڕی ـ یه‌ی هه‌ژاندنه‌کان ئه‌گه‌یه‌نێتـــــه مێشك‌و کاردانه‌وه‌کان لـــــه مێشکه‌وه به سه‌ر مه‌ڵبه‌نـــده جیاجیاکانی ده‌ماخ‌دا به‌شـــس ئه‌کات . مه‌ڵبه‌ندی خه‌وتن ، هه‌ژێنه‌ری پسێنه‌ر ( ) ئه‌نێرێت بۆ ئه‌و ڕێـــــڕه‌وه تۆڕی‌یه‌و ئیتر ناهێڵـــــێ هه‌ژانه‌کان بگه‌یه‌نێته مێشـــك به‌مه مێشك له ده‌وروبـــه‌ر دائه‌بڕێ‌و خه‌ون ڕوو ئه‌دات.

مه‌ڵبه‌ندی بێدار کردنه‌وه‌ش ، که وه‌ك پاسه‌وان وایه . به هه‌ژێنه‌ری بێ‌ئازار یـــــان هه‌ژێنه‌ری تایبه‌تـــی (وه‌ك ئه‌وه‌ی گریانێکی نزمـــــی ساوا ، دایکێکـــــی خه‌وخۆشیش بێدار ئه‌کاته‌وه) چالاك ئه‌بێته‌وه . هه‌ژێنه‌رێ چالاك که‌ره‌وه ـ ـ ئه‌نێرێت بـــۆ ڕێڕه‌وه تۆڕی‌یه‌که‌و چالاکـــی ئه‌کاته‌وه‌و مرۆڤه خه‌ووتووه‌که بێدار ئه‌کاته‌وه .

له‌وانه‌یه دوولی وه‌کـــود هه‌ژێنه‌ره‌کانی مه‌ڵبه‌نـــدی بێدار کردنه‌وه کار بکات . به‌ڵام ده‌رمانه خه‌و لێخه‌ره‌کانی وه‌کو ـ فینۆبـــاربتۆن ـ ـ که ناوه بازرگانی‌یه‌که‌ی (لۆمینـال ، گاردینال ـ) ٥ ، وه‌کو هه‌ژێنه‌ره‌کانـــی مه‌ڵبه‌ندی خه‌ووتن ڕێـــڕه‌وی تۆڕی سست ئه‌که‌ن‌و کاره‌که‌ی ئه‌پسێنن .(٦) به‌ڵام ده‌رمانـــی خه‌وز ڕێنی وه‌کـــــوو ـ ئه‌مفیتامین ـ که ناوه بازرگانی‌یه‌کـــه‌ی ـ ڕێکتیڤان ـ ـ٥ـ وه‌کو دوودڵی‌و هه‌ژێنه‌ره‌کانی مه‌ڵبه‌ندی بێدار کـــردنه‌وه ، ڕێڕه‌وی چالاك ئه‌که‌نه‌وه« ٧ »

په‌راوێزکان

١ ـ بڕوانه لاپه‌ره ـ١٩٣ـ ی کتێبی
٢ ـ بڕوانه لاپه‌ره ـ١٢٧ـ ی کتێبی
٣ ـ سه‌رچاوه‌ی یه‌کـــه‌م لاپه‌ره ـ ١٩٤ ـ
٤ ـ سه‌رچـــاوه‌ی دووه‌م لاپه‌ره ـ ١٦١ ـ
٥ ـ سه‌رچاوه‌ی یه‌کـــه‌م لاپه‌ره ـ ١٩٣ ـ
٦ ـ بڕوانه لاپه‌ره ـ ٢٧٦ـ ی کتێبی
٧ ـ سه‌رچاوه‌ی شه‌شـــه‌م لاپه‌ره ـ ١٠٨ ـ

له ده‌ستپێکردنی ئـــه‌م شه‌ڕه‌ی نێوان عێراق‌و ئێران که ڕژێمی گه‌نده‌ڵی ئێرانـــی ئاگره‌که‌ی هه‌ڵگیرســـان ، هه‌ر له یه‌که‌م رۆژیه‌وه هێزی ئاسمانی دوژمن که‌وتـــــه بۆمبۆردومانی شوێنــــه ئاوه‌دانه‌کان‌و شاره گه‌وره‌کان، جۆره‌ها بۆمباو مووشه‌کـــی له‌مه‌دا به‌کار هێناوه ، جـــا بۆ زیاتر شاره‌زابوون لـــه جۆری بۆمباکان که فڕۆکه‌کان به‌ری‌ده‌ده‌نه‌وه هه‌ره‌ك به‌شێك له شاره‌زایی خه‌ڵکـــی وای به‌باش ده‌زانین که شـــتێ ده‌رباره‌ی بۆمبای هێشوویـــی ـ القنبلـــه العنقـــودیه ـ بنووسین ، چۆن پێك‌هاتووه‌و چۆن ده‌ته‌قێتـــه‌وه‌و راده‌ی زیان‌و سامناکی له‌چی‌دایه .

باسه‌که‌شمان له گۆڤاری ـ المجالس المصـــوره ـ ی مانگی دووی ئه‌مســـاله‌وه وه‌رگرتووه ، به‌و هیوایـــه‌ی له‌م پله‌یه‌ی ئێستامانـــدا باسێکی سوده‌به‌خش بێ .

گۆڕینی
احمد سید علی به‌رزنجی

له‌م ماوه‌یه‌ی پێشـــودا وولاته یه‌کگرتووه‌کانی ئه‌مه‌ریکا ده‌ستی کرد به ناردنی هه‌ندێ که‌ره‌سته‌و چه‌کی نـوێی وا بۆ ئیسرائیل به‌ده‌گمـــه‌ن وولاتێکی گه‌وره‌ی وا رێگـای بڵاو کردنه‌وه‌ی ئه‌م جـــۆره چه‌کانه ده‌دات ، ئه‌مه‌ش ته‌نیا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که جۆری ئـه‌م چه‌کانه له مه‌یدانی شـــه‌ڕی ئه‌م سه‌رده‌مه‌دا کوشـــنده‌و پێشکه‌وتوون .

له‌م چه‌کانه (بۆمبـــای هێشوویی) یه که دوژمنـــی زایۆنی له شه‌ڕێکی ئـــه‌م دوایی‌یه‌دا له خـــوارووی لوبنان به کاری‌هێناو زیانێکی زۆری له سه‌روماڵ خست‌و جێگای سه‌رنجی هه‌مـــوو لایه‌ك بوو .

جا با بزانین ئه‌م جـــۆره بۆمبایه چی‌یه‌و چۆنه ؟ .

بۆمبای ئاسایی که لـــه فڕۆکه‌ی شه‌ڕکه‌ره‌وه فـــڕێ ده‌درێ پێك هاتـــووه لـــه له‌شێکی مه‌عده‌نی (زۆرتـــر ئاسن یا پۆڵایه) و کلکێك بـــۆ له‌نگه‌ر گرتن ی بۆمباکـــه‌و ساچمه‌یه‌ك که له‌گه‌ڵ بکـه‌وێ به ته‌نێك (جسم) ی ره‌قـدا ده‌ته‌قێته‌وه .

ئه‌سنووریی له‌شـــه مه‌عده‌نی‌یه‌که‌ش به‌پـــێی مه‌به‌ست له بـــۆمباکـــــه ده‌گۆڕێ ، واته ئه‌گه‌ر هات‌و مه‌به‌ست له‌و بۆمبایه بـــۆ وێران کردن‌و کاول کردنـی بیناو سه‌نگه‌رو بارووتخانـــه بوو ئه‌وا له‌شه‌که‌ی ته‌نـــك ده‌بێ‌و راده‌ی بـــارووت‌و ته‌قه‌مه‌نی‌یه‌که‌ی ناوی زۆره ؛ به‌ڵام خۆ ئه‌گه‌ر بۆ مه‌به‌ستی لێدانی کۆمه‌ڵ‌و بنکه‌ی تۆپ سه‌ربازگه بێ ئه‌وا له‌شه‌که ئه‌ستوور ده‌بێ تا پارچه‌پارچ بێ‌و بڵاو بێته‌وه .

جگه له‌م بۆمبـــــــه ئاسایی‌یه بۆمبـــــای وا هه‌یه که له نێو ده‌وڵه‌تانـدا قه‌ده‌غه کراوه ، چونکـــه ناوه‌وه‌ی به فۆسفۆرو ناپاڵـم پڕ کراوه‌ته‌وه ، یان بۆمبـــای خلیسك که بۆ تێك‌دانـــی سه‌نگه‌رو فڕۆکه ـ خانـــه‌و رێگاوبان به‌کاردێ ، هـــه‌روا بۆمبای گاز ... هتد .

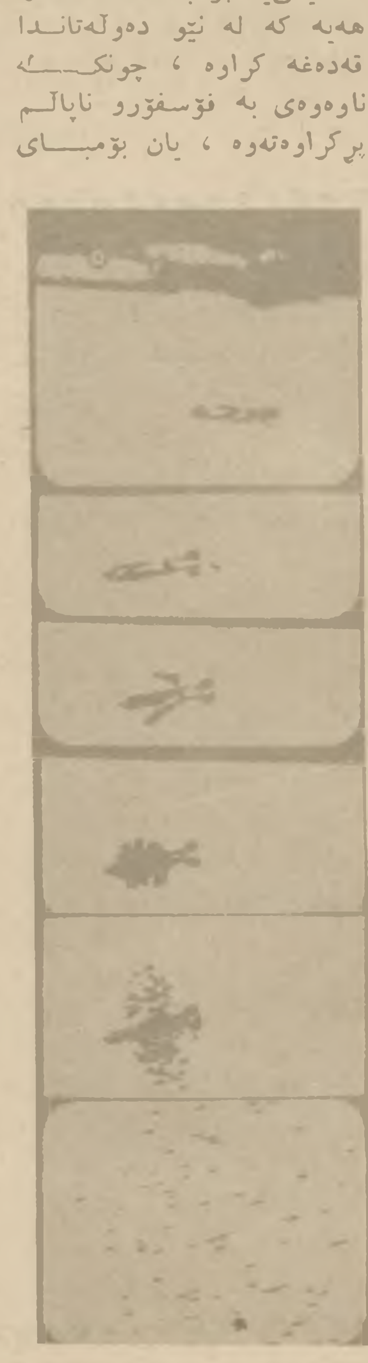

بۆمبای هێشوویی لـــه له‌شێکی مه‌عده‌نی ته‌نك پێـك هاتووه که پێی ده‌ووتـــرێ بۆمبای ئه‌سڵی یان (دایك)و کلکێك بۆ له‌نگه‌ر گرتنـــی‌و ژماره‌یه‌کی زۆری بۆمبـــای بچووکی تر .

ئه‌مه‌و جگه له ساچمه‌ی ... که به‌پێی پێویست کاتـــی ته‌قینـــه‌وه‌ی ده‌گۆڕدرێ .

ساچمه‌ی ئه‌م جـــــۆره بۆمبایانه‌ش پێشه‌ی به‌... به فڕۆکه‌که‌وه دادەـــرێ‌و له‌سه‌ر ئه‌و مه‌به‌سته‌ی که له چ به‌رزایی‌یه‌کـــه‌وه فـــڕێ ده‌درێ ، هــــه‌تاکـــــه گه‌یشتنه‌به‌رزایی به‌کـــــی پێویست بۆمبا سه‌ره‌کی‌یه‌که گورج ده‌ته‌قێته‌وه‌و نیتـــر ده‌یان بۆمبـــــای بچـــوك ده‌رده‌په‌ڕن‌و بانتایی‌یه‌کـــی گـــــه‌وره داده‌پۆشـــــن‌و ئه‌مانه‌ش هه‌ریه‌که بۆخـــۆی ده‌ته‌قنه‌وه .

به‌مه‌ش راده‌ی زیانـــی گه‌لێ گـــه‌لێ زیاتـــــره‌و که‌سانێکی زۆرتر ده‌پێکێ .

بۆمبای هێشوویی گه‌لێ چه‌شنیان هه‌یه ، له‌وانه :

● بۆمبای دژ به تانك
● بۆمبای دژ به بـــــه که‌سانی به‌رامبه‌ر

● بۆمبای سووتێنه‌ر

زۆریشیان هه‌یه که لـــه هه‌رسێ چه‌شنه‌که‌ی تێدایه، یان له دوو چه‌شتیان .

ئه‌م جۆره بۆمبایانه‌ش لـــه وولاته رۆژ ئاوایی‌یـــه‌کاندا ته‌نیا ئه‌مه‌ریکاو به‌ریتانیـــا به‌رهه‌می دێنن ، راپۆرتـــی شاره‌زایانی رۆژئـــاوا وای ده‌گـــه‌یه‌نن که روسیاشـــس له‌م جۆره بۆمبایانه به‌رهـــه‌م دێنێ .

جاوا له‌خواره‌وه هه‌ندێ تایبه‌تی ئه‌و جۆره بۆمبـــا هێشوویی‌یانه ده‌رده‌خه‌ین که وولاتانی رۆژئاوا به‌رهه‌مـــی دێنن :

● بۆمبای (ROK-i-MARK2) : له‌م چه‌شته بۆمبایانه دوو جۆریان هه‌یه، یه‌که‌م قورسایی‌یه‌که‌ی ٥٠٠ ره‌تڵه ، ژمـــاره‌ی بۆمبـــا بچووکـــه‌کانـــی ناوی ٢٤٧ دانه‌یه ، بۆ به‌رهه‌ڵستی له تانك به‌کاردێ .

دووه‌م قورسایی‌یه‌که‌ی ٥٠٠ ره‌تڵه ، ژماره‌ی بۆمبا بچووکه‌کانی ناوی ١٧٧ دانه‌یه، ئه‌مه‌ش دژی تانك‌و مـــرۆڤ به‌کاردێ .. ئه‌مانه ئه‌مریکین.

● بۆمبای (M-19) قورسایی‌یه‌که‌ی ده‌گاته ١٠٠٠ ره‌تڵ ، ژمـــاره‌ی بۆمبـــا بچووکه‌کانی ناوی ٣٦ دانه‌یه . . . ئه‌میش ئه‌مریکی‌یه .

● بۆمبای (M-17

بڕوانه ل : ٧

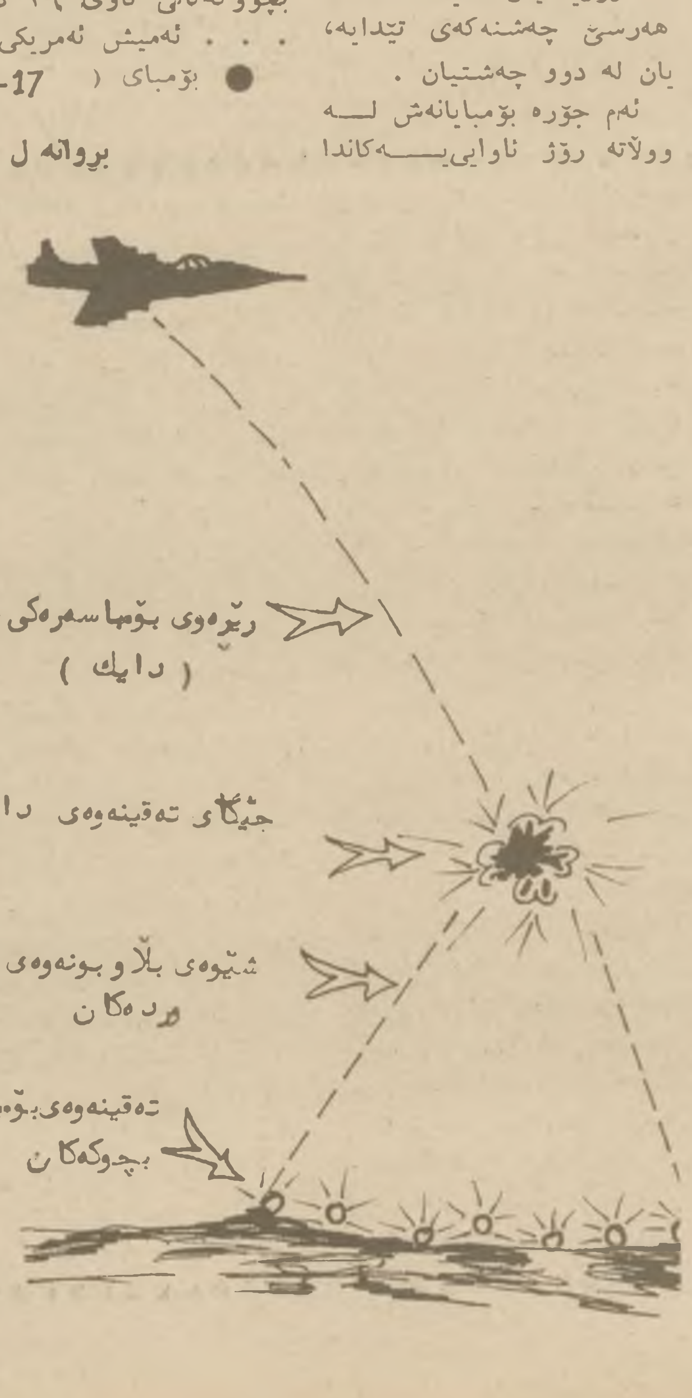

داهاتی نوێ

ته‌له‌فزیونێکی نوێ

له وولاته یه‌کگرتووه‌کان ئامێرێکی ته‌له‌فزیۆنی نـوێی داهێنراوه‌و هه‌موو که‌سێك ده‌توانێت ئامێرێکی بچکۆلـه به ته‌له‌فزیۆنه‌کـــه‌یه‌وه بلکێنێت ، به‌م جۆره ئه‌توانێت ده‌نگی ئیستریۆکه یان زمانی فلیمێکـــی دوبلاج کـــراو وه‌ربگرێـــت هه‌ر وه‌هـــا ده‌توانێـــت مێشکێکـــی ئه‌له‌کترونی یان ته‌له‌کس یان هـــه‌ر شتێکـــی تـــری پێ هه‌ڵبواسرێت .

ئۆتۆمبێلێك بۆ هـــه‌ر هه‌زار کیلومه‌ترێك لیترێکی به‌نزین به‌کار ده‌هێنێت .

ئه‌م ئۆتۆمبیله ســـه‌رسوڕهێنه‌ره ده‌ستکردێکـــی ئه‌ڵه‌مانی‌یه‌و ده‌توانرێت به بێ ئیجازه‌ی لێخوڕین لـــێی بخورێت ، ئه‌م ئۆتۆمبیلـــه قاره‌مانیه‌تی جیهانی له لایه‌ن که‌م سه‌رفـــی کردنـــی سووته‌مه‌نی‌یه‌وه بردووه‌ته‌وه ، به‌ڵام له لایه‌ن به‌کار هێنانـــی سووته‌نی ، ئه‌م ئۆتۆمبیلـــه بۆ هه‌ر هه‌زار کیلۆمه‌تر ١٢٦٨، یه‌ك لیتر سه‌رف ده‌کات، ماشینی ئۆتۆمبیله‌که پشت بـــه هـــــه‌وای ده‌ره‌وه ده‌به‌ستێت‌و موحه‌ریکه‌که‌ی هه‌وا سارد ده‌بێتـــه‌وه‌و ئاوی لێ ناکرێت ، قه‌واره‌کـــه‌ی ١٤٤ سم^{3}و بـــــه‌ووردی دروست‌کراوه به‌ڵام هێشـــتانه‌خراوه‌ته بازاڕه‌وه .

دۆزینه‌وه‌یه‌کی سۆڤیاتی

له کۆماری باڤـــاریای سۆڤیه‌تدا نیرراوێك لـــه رانایانی سۆڤیه‌ت پتر له دووسه‌د ده‌ستنووسی زانیاری بۆ زانایانی عه‌ره‌ب‌و رۆژهه‌ڵاته‌کان دۆزیوه‌تـــــه‌وه ، مێژووی ئه‌م ده‌ستنووسانـه ده‌گه‌ڕێته‌وه بـــۆ ســـه‌ده‌ی شانزه‌هه‌م‌و حه‌ڤده‌هــــه‌م‌و له‌گرنگترین ئه‌و ده‌ستنوو ـ سانه‌ی دۆزراونه‌ته‌وه ده‌ستنووسێکی عه‌ره‌بـــی‌یـــه مێژووه‌یه‌که‌ی بۆ ساڵـــــی ١٦٥٢ی زایین ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ به دووروودرێژی باســـــی تۆپی زه‌مین‌و ئه‌و شتانـــه ده‌کات له ئاسماندان .

سمیره محمد علي
ئاماده‌ی کـردووه

هاوکاری لە بەرەی جەنگدا

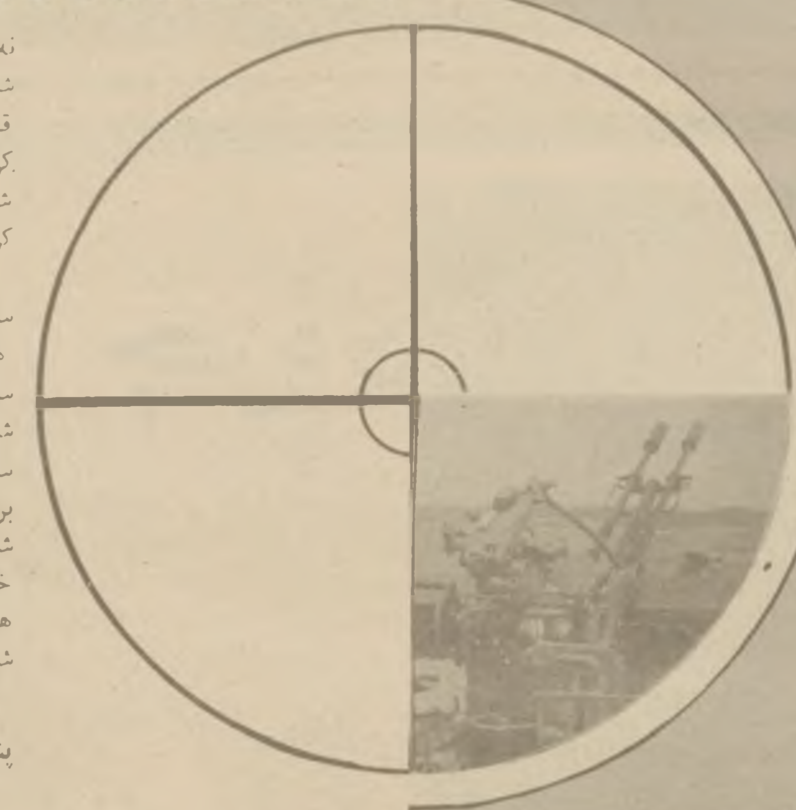

هێزی ئەندەلوس تیرێکی تیژە بۆ جەرگی فارسە دەستدرێژکەرەکان

کەرتی شوشی : عبدالرسول حسین

یەکێك لە تەشکیلاتــــی سوپای پاڵەوانی قادســیەی صدام .. تیرێکی تووڕەیەلە هەموو مەیدانەکانی شەڕدا دژی فارســــەدەستدرێژکەرەکان لە پێناوی خاك و شەرەف و کەرامەتەدا .

هێزەکانی زرێپۆشــــی ئەندەلوســ لە کەرتــــی شوشدا .. دوژمنی نەزانیان لە جەنگی نەککەو خەفاجیەو بەرزاییەکانی الله اکبــــرداو هەموو شوێنێکــــی تــر ڕاو ناوە ....

ئەم هێزە بۆتە تارمایــــی و فارسە دەستدرێژکــەرەکان شەوو ڕۆژ ڕاو دەنێت و .. وەکو مشك لەبەر تانك و تیرە تیژەکانی هەڵدێن .. ئەم تەشکیلە وەکو هەمــــوو تەشکیلاتی هێزەکانی دیکــەی سوپای پاڵەوانەکەمانــــە .. پاڵەوانەکانی وەکو هەمــــوو پاڵەوانەکانی عیراقن کە بــــە خوێنی خۆیان خاکی پیرۆزو لە پێناوی گەشانەوەیی و .. گەورەبوونی ئاو دەدەن .. بۆ ئەوەی ئێمە چۆن جــــاران نەوەی علی و طارق و قەعقاع و صلاح‌الدین و خالد کوڕی ولید بووین ئێستاش هەروابین ..

وەکو بینە سەربازی (صدام حسین) پاڵەوانی رزگــاری نەتەوەیی .

● **جەنگاوەران دەدوێن** ●

لە کەرتی شۆش‌دا چاوم بە ژمارەیەك لە پاڵەوانەکانــی ئەم هێزە کەوت و بــە وورەو سەربەرزی و شانازیەکی لــــە ئەندازە بەدەرەوەو لەســــەر خاکی جەنگــــی شــــەرەف مەندیەوە کە گەلە مەزنەکەمان دژی فارسە دەستدرێژکەرەکان دەکات قسەیان کرد ..

مقدم روکنی فەرمانڕەوای هێزەکە دەڵێت : ئەو ئاستە باشەیە کە وەحدەکــــەمان پێی گەیشتووە هەموو لــــەو بارمەتی و پشتگیریــــــەوە هاتووە کە سەرکردایەتــــی حزب و شۆڕش دەیداتـــــێ شان‌بەشانــــی هــــەموو تەشکیلاتەکانــــی تــــری سوپامان .. ئەو پشتگیری‌یەش بووە هۆی بەرز بوونـــەوەی توانای جەنگی هێزەکـــــەو ڕاپەراندنی هەموو جــــۆرە ئەرکێــــك کــــە پــێی دەسپێردرێت بە زووتریــن کات و بە زیانێکی هێجگــــار کەمەوە .

● **لەهەموو شەڕەکانــدا بەشداریمان کردوە** ●

هەروەها فەرمانـــڕەوای هێزەکە ووتی .. گەلـــێ داستانی گەورەمان لە جەنگی قادسیەی صدام‌دا دروستی کرد لە پێش هەمووشیانــەوە داستانی (الفکە) کە لــــە سەرەتای شەڕەوە بوو لــــە دوای ئەمەیش جەنگـــــــی (السن الصخــری) کــــە بەناوبانگە بە شوێنێکــــــــی سەخت و هەڵدێـــــــــری تێکەڵ و پێکەڵەوە .. هەروەها ڕاداری بەناوبانگی ناوچەکــــە کە بە گرنگترین ئۆردوگــــای ستراتیژی پیلانەکانــــــی ئیمپریالیزی ئەمەریکـــــا دادەنرێت داگیرمان کــــردو لەوێوە پێشکەو[illegible] گەیشتینە لێو[illegible] ڕووباری کەر[illegible] گەلێك هێرشی [illegible] کردۆتە ســــەر دوژمــــن و سەنگەرەکانی پێشەوەی لــــە ناوچــــەی المزوجیــــەو بەرزاییەکانی پێشــــەوەی گوندی سیبانمان ڕزگــــار کرد کە دوژمن کردبوونــــی بە پەناگای خۆی بۆ هاتنــــە ناو سوپاکــەمان و نزیــــك بوونەوە لێی .. لەدوایــــدا لەگەڵ هێزی قەعقاعدا لــــە داستانی خەفاجیەو حەوێزەدا بەشداریمان کردو ئینجــــا بەرەو ناوچەی جلات ڕۆشتین بۆ ڕووبەڕوو بوونەوەی ئـــەو هێرشەی کە دوژمن لـــەو ناوچەیەدا هێنابووی و ئینجـــا بەرزاییەکانی الله اکبرمانیشــــ داگیر کردو لە گــــەشــــتە خوێناویەکەماندا بــــەردەوام بووین تا گەیشتینە مەهران و قصر شیرین و ســــەرپێــــڵ زەهاب و گیلانـــــی ڕۆژئاوا و سنیف سعدو خــــەفاجیــــە ئێستاکەیش ئامادەین کــــە دەرسی‌تر فێرە دوژمنــــــی نەزان بکەین .. چونکە ئـــەو شەڕو داستانانەی کە لە جەنگی قادسیەی صدام‌دا دروستمان کردن بوونە هۆی زیادبوونــی شارەزایی و دەرسی شــــەڕ کردن لە هەموو ڕوویەکــــەوە

هەروەها نەقیبی ڕابەری سیاسی باسی یەکێك لــــە هەڵوێستە پاڵەوانی‌یەکـــەی سوپای نەبەزمانی کرد لــــە شەڕی (الفکە) داو چۆن‌چۆنی سوربازەکان هاوڕێیەکـــــی بریندارییان لە مەیدانــــــی شەڕداو لە ژێر بۆمباردومانی خەســــتی دوژمنــــەوە هەڵگرتووە گەیاندوویانەتــە شوێنی تیمار کردن .

● **پاڵەوانانی بە جەرگ پشوودان ڕەفز دەکەن** ●

بەڵام نەقیبی فەرمانڕەوای سریەیەك .. کە لــــە دوای بریندار بوونی لە کاتــــی هێرشێك بۆ سەر چەنــــد سەنگەرێکی دوژمن بۆ چەنــد ڕۆژێك پشووی درابوویە پاش .. وەئاگابوونی و گەڕانەوەی وەئاگابوونی و گەڕانــــەوەی بــــۆ وەحــــدەکــــەی پشوودانەکەی ڕەفز کــردبوو هــــەر چەندەیش دوکتۆرەکان ئامۆژگارییان کردبوو کــــە دەبێــــت بــۆ ماوەیــەك بحەسێتەوە .. ئەم نەقیبــــە لەسەر ئەوە سوور بووە کــــە دەبێت لەگەڵ هاوڕێکانیــــدا بەشداربێت بۆ هێرش بردنە سەر فارسی دوژمن و دووپاتی کردەوە کە هەمیشە سەربازی بە وەفان و ئامادەن گیانــــی خۆیان بەخت بکەن لەپێناوی کەرامەتی نەتەوەو نیشتمان لە ژێر سەرکردایەتــــی سەرۆکی خۆشەویســــتمان پاڵەوانــــی تێکۆشــــەر صدام حسین .

● **لە تانکێکــەوە بــۆ تانکێکی دیکە** ●

نەقیبی یاریدەدەری کەتیبە .. پاڵەوانێکی دیکەیە لــــە سوپای قادسیەی صدام‌دا... تانکەکــــەی لێ‌درابــــوو .. لێی‌هاتبووە خوارەوە بــــۆ ڕاپستکاندنی هەندێ لــــە برینداوەکانی مەیدانی شەڕو بڕیارمدا بچمەوە سەنگــەری پێشەوە هەرچەندەیشـــــ دوکتۆرەکان ئامۆژگارییان کردبووم کە بــــۆماوەیــــەك بحەسێمــــەوە تاوەکــــوو بگەڕێمەوە سەر حاڵەتــــی

بردنیان بۆ خودڕەوێکــــی ترەوە .. دیسان بــــەر دوو ساروخ کــــەوتبــــوو و خودڕەوەکەیش تێك شکابوو .. دەڵێت .. هەرچەنــدە برینداریکی خراپ و پشتیشم سووتابوو خۆی فڕێ دایــــە خوارەوەو فەرمانــــڕەوای جارانی خۆم . هەر ئــــەم هەڵوێستە پاڵەوانەیش بوو کە بووە هۆی ئەوەی کــــە چەندین سەربازو پلــــەدارو ئەفسەر لە ووحدەکەمانــــەوە لە لایەن سەرکردایەتیــــەوە خەڵات بکرێن . ئابەم جۆرە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش

وەحدەکە منی گەیاندە مەیدانی تیمارسازی و لەدوای تیمــــار کردنێکی تەواو هەستم کرد کە هێشتا لە توانامدایە لــــە شەڕداو شان‌بەشانــــی هاوڕێکانم بەشدار ببــــم و چاودێری سوپا پاڵەوانەکەی دەکات و ئەوانیش شوورەیەکی پۆڵایــــن لــــە پشت سەرکردایەتی‌کەیانەوە دروست دەکەن ..

دیدەنیەکی ئامۆژگای نابینایان لە هەولێر

خــــاتوو فیروز حســــن بەڕێوەبەری ئامۆژگــــا دەربارەی چۆنیەتی ئــــەم ئامۆژگایەوە دەڵێت : کاتــــی خۆی ئەم ئامۆژگایە لەگــــەڵ ئامۆژگای (گــــەڕولاڵان) دا بوو ، بەڵام هەر لە سەرەتای دەست‌پێ‌کردنی خوێندنــــی

ئەمساڵەوە لێك‌دابــــڕان و بوو بە ئامۆژگایێکــــــی سەربەخۆ . ، بە هەمــــان شێوەیش ئامۆژگــــــای ـ کەڕولاڵان ـ بوو بــــە ئامۆژگایێکی تری سەربەخۆ. ئێمە تەنها ئەوانــــــە وەردەگرین کە نابینــــان ولێرەدا تەنانەت جل‌وبەرگ و خوراندنی تەواپشیان دەدینێ بێجگە لە خەرجی بازار .. چ لە شارو چ لــــە دەرەوەی شار بێت وەردەگرین بــــەڵام بە مەرجێك نمرەی بینایــان زۆر کەم بێت .

ـ : چەند مامۆستاتــــان هەیە ؟

ـ : (٢) مامۆستامان هەیەو چوار ڕاهێنەری پیشەیش .

ـ : ئەی بە گوێــــرەی پرۆگرامی خوێندنەوە چۆن؟

ـ : بە گوێرەی خوێندنەوە، ئێمە هەمان پرۆگرامــــــی قوتابخانەکان پەیڕەو دەکەین،

ـ : یانی ئێوە بەشــــی ناوخۆیشتان هەیە ؟

ـ : بەڵێ ، بەشــــی ناوخۆیمان هەیە ، هەموو ئــەو خوتابیانەش کە لە ئامۆژگــــا وەرگیراون ، لەم بەشــــەدا وەرمان گرتوون ..

ـ : ئێمە هەموو قووتابیەك

ئامادەکردن و کامیرای ـ نەژاد ـ

بڕوانە ل : ٧

بە بۆنەی ساڵی پەککەوتەکانەوە

نەتەوە یەکگرتووەکــــانئەمساڵی بە ساڵی پەککەوتەکان داناوە .. بەم بۆنەیەوە بــــەپێویستم زانی سەردانێکــــی ئامۆژگای نابینایان بکەم لــــەهەولێر ..)

ئامۆژگای نابینایان ،یەکێکە لەو دوو ئامۆژگایەی کــــە وەزارەتی کاروباری کۆمەڵایەتی بۆ پەککەوتەکانی کردۆتەوە.. هەموو منداڵیکی کوێر لەم ئامۆژگایەدا وەردەگیــــرێ و تیایا بێجگە لە خوێندنــــــی ئاسایی قۆناغیانەکان فێــــری گەلێك پیشەش دەبن و بــــە هۆی ئامرازی تایبەتیشــــەوە ، کە بۆ ئەو مەبەستە مەیســــەر کراوە هەوڵی ئەوەی لەگــــەڵ دەدرێ کە هەستی تری بــــە هێز بکرێ ..

سەردانێك لە جوتیارانی هەڵەبجە

● **سەرۆکی جوتیارانــــی هەڵەبجە ئەڵێ : ـ**

خەباتی گەلی کورد لــــە ئێراندا ، خەباتێکی ڕەوایــــەو ئەبێ ئێمە پشتی بگرین .

● **سەرکەوتنمــــان لــــە جەنگی قادسیەی صــــدام‌دا ڕەوایەتی مافەکانمانی سەلماند.**

● لە سەردانێکی ڕۆژنامە نووسیدا بــــۆ بارەگــــای یەکیەتی کۆمەڵی هــــەرەوەزی جوتیارانی هەڵەبجە ئــــــەم گفتوگویەمان لەگەڵ بەڕێــــز حامید احمد محمد سەرۆکــــی ئەو یەکیەتیەدا کردو ئــــەم پرسیارانەمان ئاڕاستەکرد بــــۆ ئەوەی بە شێوەیەکی گشــــتی ڕای جوتیاران لە جەنگــــــی قادســــــیەی صــــدام‌دا و سەرکەوتنەکانی ســــــوپای دلێرمان و چۆنیەتی واقیعــــی کشتوکاڵی ناوچەکــــەیان و باری ئەمڕۆی گەلی کــــورد لە ئێرانــــــدا بزانیــــن ،

سەرەتا کاك حامد ویســــتی باسی چالاکی و هاوبەشــــی خۆیانمان لە جەنگی قادسیەی صدام‌دا بۆ روون بکاتــــەوەو گوتی :ـ

× سەرەڕای ئەو حاڵەتە ناخۆشەی کە لەم ماوەیــەداو وڵاتەکەمانی پیا تێ‌پەڕبــــوو ، کە هەموو سەرانســــەری و وڵاتمان بە هەموو چینەکانــــی گەلمانەوە بە کوردو عەرەبەوە شان‌بەشانی سوپای دلێرمان تێئەکۆشن بۆ بەجۆکاهێنانــــی خومەینی‌ی جادووگــــەرو تاقمەکەی یەکیەتیمــــان توانیویەتی گەلێ چالاکــــی و

نوسینگەی سلیمانی حمە سعید حمەکریم

بڕوانە ل : ٧

نەقابەی کرێکارانی هەولێرو چالاکی بــــەردەوام .

بە نیازی دەرخســــتنی‌دیارترین چالاکیەکانی ئــــەم دووایەی یەکێتی نەقابەکانــــی کرێکاران لــــە هــــەولێر ، گەشتێکی تایبەتیمان کــــردە نەقابەو لە سەرەتادا چوینــــە بەشــــی ڕۆشــــنبیری و ڕاگەیاندن و بەڕێز عمر محمد میکایل سکرتێری ڕۆشنبیری نەقابە ووتی :

نەقابەی کرێــــکاران وەك ڕێکخراوێکی دیار هەمــــوو کاتێك لەگەڵ ئەرکەکانی نوێی نیشتمانی‌دا چالاکی بەردەوامی هەبووەو خزمەتی چینــــــی کرێکارانی کردووە ، بەتایبەتی

● **ئایــــا دیارتریــــن چالاکیەکانــــی ئەم ماوەیەی دووایی نەقابەکە چــــی بوون و چۆن توانیتان خزمەتــــی ئەم قۆناغە بکەن ؟!**

× نەقابەی کرێکاران لــــە بۆنە تایبەتی‌یەکانی نیشتمانی‌دا چالاکی فراوانی هەبــــووە ، بەتایبەتی لە بەشداربوون بۆ ئاهەنگەکانی ئادارو نــــەورۆزو حەوتی نیســــان و بۆ ئــــــەم مەبەستەش هەفتەی تایبەتی ساز کراوە . لقەکانی نەقابەش چەندەها کۆڕیان ساز کردووە بۆ باس‌کردنی جــــەنگــــی مێژوویــــی دژی فارســــــە ڕەگەزپەرستەکان و لە پێناوی ڕوون‌کردنەوەی ئامانجەکانــی سەرکردایەتی شۆڕش‌داو دوو پیشانگای هونەریشان هەبــــە کە بریتی‌یە لە پۆســــتەری سیاسی و وێنەی فۆتۆگرافی و تیپی هونەریشمان چەندەهــــا چالاکی هونەری بە دەستەوەیە بۆ تۆمارکردنی گۆرانــــی و هەڵپەڕکێی کوردی .

● **ئەی دەربارەی خولــــە ڕۆشنبیرییەکانی یەکێتی چی بەدەستەوەیە ؟**

× سەرەڕای باری جەنگ، بەردەوامین لە نواندنــــی چالاکی ، بەڵکوو زیاتــــر فراوانتر بۆتەوەو لەم ماوەیەدا سێ خولی ڕۆشــــنبیری لەلایەن نەقابەوە ڕێك خراوەو تیایدا چەندەها باسی بــــە کەڵك پێش‌کەش کراوە لــــە لایەن چەند شارەزایەکــەوەو جگە لەو کــــۆبوونــــەوە فراوانانەی لە بوارەکانی تری کارکردندا سازیان دەکەبــن و تیایدا هانی کرێکاران دەدەین بۆ زیادبوونــــی بەرهــــەمو تەقەلای گەورەتر لە پێنــاوی دووا ڕۆژی ڕووناکتردا .

لەم ڕۆژگارە ناسکەدا کــــە وولاتەکەمان ڕوو بــــەڕووی جەنگی مێژوویی بۆتەوە لــــە پێناوی سەلماندنی مافــــە ڕاستەقینەکانی‌دا کە فارســــە ڕەگەزپەرستەکان دەیانــــەوێ زەوتی بکەن، بەڵام ســــوپاو گەلی عیراق زۆر بە ئازایانــــە ڕووبەڕووی ئەوە وەســــتاو گەورەترین سەرکەوتنــــی بەدی‌هێناو ئێمەشــــ وەك کرێکار توانای خۆمان خستە کار بۆ ئــــەم مەبەســــتەو هەوڵمان‌دا خزمەتی جەنگەکــە بکەین بە بەرهەم زیادبــوون و کارکردنی بەردەوام .

شێرزاد عبدالرحمن : نووسینگەی هەولێر

Institut Kurde de Paris

ووتەی لاپەرە

ئەم جارە لاپەڕەی ئەدەبو ڕۆشنبیری بە بەرهەمی - لاوان - دەرازێنینەوەو بەتاسەوە چاوەڕوانی هەلێکی تر دەکەین تا چەپکێکی دیکەی ئەو بەرهەمە بەهارییە پێشکەش بە خوێندەوارانی ڕۆژنامەکەمان بکەین .

ئەوەی سەرنج ڕادەکێشێ، ئەم جارە شیعر رووبەری هەرە زۆری لاپەڕەکەی گرتوەتەوەو لەبەر هەندێ هۆ جێگەی بە زۆر چەشنی ئەدەبی دیکەی کە ئێمە مەبەستمانو لاوانی لێ هاندەدەین تەنگکردووە .وە نەبێ ئەمەش لە سۆنگەی ئەوەدابێ کە زوربەی ئەو بەرهەمانەی کە بۆ ئێمە دێن شیعر بێت ، نەخێر . جموجوولی ئەدەبی کوردی بەلکو وەکو مزگێنییەکی دڵخۆشکەر بەگوێی ئێوەیدا دەچرپێنین کە لەگەڵ شیعردا چەندین چیرۆکو ڕەخنەو لێکۆڵینەوەو پەخشانی هونەریو ووتاری وەرگێراومان بۆ هاتووە .. ئەمەش دیاردەیەکی باشی ئەم قۆناغەمانە .. بەڵام لەوانەیە هۆی سەرەکی ئەوە بێت کە چیرۆکەکانو زوربەی ووتارەکان بە قەبارە گەورەنو شوێنێکی زۆر لە لاپەڕەکە داگیردەکەن .

لەلایەکی تریشەوە چیرۆکەکان سەرەڕای درێژییان - کە چیرۆك هەر خۆی لە خۆیدا لەتوانادا نییە بە چەند وێرێك ببڕێتەوە - سەبارەت بە گرانیی دارشتنو قوولیی پشوو و بیر تێدا جێکردنەوەی ، وەها زوو بەدەستەوە نایەنو لە بنێستیو لاوازی بەدوور نابن .. بە پێچەوانەی شیعر کە هەستی بەجۆشو دەروونێکی راستگۆیانەو بەهرەی ئەدەبی ماوەی سەرکەوتنی باشتری بۆ دەرەخسێنن .

هەرچۆنێك بێت ، ئەو نووسەرە لاوانەی هێشتا بەرهەمەکانیان بڵاونەکراوەتەوە ، نابێ بێهیوابنو ناشبێ نامە ببڕن .. ئێمە هەمیشە بەکوڵ باوەشیان بۆ دەکەینەوەو لە هەموو کەس زیاتر هەستی خوێنگەرمیو ڕەنجی بەکەڵکیان دەبزوێنین.

چرۆی ژان

دانە مرواری ڕەنگینی شیعرەکانت
پەیتا ... پەیتا
دەبوونە پەری زێڕینو
بەرەو ئەو ئاسمانە دەفرین
کە هەورە چڵێسەکانی
بینەقاقای
ئەستێرە ڕەنگینەکانی توندگرتووە
هیچ شۆڕشێ بە بارتەقای شیعرو ژانە سەختەکانت
جیهانی کپو بێ دەنگی نەهەژاندم
شاعیرێ بووێ .
شیعرەکانت دەکردە ملوانکەی
ملە پیرۆزەکەی ڤینۆس
جار نا جاریش
دەبوویتە ژێیە سەرشێتو
ژانی سەختی پەنجەکانمت هەڵنەدەگرت
دەبوویتە ڕێبوارێ لەنگو
بە سەر چرۆی ژانەکانما ملت دەنا
ئای لاساربووی
نە شەوەزەنگ لە ڕێی لادای
نە بە کاروانکوژەی گەشتیش باوەڕت کرد
ئازارت دام .... ئازارت دام
توامەوەو
لەگەڵ خوێنی ئاڵو سوورتا
ئاوێتەبووم
هەرچی ئەندامی لەشم بوو
گڕی گرتو ... ساردبووەوە
شێت دەبووم وەکو سۆفی
دەفم بۆ رووی جوانو شیرینت لێ دەدا
بە زمانی پەرییەکان دەمدوانیو
شەوان لەبەر باڵای شەنگت
دەبوومە مانگ
بە سەر ڕەشماڵی باڵاتا
گۆرانیم بۆ بسکی ئالۆسکاوت دەووت
ئای نەفام بووێ
دەتووت وەرەو
شانەی ئاڵی پەنجەکانت
بە سەر لاشەی سپیو سڕما
دابهێنە ....
پۆلە مەلی پەنجەکانت
بەم گۆرانییە بنووێنە
- « بنوو ئازیزم !
شەوت بێدار بێ
هەر ڕۆژێ ژینت هەزار بەهار بێ
بنووە بەرهەمی عومری رابوردووم
تەنیا ئاواتی ژینی بابردووم »
لە خەونیشدا پەرییە چاو سەوزەکان دێنو
دەتبەن بۆ کەنارێکی دوور
دەتبەن بۆ سەر چیاکانو
تۆش دەبیتە هەوری شادیێ
وەکو بارانی ساڵێ هات
بە سەر کێڵگەی سەوزو ئاڵما
دادەبارێی ...

عبدالکریم عبدالله

گازندەک بو شاگردێن مهابادێ

ئەی شاگردە
ئەی شاگردە
هلو هلو
زوی زوی ڕابە
بەرێ خوبدە وەلاتێ خو
چاڤێت خو ڤەکە ژوێ خەوێ
پسیار بکە ژدەیکا ڕەبەن
دابزانی
چ زێمارە
چ ڕوندکن - تێنە خوارێ
هەرڕو سپێدێو ئێڤارە
پسیار بکە
دابزانی
چ نەگەرە
ناڤ باژێرێ مهابادێ
بوچی ؟ خوینێ ڕەنگ ڤەدایە
چەمو ڕەخو چار کنارە
پسیار بکە
دابزانی
چ سەختەنە
چ گونەهن
پیرو جوان ئێخستینە
بەردەڤێ توپو طەیارە
هلو لەسکە - ئەی شاگردە
ڕێکا دویرە
بورێ کویرە
تو بکاربینە شەڤو ڕۆژا
داتو بگەهیە وی کاروانی
وێ ئومێدێ
ئەو داخازو ئەو هیڤییە
چاك بزانە - ئەێ شاگردە
خاندنە ڕێکا ئاشتیێ
ئازادیێ
سەربەستیێ
بوژێر دەستو کول نەدەرا
نەزانین دەردەك گرانە
نەزانین دەردەكَ گرانە

● صدیق محمد زیوکی ●

گەڵا زەردەکان

چاوەکانت پاییزێکی شەنگو ماتن ..
منیش چنارێکی تەنیاو گەڵاوەریو ..
ئێوارانێ ،
پۆلە چۆلەکەی خەماوی
ئارام ، ئارام بە سەرمەوە
هەڵئەنیشن ...
هەست بە دنیایێ تاکیی ناکەم
هەست بە ئامێز ساردییش ناکەم
بەڵام وەختێ
لەگەڵ کزەی شنەی ساردی
ماڵ ئاواییت ..
ئەملەرێنێتەوە .. ئەفسوس
چۆلەکەکان خۆت ئاستایی
بەرز بەرز لە شەقەی باڵ ئەدەن
هەموو ئەفرن ..

× × ×

چاوەکانت ، پاییزێکی پڕ بەزەیین
خۆم ڕێبوارێکی پاییزیم
لە ژێر ڕێژنەی بارانی پەڵەی پاییزی چاوەکانتا
بەبێ پاڵتۆو
بەبێ چەتر ..
ملی ڕێگای عەشقێك ئەگرم
ڕێی تۆ .. ڕێێ ماچ
ڕێی سۆفییەك بەرەو خەڵوەت ..
ڕێی شەهیدێك بۆ گۆڕستان !!

× × ×

ئاخر گیانە .. چاوەکانت پاییزێکی هێند بێدەنگن
« وام لێئەکەن ،
حەزکەم پاییزانێ بمرم
پاییزانێکیش کۆچ بکەم
کاتێ وەرزی پاییزیش هات
نهێنییەکەت لەلا بڵێم !» .

هیدایت عبدالله حەیران

خەمە سەوزەکان

وەکو مەلێکی گیرۆدەی قەفەزی تەنگ
ئەم جیهانەم ، لێبووە بە چوار دیوارو ،
منی تێدا بەندکراوە
کە خەندەیەکی تۆم بینی
چوار دیوارەکە تەختەبێو ،
منیش وەکو مەلی رزگاربووی قەفەزێ
بەرەو ئاسمانی خۆشییەکی
خەستو پڕ ئەستێرەی جوان دەکەومە ڕێ .

× × ×

دڵم ماتەمێك دەگێڕێو چاوی خەمگینی هەڵنایە
مەگەر بۆ جوانی باڵای تۆ
مەگەر بۆ تۆ

ئەی کازیوەی ئەم بەیانە
چاوی بەنازی هەڵبێنێ

× × ×

هەتا ئێستا
شیعرم نەکردۆتە خەنە ، پەنجەی کچانی پێ سوورکەم
هەتا ئێستا
تامی شیعرم نەبەخشیوە بە لێوی کچی چاو ڕەشو ،
شیعرم نەکردۆتە دەسرازە
بۆ ساوای بێشکەی خەیاڵم
شیعرەکانم وەکو شەوبا
هەر تەنیا مەمکی توندی تۆم بۆ سردەکەن
وەرە گیانە با دەم بنێمە نێو دەمت
دڵنیابە تا شاعیرێك ماچت نەکات
ئەم شەوە دوورو درێژەت دوایی نایەو
چاوی تێر خەوی بەیانیش
قەت هەڵنایەر... قەت هەڵنایە

سەگران سابیر

خەفەتێکی ساردی زستانی

نموەتـام ..
پشتم کردۆتە ڕۆژانێك
پڕ هەنسکی هەسرەتو زوقمی نەتواوەی پەشیمانیی
بەر ئاگردانی خەفەتە زستانی بوون .
لە شەقامە ساردەکانی شەودا ..
دەست لە نێو گیرفانی غوربەتم دەنێم ،
لە وێنەکانی سەرکراسی شەو .. ڕادەمێنم
- ئەگەر ئێستە
چاوە هەنگوینییەکانت
لە جیاتی ئەم گڵۆپانە تیشکی لێدابام
ژیان بە دڵێکی ئازارو
چاوێکی پڕ فرمێسکەوە
چەند مەزن دەبوو ؟!

زەینەبی شەمزینی

لاوکی کۆچەرییەك

- ئەی ئەستێرە ..
ئەوە کونجی دڵی منو ..
ئەوەش باڵی تروسکەی تۆ
دەها ... بیبە ..
بۆ وواڵتی ... بەفرو زریانو ... داربەڕوو
لەناو هەموو کانییەکدا بیتوێنەوە
لە هەموو بستە خاکێکدا بیروێنەوە
- ئەی ئەستێرە
منو بەفر دوو منداڵ بووین
پێکەوە چاومان هەڵهێنا
کە گەورەش بووین
پێکەوە ڕۆیشتین بۆ چیا
ئەو لەسەرخۆ هێدی .. هێدی .. توایەوە ..
منیش دوای ئەو ..
ئاوارەییو ژانو خەمی ئەم کوێستانەم بۆ مایەوە

مەریوان ووریا قانع

خەوەکانت هەردێنەدی

پێچاتەوەو گواستەوە
بوخچەی شڕت
ناو نەماوە زمان تەڕکا
دۆڵ لە تاوێری زیزبووە
گوڵاڵەی بەهار لە ئەوینی ئەم جیهانە تووڕەبووە
مەگری .. مەڵێ :
مەڵێ (با) پرچی خاوم ناهەژێنێ
بێشکەی خەمم ڕانانژێنێ
تەنها تاکە ڕەشماڵم لەگەڵ خۆیدا ...
ڕائەپێچێ !
مەڵێ : لەم گەردوونە تەنها منم
پەیتا ... پەیتا ئەتوێمەوە
هەنیسك هەڵمەکێشە
هەر چوار وەرزەی ساڵ زستان نابێ
هەر لەناو درزێکی ئەم هەورە تاریکە بێ بارانەدا
تیشکی زێڕین دەردەکەوێ
خۆزگەکانت دێنەدی ... دێنەدی

هەڤاڵ مایی

دنیا شەوەو
لە ئاوایی ژانو حەزا
سـەر هەڵئەبڕم
لەناو کوختی نامۆییدا
وا چەندان شەو بەسەر ئەبەم
لەگەڵ دەرکەوتنی خۆردا
ملی ڕێگا ئەگرم .. ئەڕۆم
لە دووڕیانی یادەکانما
ناوەستمو پێهەڵئەگرم .
چۆلەو هێمن
نا .. نایەڵم
دەنگی زەنگی جیابوونەوە
بکاتە من .

× × ×

ماڵئاوایـی
هاوڕێی ڕێگای شەوم ، ئەی خەم !
هاوڕێی دڵم گەڕایەوە .

× × ×

دە بمبەرە ناو قووڵای دەریاکەوە
بۆ ناو کەشتیی خۆشەویستی ،
سەرمەستم کە
با هەر خۆشت چارۆکە بیت
ژینم بەرەو
خۆشەویستی خۆتم بەرێ
هەتاوێك بێ ئاوانەبێ ،
شەماڵێك بێ ،
بارانێك بێ .

× × ×

دەدەی بمبەو لە هەڵچوونما
نەمامێکی باڵایی بە .
حەزێکی بێ کۆتایی بە

دڵسۆز محمد عبدالله

ئەدەبی پێشووو ڕەخنەی ڕۆژانە

سەرنجێك لە بارەی دڵە بیرم مەکە،ی «هێمن» ەوە

- بەڵێ لای هەموومان ڕوونە هەر ووتارێك هەر نووسینێك لە بارەی مامۆستا «هێمن»ەوە بنووسرێ کە بۆنی ڕەخنەی لێ بێ زۆربەی خوێنەران دلگیزدەبن .

- منیش دەڵێم هەقیانە ، چونکە « هێمن » لە شیعرەکانیدا هێندە وەستایانە لە قالبو مۆرکی کوردەواری دایان دەرێژێو دایان دە تاشێ ، هێندە تامو چێژی شیرینی خۆش دەکا ، کە پێویستی بە جوینی بیرو هۆش نیەو بێگرێو گاڵ بۆ دەروونی کورد پەروەرانو دڵی مرۆڤانی خاوەن وبژدان شۆڕدەبنەوە .

- بەڵام مرۆڤ ئەوەشی لەبیردا هەیە کە چەند زاناو ژیربێ لە کارەکەی لە ژیانیدا ، تووشی هەڵەی بچوکیش دەبێ .

- لە شیعرەکەیدا بە باڵای کچێك هەڵئەدا ، زۆر بە جوانی وێنەی دەگرێو بەڵام لە دێری « دەیەم»و «چوارەم» تیشکی کامیرەکەی کزدەبێ .

- ئەوەتا لە دێری (٤)ەمدا دەڵێ :
دڵتەڕ ، مەشرەف خۆش ، زار بە پێکەنین
شلوملٔ ئەسمەر ، ناسك ، نازەنین
لە پاش ئەوەی بە ئەسمەر باسی کچەکە دەکات، بەسەری دادەڕوا تا لە دێری «١٠»یەمدا دەڵێ :-
زەندی گۆشتنو شووشو نەرمو نۆڵ
بەلەکی خڕوپڕو سپیو سۆڵ
(ئەسمەری) دێری چوارەمو «سپیو سۆڵی» دێری دەیەم ، سەرچاوەی باسە کەمانە چونکە تا ئێستا کچی دوو ڕەنگمان نەدیوە ، ئەوەش نازانم گەر « هێمن » دیوە .. ئەوا بار بە ملی خۆی !.

طه خضر خۆشناو

له بیرەوەریی (٣٤) ساڵەی «پاشماوە»

● مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان

مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستانیش لـــە بروسکەی پیرۆزباییدا بـــەم بۆنەیەوە ئـــەوەی دووپـــات کردۆتەوە کە پارتی دیموکراتی کوردستان هەمیشە لەیـــەك سەنگەردا دەمێنێتەوە لەگەڵ حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالســت بـــۆ بەرگری کردن لەو دەستکەوتە مەزنانەی بۆ گەلی کـــوردو عەرەب بەدی هاتوون .

چالیا نیرگزا ـ پاشماوە

شەش سالە ئەز ل دویـــڤ دیناتیا تە د هێم .. چ تێـدا تە ل دلێ من وەردکر مـــن مۆریکەکا ئەڤینێ بداڤەکـــا نارموشی ڤە پێڤە گرێـــدا.. هندە نارمویش بزدیا تەیـــرێ کەلەخا مۆریك داعویـــران و چۆ ...

ـ باشە .. کەس ب ئەزمانی نەشێتە تە ... مـــن ژ روژا ئێکی دزانی ، تو ـــەو ژن نینی .. باشە من تـــو بەردایی .. خانی‌و زەڤیـــا پشت خانی من بو تە هێلان کچ کەیفا تەیە ..!! .

ـ ... ... !! ؟

هێ .. هێ تەمـــۆ... ژ نوی تو ڤرێ دکەی پسیارا حالێ من‌و کچێ دکەی ... ؟ ما کەنگی چەقۆك د ئێشـــا برینێ د گەهیت ... ؟! یـــا یا نەخوشی نینە مـــرۆڤ د ژینا خو دا بێ مـــەرد بیت لێ یا نەخوشی ئـــەوە تە مەودیا من ب بێ مەژیاتی دزانی ...!! تەمۆ برینـــا من چ ساخ بونا وێ نینـــە، ب ئاڤ د کەڤیت‌و دەر دبیت پاشی ل وێڤەتر هەو د دەت.!

رۆندکەك ژ چاڤێ بەسنایێ فەرەست زوێ دەسـت ب روێ خو دا ئینا هێشتـــا زارۆکا چاڤ ڤێ نە کەڤتین، ل رەبرەیا پێت زارۆکا هاتـــە ڤە سەرخۆ کو بێ کاغەزێن خو د دانە بەر سینگی ...دەست ب خاندنا کاغەزا کر هـــەر ئێکی تشتەکێ نقیســـی .. گەهشتە بەر پەرەکی خانـد لێ چ تێ نەگەهشت ... ! زڤرێ ڤە سەرێ پـــەرێ و پەیڤ ڤەهەجاندن :

ـ نافێ من (جونبدە) لێ نە ب دلێ منە .. خـــۆزی نافێ من نێرگز با دا ژ بابێ خو نێزیك بم .. من بابـــێ خو نەدیتیە ، هندی بیـــرا من دهێت ئەز ژدایکاخـــو پرس دکەم !!

بابێ من کی یە .؟ بابـــێ من کانێ ..؟

دەستێ خو درێژ د کەتـــە چیایی‌و دبێژیت :

ـ کچا من بابێ تـــــە چیایە ... !!

لەوا ژی من چیا گەلـــە دڤێ ... ئەز حەز دکـــەم دیمەنێ بابێ خو بێ چیـــا چێ‌کەم ... !!

بەسنا ل جهێ خو هشـــك بو ، چاڤێن وێ روندکێـــن خو مێتنە ڤە تاکو زل بوین.. چاڤێ خو لناڤ زارۆکـــا گێرا کانێ کیشکە ...؟ئەشیا ڤەدەر کەت ، هەچکو مـــرۆڤ د چیتە چالیەکا نێرگـــزا هەر ئێك ژ بادی جوان تـــرو شرین تر بو ...

د گەل دەنگێ زەنگـــل روندکێن بەسنایێ دەربـــۆن. لێ ڤێ جارێ هەر راسـت دەستێ خو ل کاغەزێن خـو دا و بێی کو ل زارۆکـــا ب زڤریت ل دەرگەهی بەروێ ڤـە بوو دگەل خو د ئاخفـــتو دگوت :

ـ ژینەکا چریسەتـــە ، جونبد و نێرگز ، تەمـــۆ و بەسنا ... !!

سەردانێك ـ پاشماوە

ئەرکی سەرشانی خـــۆی لە هاوبەشی جەبهەی ناوخۆدا بەجێ بهێنێ‌و لێرەدا ئەتوانم گرنگەکانیان بەم شێوەیە باس بکەم :

هەر لە سەرەتـــای دەست پێ کردنی جەنگەکـــەوە دەستمان بە سازکـــردن‌و پێك‌هێنانی گەلێ کـــۆڕی رۆشنبیری فراوان کـــرد بۆ جەماوەری جوتیارانـــی ناوچەکە بۆ روون‌کردنـــەوەی سەرکەوتنەکانی سوپای دلێرمان لەم شەڕەداو زیادکردنـــی هەولی جوتیاران بـــۆ زۆرکردنی بەرهەم بـــۆ پشت‌گرتنی ئابووری وولاتمان‌و ئەم کۆڕانە ئەنجامێکـــی چاکیان هەبوو . هاوبەشـــی کۆنگرە کشتوکالیەکانـــی ناحیەکان‌و قەزاکەمان کـــردو بە ووردی لە بنج‌و بناوانـــی هۆکانی پێش‌خستنـــی کاروباری کشتوکالـــی کۆڵینەوەو بردمانە کۆنگرەی پارێزگاو لەوێشدا هەمدیسان بە تێرو تەسەلی موناقەشـــەی لە سەر کراو بەرای مـــن کەلکێکی باشمان بە واقیعـــی کشتوکالی ناوچەکـــە گەیاندووە . هەر بـــۆ پشت‌گیری سوپامان گەلـــێ کۆڕی خوێن بە خشینمـــان لە ناو جوتیارانـــدا سازکردو گەلێ لە جوتیـاران ئامادەیی خۆیان نیشـــان‌دا بۆ ئەوەی بچنە جەبهـــەو شان بەشانی سوپا بجەنگێـن

● كاك حامید لــە رووی دەسکەوتەوە ئەمسالی کشتوکالی رابوورد چیتـــان کـــردووە بۆ جوتیارانی ناوچەکە ؟.

× لە سالێ کشتوکالـــێ رابوردوودا توانیمان بـــە یارمەتی دائیرە کشتوکالیەکانی ناوچەکە نزیکەی ـ٢٥٠ پارچە زەوی کشتوکالێ دابەشـــی بکەین بەسەر جوتیارانـــداو هاوبەشی لیژنەکانی وەرگرتنی تووتنمان کردووە تاکـــوو ئێستا نزیکەی ـ ١٥ ـ هەزار ئەردەتووتنمان لی‌وەرگرتوون‌و یارمەتیەکی باشی جوتیاران دراوە ، هەر لە وەرزی کێلانی ئەمسالدا زۆرتریـــن زەوی ناوچەکە بە مەکینەی بەشـــی سۆشیالیستی کێلراوەو کوودی کیمیاویمان بۆ پەیدا کـــردوون

● كاك حـــامید وەك نوێنەری جوتیاران واقیعـــی کشتوکالی ناوچەکەو بـــاری ژیانی جوتیاران چۆن ئەبینن؟.

× ئەم ناوچەیەی ئێمە کـــە بە شێوەیەکی گشـــــتی دەشتی شارەزوورە خۆی لـە خۆیدا باشترین ناوچـــەی کشتوکالی‌یە بە دلسـۆزی جوتیاران ئامـــادەیەکی باشـــی هەیە بـــۆ کشـــتوکال جـــا ئێتـــر تەمێنێتەوە سەر حەولـــی ناوچەکەو یارمەتی‌دانـــی‌ی لایەنە رەسمیەکان ، چـــی ئیداری‌و چی کشتوکالـــێ، ئەگەر لەسەر پلانێکـــی زانستیانەی پێشکەوتوو بـــە مەکینەکاری‌و کودکـــردن کشتوکالێ تیا بکرێت ئـــەوا باشترین بەرهەم‌و زۆرترینـــی تیا ئەبێ ، بەلام وا بزانـــم ئەمرۆ هەموو لایەنەکـــان چی جووتیار خۆیـــی‌و چی لایەنە رەسمیەکان هەموو هۆکانی پێش خستنیان وەکوو پێویست ئامادەو جێ‌بەجـێ نەکردووە ، هەر لەبەر ئـــەوە رەنگە واقیعی کشتوکال لـــە بەرهەمێکەوە بۆ بەرهەمێکی تر بگورێت یان لە سالێکـــەوە بۆ سالێکی تر ئەمـــە هیـــوای چاکترینـــی هەبـــەو ئەمانەوێ کشتوکالی ئـــەم ناوچە بە بیتەی کوردستـــان دەوری تایبەتی خۆی لـــە پێش‌خستنی ئابووری وولاتدا ببینێ .

● له کۆتاییدا حەزئەکەم بزانم راتان چیە دەربـــارەی خەباتی گەلی کورد لە ئێراندا؟

× خەباتی گەلی کورد لـــە ئێراندا خەباتێکی رەوایـــەو ئەبێ ئێمە پشتی بگریـــن‌و کوردی ئێران سالەهای سالە بەدەست چەوسانەوەی خێزانی پەهلەوی یەکانەوە ئەنالێـــن‌و وا ئەمڕۆش خومەینی‌و تاقمە زۆردارەکەی سەرلەنوی بـــە جۆرێکی تر دەستیان بـــە چەوسانەوەو کوشتن‌و برین کردووە، رۆڵەکانی کوردیان لە شارەکانی کوردستانـــدا هەڵواسی‌و دەستیان بـــە خوێنی شەهیدانی مەهابادو سلێمانی‌و بەغداو بەســـرە سوور بوو ، بەلام خوا یار بێ مافی رەوا هەرگیز نافەوتێ و ئەو خەباتەی گەلانی ئێران بە کوردو عەرەب‌و هەمـــوو کەمایەتیەکانی تریشەوە بەرەو سەرکەوتن‌و بەدەست‌هێنانی مافی رەوای خۆیان ئەچـــن

پ . هاوكاری له سلێمانی

بۆمبا هێشویی چییـە ؟ «پاشماوە»

قورسایی‌یەکەی دەگاتـە ٥٠٠ رەتل ، ژمـارەی بۆمبـا بچووکەکانـی نـاوی ١١٠ دانەیە ، ئەمەیان سووتێنەرەو ئەمریکی‌یە .

● بۆمبای ( )
قورسایی‌یەکەی ٢،٥١٠ رەتلەو سووتێنەوە ، ئەمریکیشنە .

● بۆمبای ( )
قورسایی‌یەکەی ٦٠٠ رەتلـەو ژمارەی بۆمبا بچوکەکانـــی نـاوی ١٢٨ دانـــەیـــەو سووتێنەرە ، ئەمیشـــی ئەمریکی‌یە .

● بۆمبای ( ) قورسـایی ٦٠٠ رەتلە ، ژمـارەی بۆمبـا بچووکەکانـی نـاوی ١٤٧ دانەیە ، سووتێنـەرەو دژی تانکە ، بەریتانیشە .

ئەوەی شایانی باسیشـە هەرچی فرۆکەیەکی (ڤانتـۆم ـ ٤، سکای هۆك « » بە دەتوان لـەم جـۆرە بۆمبایانـــە هەڵبگـرن‌و بیهاوێژن .

هەروەها خاڵێکی گرنگیشی هەیە کە دەبێ بگوترێ ، ئەویشی ئەوەیە کە بۆمبـای ئاسایی کە فرۆکە فـرێی دەداتە خوارەوە سـەبارەت بە خەلکی‌و دانیشتوان گەلێ کاریگەر ترە لـەم جـۆرە بۆمبایانەی باسمان کـردن، بەتایبەتی بۆ ئەوانەی لـە نزیك جێگای تەقینەوەکـە دەبن ، چونکە ئەو هێـزەی پێی دەتەقێتەوە بەرامبـەر ٢٠٠ یان ٤٠٠ کیلۆ گـرام باروووت‌و تەقەمـەنی‌یە ، ئەمەش پالەپەستۆیەکـی هێجگار گەورەی وا دروست دەکات کە هەرکەسێ نزیکی بێ‌و بەبێ ئەوەی پارچەیـە لەو بۆمبایەشی بەری کـەوێ دەیکوژێت .

ناسکە دیدەنی ـ پاشماوە

تۆخ بەتایبەتی رەش لە گەلیانا درۆو دووزمانی .

دوا وشەشم دەمـــەوێ پێشەکی سوپاسی ئەوانـــە بکەم بەهرەی هونەریـــان گەشاندمەوە هەروەهـــا رۆژنامەی هاوکاری دەرفەتـــی ئەم دیدەنی‌یەی پێ‌بەخشیم .

دیدەنییەکی ـ پاشماوە

تایبەتی‌یەوە دەخرێنـــدێ ، تا ئێستا ئێمە بە رێگـــای (برایەر) ەوە فێرمـــان کردوون .

له بارەی ئەم رێگایـەوە کاك (موفق ئەکرەم کانـی) دەلێت :

ئەمە بەپێی ئەو رێگایەوەکە کە ـبرایەرـ بۆ فێرکردنـی کوێران دۆزیوبەتەوە ،تەبیعی لە بەکارهێنانی ئەم رێـــبـەدا وشەکان بە دەست هەستیان پێ‌دەکرێ‌و بەپێی هیمـــاو ئیشاراتی تایبەتیەوەیە ..

ـ : وابزانم زمانـــــی ئینگلیزیشیان فێر دەکەن ..

ـ : بەڵێ ، تەبیعـــی ، هەموو شتێك بەم رێگایە فێر دەبن .. بێجگە لەوەشـــ ئێمە هەول دەدەین هەستەکانی تریان گەشە پێبدەین ئەویش بە زۆر رێگاو هـــۆی تایبەتیەوە .. لەم بارەیشەوە کاك موفق گەلێك لـــە ئامێرو نەخشەو هۆیەکانـــی فێرکردنی پنیشـان‌داین کە بـۆ ئەو مەبەستە بەکاری دەهێنن.

له فیرۆزە خانم پرسی کـە داخۆ تا ئێستا هەولی ئـەوە نەدراوە ، راهێنەرێکی موسیقی هەبێت ئەم قوتابیانە فێـری مۆسیقا بکات سەبارەت بـەو دەورە گرینگەی کە موسیقـا لە ژیانی ئەو قوتابیانـەدا دەبگێرێ‌و هۆیەکی چاکـــی داهێنانە ، دەتوانین بلێـــن بواریکی تا بلێی لـــە بارەکە هەستونەستی ئـەو دبوی ناوەوەبانی پێ دەربرن..

له وەلامدا وتی :

راستی هەول دراوە کـە راهێنەرێکی مۆسیقامان بـۆ بێت ....

کاك ـ خورشید محمد ـیش لێکۆلەرەوەیێکی کۆمەلایەتـی ئەم ئامۆژگایە ، لە وەلامـی پرسیارێکدا کە دەبارەی ئیش‌و کارەکانیەوە لێمان کرد وتی : ئیش‌و کاری لێکۆلەرەوەیەکی کۆمەلایەتی لە ئامۆژگارێکـی وادا کە زیاتر پەیوەنـدی بە مەسەلە ئینسانیەکەوە هەیە ، وەك ئەوەی ـ وەزیفە ـ بێت‌و بەس ..

من بەش بەحالی خـۆم ئیش‌و کاری لێکۆلـەرەوەی کۆمەلایەتی لەم یـەك دوو نوختەیەی خوارەوە کـۆ دەکەمەوە .

× ئامادەکردنی لێکۆلینەوەی مەیدانی دەربارەی قوتابیـان، ئەویش بە هاوکاری لەگـەل دایك‌و باوك‌و کەســـ‌و کارەکانیانەوە .

× چاودێری‌کردنی قوتابیان ، لە بارەی خوێندن‌و بـەرەو پێشچوون‌و رادەی فێربوون‌و سوود وەرگرتنیان لـــەو دەرس‌و راهێنانەی کە لـــە ئامۆژگادا وەری دەگرن .

× چاودێری‌کردنـــی گیروگرفتەکانیان هەروەهـــا دیراسەت‌کردنی بـــاری کۆمەلایەتی‌و سایکۆلۆجیان ..

ـ : باشە كاك خورشید تاکو ئێستا هەستان بـە هیچ گیروگرفتێك نەکردوە، بەتایبەتیش لەگەل هەنـدێ لەو قوتابیانە ؟

ـ : راستی هیچ شوێنێك بێ گیروگرفت نابـــێ ، بەتایبەتی لە ئامۆژگایێکـی وا ، کە وەك وتم زیاتر پەیوەندی بەلایەنە ئینسانیەکەوە هەیە ، بەلام لەگەل ئەوەشدا ئێمـە هەمووەمان تەنانەت بەرێـوەـ بەریش ، هەمیشە هەولـی ئەوەمان داوە دەیدەین کـە رایان‌بهێنین‌و زیاتر لەگـەل بارو زرووفی ئامۆژگـادا بکونجێن ، بە کورتـی هەولمان داوە کە لـە گولێ‌یان گرانتر پێ نەلێیـن کە لە هەمان کاتیشدا لایەنـە پەروەردەییەکەیش فەرامۆش ناکەین ...

بەلام خاتوو ـ نائلە سعید ـ کە مامۆستای سروودو گۆرانی‌یە ، دەلێت :

گەلێك جاران وا ریـــك دەکەوێ لە ناوە خۆدا تەبانین، بەلام بەنیسبەت منەوە ، تـا بلێی یەرێزن‌و بە چاوێکی پر لە میهرەوە سەیـــرم دەکەن ...

ـ : ژمارەی قوتابیانـــی ئامۆژگا چەند قوتابین ؟

ـ : راستی ژمارەیان کەمە ، تاکو ئێستا هەمـــووی ـ١١ـ زۆریشمان هەول‌داوە کە هانی ئەو دایك‌و باوکانە بدەیـــن کەوا مندالی نابینایان هەیـە بنێرنە ئامۆژگا ، بـــەلام بەداخەوە کە بە دەنگمانـەوە نەهاتوون ..

خوشکە ـ سمیرە فاضل ـ یش کە مامۆستای ـ زانیاریە گشتیەکانە ـ هەر هەمان قسە دەکاو دەلێ :

حەقی وایە ئەو ـــــك‌و باوکانە زیاتریان ـشـــس بێت کە مندالێکیان بـــەو جۆرەوە پەروەردە دەکـرێ، ئەمە لە کاتێکدا کە ئـــەو مندالە پەککەوتانە لـــە هیچ قوتابخانەیێکی ئاسایی ناتوانـێ بخوێنێ ، ئەوە بێجگـــە لەوەی دوا رۆژیشـــی مسۆگەر دەبێ ..

ـ : باشە خوشکە سمیرە، ئێوە لە خانەی مامۆستایانەوە دەرچوون بێ‌گومان ئەوەی لە بوارێکی ئاواشدا ، وەك ئـەم ئامۆژگایە کار بکات ، من وای دەبینم پێویستی‌ی بـــــە دەورەیێکی تایبەتی دەبێ کـــە بۆ ئەم مەبەستە رابێنرێ .

ـ : راستە ، ئێمەیشـــس دەورەمان دیوە ، من لـــە بەغدا بۆ ماوەی مانگێـــك دەورەم دی ..

ـ : بەلام یەك مانگـــك کەمە ..

لەم بارەیەوە خاتـــوو فیروز ، بەرێوەبـــەری ئامۆژگاوتی : راستەیـــەك مانگ کەمە ، بەلام خۆی لـە ئەنجامی تاقی‌کردنـــەوە زۆر شتیان بۆ دەردەکەوێ‌و فێری دەبن ...

له کۆتایشدا خاتوو فیرۆز جارێکی تر داوای ئامۆژگای دووپات کردەوەو تکای لـــە هەموو ئەو دایك‌و باوکانە کرد کە بەزوترین کـــــات مندالەکانیان لەم ئامۆژگایـە ناونووس بکەن .

هونەری میللی ـ پاشماوە

راویان کردوون ، لـــەدەم‌و چاودوە ... پەنجـــەو نەقشی رەنگانە دەردەکەوێـت کە بە هۆیەوە لاسایی گـوێ درێژی کێوی دەکەنەوە کـــە پێی دەووترێت ـ زێبـــراو چەند ئەلقەیەکیش لەمـــل دەکەن کە لە پێشتی ماررووست کراون‌و پێستی خۆشکراوی گیانلەبەرانیش لەسەر دەکەن.

لەهۆنگ کۆنگیش خەلکی باوەڕیان بە رەووشتـــــی خال کوتان هەیە بەتایبەتـی لەسەر لەش بۆراونانـــی گیانی شەرانی‌و پاراســتنی خاوەندەکانیان لـــە ـاوی حەسوودەکان .

لەوێنەیەکی ئەم وێنانـــەدا چەنـــد خاشێك بـەستـرـ پشتی یەکێك لەو دەریاوانـەـ وەیەکە بۆ سەفەرو ڕاو کردن دەرِواتە دەریا بۆ ئـــەوەی لەشلپ‌و هورِو شەپۆلـــە تیژو کوشندەکانی بپارێزێت‌و نێچیرێکی زۆری دەستگیربێت

له ژاپۆنیش ئاهەنگ گێران‌و نەقش‌و رەنگی ئەوتۆ لـــە دەم‌وچاوی خۆیـــان دەدەن بەلام بەرێگایەکی پێشکـەـ وتووانە ، بە چەشـــنێك ئەم رەفتارە چووتە نێـــو شانۆی تایبەتی هەمیشە وەکە شانۆگەری فۆلکلۆری‌و میللی پیشان دەدات ســـەرەرای شانۆی ـ کاوسوکی ـ کـە تێیدا گیانلەبەری ئەفسانەیی‌و پیاوە ناو دارەکانی مێـــژوو پیشان دەدرێن کە لە ناویان لە دوو تـــوێی مێژووی ژاپۆندایە .

پاکیزە عبدالجبار زەنگە

لێپرسراوی رۆشنبیری سکرتاریەتی قوتابیانـــی کوردستان :

بیرەوەری «٧»ی نیسان و چالاکی رۆشنبیری

قوتابیان

له بارەگای مەکتەبـــی سکرتاریەتی یەکێتی قوتابیانی کوردستان ، چاومان بـەکاك خالد طاهری لێپرســراوی لیژنەی رۆشنبیری مەکتەبـــی سکرتاریەت کەوت‌و بەهەلـان زانی کە گفتوگۆیەکی لەگەلـدا بکەین دەربارەی چالاکی‌یـــە رۆشنبیری‌یەکانی یەکێتـــی قوتابیانی کوردستان‌و یادی ٧ی نیسان یادی دامەزراندنی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست :

لەم بارەیەوە كاك خالد وتی :

ـ بەڵێ ، بۆ بیرەوەری ٧/ی نیسان ، بەدەستەوەیە کـــە چەند چالاکی‌یەك بنوێنیـــن وەکو : رازاندنەوەی بارەگاکانی یەکێتیمان‌و ، رێکخستنـــی چەند نمایشێك بۆ کـــاری میللی‌و ، کردنەوەی پێشانگای فوتوگـــراف‌و پۆســـتەرو ، بـــەستنی کـــۆڕی شیعرخوێندنەوەو ، گێرانـــی ئاهەنگی گۆرانی سـیاسـی لەهەر سێ پارێزگەکانـــی ناوچەی کـــوردستانـــدا ، هەروەها نیازمان هەیە لـــە هەموو قوتابخانەکانـــدا کۆڕی سیاسی رێکخەین بـــۆ روون‌کردنەوەی هەندێ لایەنی جەنگەپیرۆزەکەمان دژی رژێمی رەگەزپەرستی ئێران .

● كاك خالد لەم باروزروفەی ئێستای ولاتەکەماندا یەکێتی قوتابیانی کوردســـتان چ دەورێکی گێراوە ؟

ـ لەم رۆژانەدا ولاتـــی عیراقی خۆشەویستمـــان بەقوناغێکی گرنگی قوناغەکانـــی خەباتـــا تێدەپـــەڕێ ، سەرکەوتنەکانی شورشـــی بەعسیش تادێت گەورەتـــر دەبێت .. ئالـــەم رۆژانەدا لەخـــۆشـــی‌و شـــادی سەرکەوتنـــەکانی ســـوپای دلێرمان دەژین ، کە لەسـەر سنورەکانی رۆژهەلاتـــی ولات بەرزترین چیرۆکـــی تێکۆشان‌و لەخۆبوردن تـۆمار دەکەن ...

لەگەرمەی ئەم سەرکەوتنە مەزنانەدا ، یەکێتی قوتابیانـی کوردستان دەورێکـــی بالای بینیوە بۆ بەرزکردنـــەوەی هۆشـــیاری قوتابیـــان‌و ، لقەکانمان لە دهۆك‌و هەولێرو چەندین چالاکی رۆشـنبیریـ یان پێشکەشـــ کـــردووەو ، بایەخێکـــی باشـــ‌دراوە بەپەرەپێدانی بیروبـــاوەڕی شۆڕشگێرانە لای قوتابیـان ، لەپێناوی بەشداری بوونێکـی راستەقینە لەجەنگی شەرەف‌و کەرامەتی نیشتمانەکەمانـدا دژی رژێمی رەگەزپەرســتی خومەینی .

● دەمانەوێ باسێکمـان ئەو چالاکی‌یانەمان بۆبکەن ...

ـ بەکورتی ، ئەو چالاکیانە لەم خالانەدا خۆیان نواندوە :

بەستنی کۆڕی قوتابیانـــە بۆروون‌کردنەوەی هەلوێستی ولاتەکەمان بەرامبەر سیاسەتی شەڕفرۆشانەی حوکمرانەکانی ئێـــران‌و هەلوێســـتە خیانەتکاری‌یەکانی کاربەدەـ ستانی دمشق‌و طرابلـــس ، پانزە هەزار دانە پۆستەرمـان بەکوردی‌و عەرەبی دەربـــارەی سەرکەوتنەکانی ســـوپای قارەمانمان چاپکـــردووەو دابەش‌کردوە ، بەیاننامەیەکمان بەکوردی بلاوکردەوە دەربارەی دەست‌درێژی‌یەکانی حوکمرانە رەگەزپەرستەکانی ئێـــران بۆسەر ولاتەکەمان ، ئـــەم بەیاننامـــەیـــە لـــە کـــوردستـــان‌و قەسری شیریـــن‌و سۆماریشــــ دابەش‌کرا . سەردانـــی کەســ‌وکارو خێزانـــی شەهیدەکانمـــان کـــردو میهرەجانێکـــی شـــیعر خوێندنەوەشمان لە هەولێرو زانکۆی سلێمانی رێکخست ، چەندین وێنەی رەنگاورەنگی سەرۆك (صدام حسین)مان بلاوکـــردەوە ، هـــەروەها بەبۆنەی یادی دامەزراندنـــی یەکێتیمـــان‌و یادی ٨/ی شوباتەوە چەندین پۆستەری سیاسیمان چاپکـــردەوە ، پرۆگرامێکی تایبەتی لەئێزگەی کوردی‌یـــەوە دەنگوباســـی یەکێتیمان بلاودەکەنەوە . جگە لەم چالاکیانە دوو کۆڕیشمان بۆ لێپرسراوانی رۆشنبیری‌و راگەیاندنی لقی دهۆك‌و هەولێر گێراو پاداشت‌و دیاریشمان بەسەر مندالانی شەهیدانـــا دابەش‌کردوە، دوا چالاکیشمان گێرانی میهرەجانی گۆرانـــی قوتابیان بوو ، کە لەتیـــپـــو ٩ پارێزگادا هەولێر تێدا بەیەکەم دەرچوو لە گـــۆرانی دوو تۆلیدا .

نووسینگەی هەولێـــر
ع . ت

وەرزش

تیپە وەرزشییە گەلییەکان

● پێ‌گەیاندن‌و هـــەول‌دان بۆ نەشونماکـــردنـــی تیپە وەرزشـــی یـــەکان بەهەموو جۆرەکانی‌یـــەوە دیاردەیەکی دیارو ئاشکرای ئەمرۆیـــەو لە هــــەموو سەرانسەری جیهانداو لـــە عێراقی ئێمەشدا بە تایبەتی هەولو تەقەلایەکی باشـــس ئەدرێت بۆ پێش خستنـــی هەموو بارو لایەنەکانـــی وەرزشـــ‌و خزمەت‌کردنـــی وەرزشەوانـــەکان‌و لـــە پارێزگای سلێمانیشـــدا وکاروباری وەرزشـــس لـــە پێشـــس‌کەوتن دا یـــە جا هەر بۆ زانینی هـــەندێ

گیروگرفت‌و بە سەرکردنەوەی ئەحوالی ئەم تیپانە سەرمان دا لە یاری‌گایەکی گەرەکی البکر لەوێدا چاومان کەوت بـــە هەندێ لە ئەندامانی تیپـــی تۆپی پێی دیلمان‌کە هەموویان خەلکی ئەو گەرەکەن‌و خۆیـــان ئەوتیپەیان دامەزراندوە .

● كاك ئاراس ســـلام بە رێوەبەری تیپ دەربـــارەی چونیەتی دامەزرانـــدنـــی تیپەکەیان وتی :ـ

× ئەم تیپەی ئێمە یەکێکە لە تیپە وەرزشی‌یە پێشـــ کەوتوەکانـــی ناوشـــاری سلێمانی‌و تاکـــو ئێســـتا توانیوبەتـــی لەناو تیپـــە گەلی‌یەکاندا جێگای خـــۆی دیاری بکات و ئەندامەکانـــی ئەو یاری‌کەرانەن کە لە گەلێ تیپی گەلیدا هاو بەشـــیان کردووە .

● ئەی لایەنە رەسمی‌یەکان هیچ یارمەتیتان نادەن ؟.

× وەکو پێویست نـــەء ، چونکە بە گوێرەی ئەرکـــی سەرشانی بەرێوەبەرێتـــی ئەبێ هەمـــوو ئیشـــوکاری لاوان‌و یەکێتی لاوانیش ئێمە عائیدی ئەوان بێـــت‌و ئەوان گیرو گرفتمـــان بـــۆ چارەسەر بکەن ، کەچی تاکو ئێستا هیچ شتێکی وایـــان بۆ نەکردووین .

● ئەی گـــارو بـــاری وەرزشی‌و چالاکیتان لـــە چی‌دایە ؟

لەیاریە وەرزشـیەکان‌و راهێتاندا بەردەوامین‌و لـــە گەل تیپەکانی تریشدا هـــەر یاری ئەکەین‌و هاوبەشـــی هەمـــوو چـــالاکیـــە وەرزشی‌یەکان‌و پالەوانێـتی ناوچەکـــە ئەکـــەیـــن

● كاك احمد فتاح راهێنەری تیپەو یاری‌کەری بەرگری‌یـە لە تیپەکەداو ئەلێ :ـ

× من هەر لە منالی‌یـەوە ئارەزوی یاری تۆپی پێـــم هەبوو ئیتر هـــەر لـــە قوتابخانەو دەرەوەدا خەریکی یاری‌کردن بروم لە کۆلانەوە دەستم پێ‌کـــردووە تـــا توانیومە هاوبەشی دامەزراندنی ئەم تیپەمان کە گەلێ دلم پێی خۆشـەو بکەم‌و هەتا بتوانـــم هەولێ پێشـــس‌کەوتنـــی‌و سەرکەوتنی بدەم .

● كاك ئەکرەم عبداللـــە یاری‌کەرێکی چالاکـــی‌و تیپەکەیەو دەربارەی راهێنان‌و باری وەرزش وتی :ـ

× ئەم تیپـــەی ئێمـــە چالاکانە خەریکی راهێنـــان‌و خۆ ئامادەکردنـــە بـــۆ بەرزکردنەوەی رادەی زانیاری وەرزشـــی ئەندامەکانـــی‌و سەرکەوتنی تیپ بۆ ئاستـــی پێش‌کەوتوەکان .

حمە سعید حمە کریم
نوسینگەی سلێمانی

وەرزش لە دهوك

هەفتـــەی رابـــوردووـ لەپارێزگای دهـــوك یاری پالەوانیەتی قوتابخانەکانـــی ئامادەیی‌و پیشەیی کوران کـە بەرێوەبەرێتی چالاکی وەرزشی سازی کرد بوو تەواو بوو . له ئەنجامدا ئامادەیی زاخـۆ له یاری بالەدا بەســـەر ئامادەیی مانگێـــشــــدا سەرکەوت‌و ئامادەیی بەدرخان سەرکەوت بەسەر ئامادەیـــی پیشـەیداو لەیاری تێنســـداو لە ئامادەی کاوەی بـــردەوە ، ئامادەیی برایەتی لەیـــاری تێنســـێ جوتدا سەرکەوت بەسەر پیشەسازی زاخۆدا .

وەرزش لە سلێمانی

بەهوی جەژنەکانی ئادارو نەورۆزەوە یەکێتی پالەوانیەتی یاری‌یەکانی ساحەو مەیدان لە سلێمانی پێشبرکێ‌یەکـــی سازکرد ئەنجامەکەی بـــەم جۆرە بوو : ئامادەیی نەزمی (٧٥) خـــال ، ناوەنـــدی (٥٥) خال قوتابخانەکانـی کچان ، قوتابخانەی خانـزاد (٦٩) خال‌و مامۆستان (٥٤) خال‌و ئامادەیی کوردستـــان (٤٢) خال‌و قوتابیان ئاسۆ عمرو اکرم محمد حسین ناز ناوی پالەوانیان وەرگـــرت‌و فاطمە ابراهیم لەتوپـــی سەبەتە یەکەم بوو .

Institut Kurde de Paris

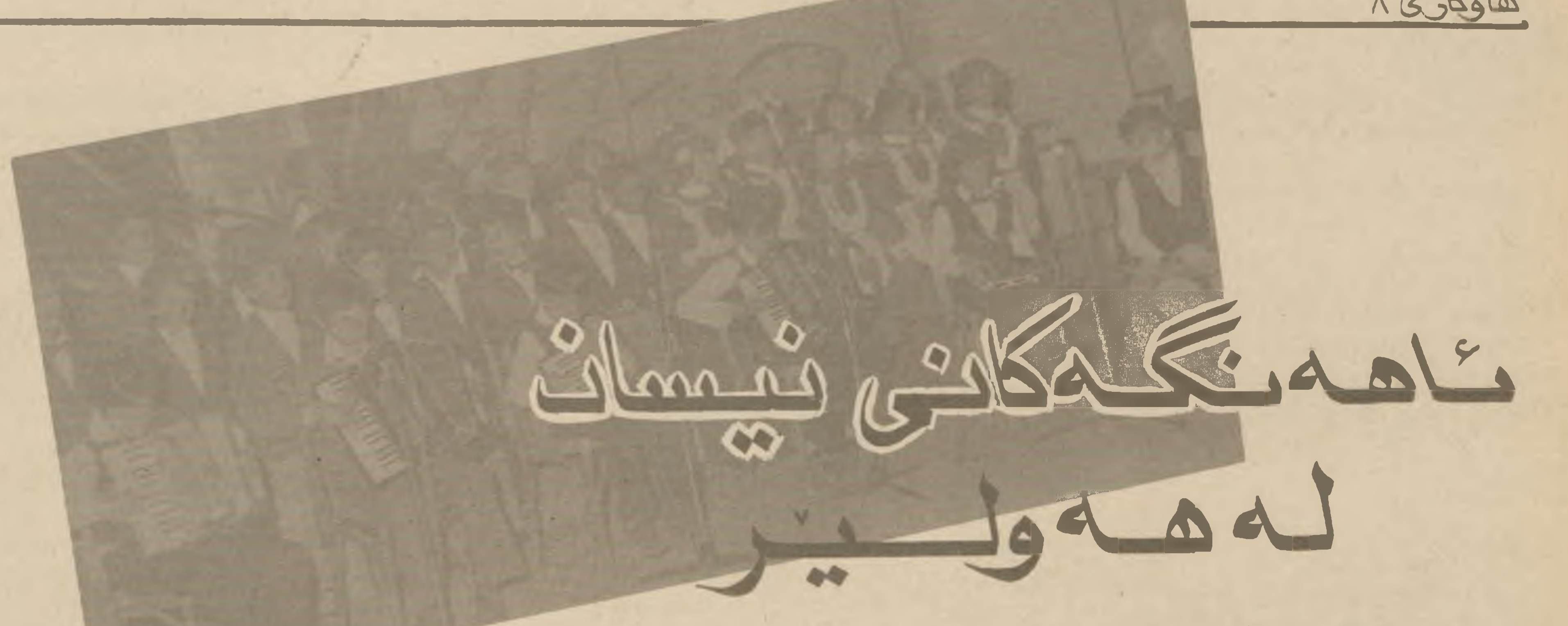

ئاهەنگەکانی نیسان لەهەولێر

لە چوارچێوەی ئاهەنگ گێرانی دامو دەزگاو رێکخراوە میللی و پیشەییەکانی شاری هەولێردا بۆ پێشوازی کردن و بەرێخستنی بیرەوەری ٧ی نیسان ، چەندەها جموجۆلی هەمەرەنگی رۆشنبیری پێشکەش کراو ئەم رێکخراوانە بەشداربوونێکی فراوانیان نواندووەو ئاهەنگەکانی نیسان بەردەوامە.

● خاتوو پەیمان خالص - سەرۆکی یەکێتی ئافرەتانی ناوچەی کوردستان ، دیارترین چالاکیەکانی یەکێتییەکەی بۆ باس کردین کە بریتییە لە بەرنامەیەکی فراوان بۆ ئەم یادەو ئێستا یەکێتی بەردەوامە لە نواندنیان بریتییە لە رازاندنەوەو پیشانگایەکی هونەری تەشکیلی و پیشانگای تایبەتی بۆ خاتوو مهدیە نایف و پیشانگای منداڵان و نیشاندانی فلیمی « الایام الطویلة »و سەردانی ئامۆژگای پەککەوتەکان و رێکخستنی گەلە کاری و رێزلێ گرتنی سەرکەوتووەکانی هەڵمەتی نیشتمانی نەهێشتنی نەخوێندەواریی .

● لە لایەکی ترەوە مەڵبەندی لاوان لە هەولێر بەرنامەیەکی تایبەتی بۆ ئەم بیرەوەرییە تەرخان کرد .. هەروەها بەرێز یحیی عزیز بەرێوەبەری مەڵبەندەکە پێی راگەیاندین ، مەڵبەندەکە هەفتەیەکی تایبەتی بەم بۆنەوە ساز کرد کە بریتی بو لە بەشداربوونی مەڵبەندی لاوان لە میهرەجانی گۆرانی سیاسی کە بەرێوەبەرایەتی لاوان سازی کرد بۆ ئەوە چەند بەرهەمێکی هونەری ئامادە کراو دیسان مەڵبەندەکە بە بۆنەی ٧ی نیسانەوە بازارێکی خەیری کردەوەو چەند پاڵەوانیەکی وەرزشی بە هەموو بەشەکانیەوە رێك خست .

● یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران لە پارێزگای هەولێردا چەندەها چالاکی بەو بۆنەوە نواندو سکرتێری بەشی رۆشنبیری ئەوەی دەرخست ، کە نەقابەکە ، وەك هەموو رێکخراوەکانی تر چەندەها جموجۆڵ بۆ بیرەوەری ئەم ساڵی ٧ی نیسان نواندو چەند کۆرێکی فراوان ساز دەرکرد تیایدا باس لە شەری رەوامان دژی رژێمی تاران و کراو دوو پیشانگای تایبەتی پۆستەری سیاسی بەو بۆنەوە کرانەوە.

شێرزاد عبدالرحمن .
- نووسینگەی هەولێر

چرۆکان دەگەشێنەوە

لەم ساڵانەی دواییدا گەلێ بەهرەی نوێ دەمی خونچەیان کردەوەو هاتنە کۆری ئەدەبی .. (ئەدیبە ئەحمەد) کچە شاعیرێکە لەو نەوەیەو لە وەڵامی پرسیارێکدا ووتی :

● ئافرەتیش گەلێ بە ئاواتەوەیە خزمەتی لایەنەکانی ژیان بکات و بوونی خۆی بسەلمێنێ ، گەلێ ئافرەت هەر لە سەرەتاوە هەڵدەپروکێن و ناگەنە ئەنجام ، بەڵام بەلای منەوە ، گۆرینی راستەقینەی ئەم بارە کۆمەڵایەتییە پێویستی بە تەقەللا هەیە .

× ئایا چۆن ئەتوانین ئافرەتی کورد لەم گیروگرفتانە رزگار کەین ؟!

● خەباتی بەردەوام بێ بۆ سەلماندنی بوونی خۆی ، کە ئەمیش زیاتر پەیوەندیی بە ئاستی رۆشنبیری و توانای ئافرەتەوە هەیەو بە یارمەتیدانی کۆمەڵ

ش . ع

گوایە رۆژانی هەینی بۆ پشوودان و حەوانەوەی مرۆڤی ئەم سەردەمەی ئێمەیە بۆیە هەر لە کۆنیشەوە وا باو بووە کە راپەراندن و مەیسەر کردنی کاروبار لەم رۆژەدا وەك رۆژانی دیٖ هەفتە ئاسان و سووکەڵە نییەو بگرە بە گرانیش دێتە دەست هەر بۆیەشە لە خۆرا لە رۆژی هەینیدا دەڤمان بە لەشی قورسی و بارگرانییەوە گرتووە ... ئەو رۆژەش هەینی بوو ... راستەوخۆش دوای نیوەرۆ لە زانکۆی سلێمانی ئاهەنگێکی هونەری ساز درابوو ....

کەچی بە پێچەوانەی ئەو بۆچوونەی سەرەوە هۆڵی جێگای ناوبراو بەپێوەو بە دانیشتنەوە جمەی دەهات... هەر ئاوازێکی هونەریش پێشکەش دەکرا هێندەی دی هۆڵەکەی دەخرۆشاند . .. لە کۆتایی ئاهەنگەکەدا (٣) سێ گۆرانی ناسکی کوردی و عەرەبی و تورکی لە لایەن ئەم قوتابییەوە پێشکەش کرا کە توانی جمەو خرۆشاندنی هۆڵەکە دابمرکێنێتەوە ....

هەمووشتێك لەوسێ گۆرانییەدا ناسك ناسك دەتکانە نێو دووتوێی هەستو نەستی میوانەکانەوە ..... ئەو رۆیشت و شوێنەواری هەر مایەوە ... شوێن پێیمان هەلگرت و ئەم دیدەنییەمان بۆ کردن :

× ناوم گوڵدەران شکر صالح .. لە ساڵی ١٩٥٨ لە شاری کرکوك هاتومەتە ژیانەوە .. ئێستاش قوتابی پۆلی دووی کۆلێجی پەروەردەی بەشی فیزیام لە زانکۆی سلێمانی .

× دوای ئەوەی چوومە قۆناغی زانکۆوە دڵنیا بووم کە بەهرەیەکی هونەریم تیادا هەیە ، ئەمەش بە هاندانی لێپرسراوانی بەشی مۆسیقا بەتایبەتی مامۆستا ئەنوەر قەرەداغی هێندەی دی نەشونمای کرد ... دواییش وورده وورده زیاتر بۆم دەرکەوت کە دەتوانم بە زۆر شێوە گۆرانی بڵێم ، بەتایبەتی کوردی و عەرەبی و تورکی ...

× تا ئێستا چەند جارێك گوڵدەرانمان لە سەرشانۆو لە بەردەم جەماوەراندا بینیوە ... لە راستیدا وەك قوتابییەکی ئارەزومەندی بواری هونەرمان نەهاتووەتە پێش چاو .. بە پێچەوانەوە وەك هونەرمەندێکی رەسەن کە تاقی کردنەوەیەکی دوورو درێژی هەبێت .. لەم روەوە خۆی دەڵی . ئەو زاڵ بوونەم بەسەر گورانی و شانۆدا لە خۆمدا رادەبینم ، کاتیکیشس گۆرانی دەڵێم بەڵی راستە بۆ جەماوەرانی دەڵێم ، بەڵام لە پێشەوە بۆ خومی دەڵێم و

× گوڵدەران لەو روانگەیەوە دەروانێتە کومەڵگای هونەر کە دەڵی :

دەبینم گۆرانکارییەکی ئەوتۆ بەسەر زۆر جمکی کۆمەڵەکەماندا هاتووە لەوانەش لایەنی هونەر .. هەروەها کۆمەڵیشس هونەرو هونەرمەندان و بزووتنەوەی هونەری بە چاوێکی بایەخدار هەڵدەسەنگێنێ و هانی کادرەکانی دەدات بۆ بڕینی رێگاو قۆناغێکی گرنگتر ... خۆمیش لەو روانگەیەوە تێی دەروانم کە تێکرا رێزو خۆشبینی و خۆشەویستییە .

× گوڵدەران کاتێك گۆرانی بۆ خۆی دەڵێ .. یان گوێ لە گورانی بێژێکی دی دەگرێ دەڵێ :

کاتێك گۆرانی دەڵێم دەمەوێ وێنەی ووشەکان لە نێوان گورانییەکەوە بکێشم ... لە هەمو کاتێکیشدا بە تەنهابم یان لەگەڵ تیپەکەمدابو خۆم و بۆ جەماوەران گۆرانی دەڵێم .. هەروەها هەموو گۆرانییەکی جوان هەمان کاری گورانییەکەی خۆم دەکاتە سەر دەرونم .

× گوڵدەران دەڵێ ئەگەر زۆرم لێ بکرێ گۆرانی و مۆسیقا بەجێ بهێڵم دەبێ چەند هۆیەکی تێکشکێنەر لە ئارادا هەبێ و نەتوانم چاریان بکەم .. ئێستاش گۆرانی بەلای منەوە جوانترین و شیرینترین ئارەزوی ژیانی منە .... بەڵام گوڵدەران بە خۆمی ووت ئەگەر ئەو ستەمەم لێ بکرێ « دەمرم ... »

× ئەو سیانەی گوڵدەران خۆشیانی دەوێن : جل و گەشت و سەیران بە کوردستاندا بەتایبەتی لە وەرزی بەهاردا لەگەڵ خۆشبینی و پێکەنین و زەردەخەنە کە وای لی بکات یان مژدەیەکی خۆشی پێیە یان مژدەیەکی خۆشیتری بو دەهێنن .

ئەو سیانەشی قینی لێیان دەبێتەوە : تاقی کردنەوەکان « الامتحانات » لەگەڵ رەنگی

فریا عبداللە حسین
نووسینگەی سلێمانی

بڕوانە ل : ٧

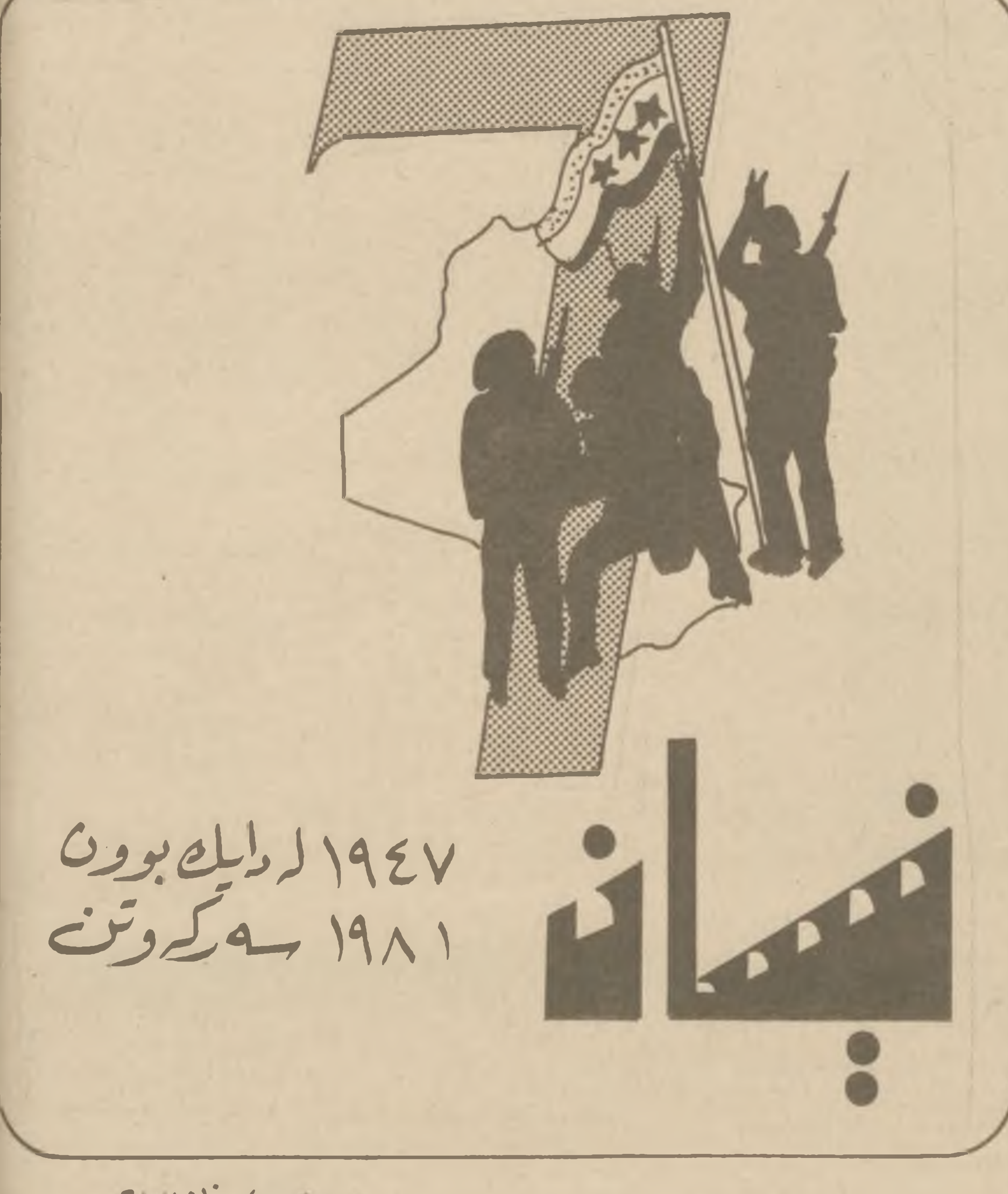

پۆستەری غازی احمد

هەرجارە نووسینێك

پێشنیارێك

ئاشکرایە کە ئێستگەی کوردی بەغدا ، حالی حازر ، رۆژی نزیکەی بیست سەعات بەرنامە بلاودەکاتەوەو ، چەندین جار دەنگوباس و کورتەی دەنگوباس و لێکۆڵینەوەو پرۆگرامی سیاسی و کومەڵایەتی جۆربەجۆر بلاودەکاتەوە، هەروەها رۆژنامەی - هاوکاری - ش لاپەرەی یەکەمی بۆ دەنگوباسی جیهان و لاپەرەی دوەمیش زۆر جار بۆ گیروگرفت و ریپۆرتاژی سیاسی تەرخان کردووە ، جگە لەو ریپۆرتاژە ناوخۆییانەی کە لەهەموو ژمارەیەکیدا بلاودەکرێنەوە .

ئەوی سەرنج رادەکێشێ ئەم دوو دەزگا کوردیە بەپێی پێویست دەبێ چەند زاراوەیەکی دیاریکراو لەهەموو پرۆگرامێك و دەنگوباسێك و لێکۆڵینەوەیەك و ریپۆرتاژێکدا دووبارە بکەنەوە چونکە لەزمانێکی ترەوە - کە عەرەبییە - وەردەگێڕرێن تەماشا دەکەین هەرجارەی بە شێوەیەك و بە رەنگێك دەکرێنە کوردی ، ئەمە جگە لەوەی کە لەئێستگەدا بەدوو شێوەی زمان - کرمانجی ژووروو ، کرمانجی خواروو - وەردەگێڕدرێن ، کە ئەمەیان لەئەنجامێکی هەرزۆرە خرابی هەیە .

ئینجا بۆئەوەی ئەم پاشاگەردانییە لە زمانە شیرینەکەماندا نەمێنێ ، یان هەر هیچ نەبێ کەم بکرێتەوە پێشنیار دەکەم کە - کۆڕی زانیاری عیراق - دەستەی کورد - چارەسەرکردنی ئەم گیروگرفتە بگرێتە ئەستۆی خۆی و ، لیستەیەك بەو زاراوە عەرەبیانەی کە زۆر لەچالاکییەکانی ئەو دوو دەزگایەدا دووبارە دەبنەوە وێك بخات و زاراوەی کوردی گونجاویان بۆدابنێ و بەپاسایەك کە ناچارکردنی تیابێت بدرێتە دەزگاکانی راگەیاندنی کوردی .

بەم کارە دوو ئەرکی نیشتمانی زۆر پیرۆز جێبەجێ دەکرێن ، یەکەمیان: زمانەکەمان لەو پاشاگەردانییەی ئێستای دەپارێزرێ و لەو تێکشکان و داتاشینە سادانەی دەکرێن رزگاری دەبێ ، دووهەمیش : ئەم کارە هەنگاوێکە بۆ سەقامگیرکردنی زمانی ستانداردی کوردیمان.

نازانین رای دەستەی کوردی کۆڕی زانیاری عیراق و لایەنەکانی دیکە چیە ..؟

هەرچیبێ ، بەڵام پێویستە کارێك بکرێ و هەرهیچ نەبێ ئەو دەنگوباسەی رادیۆی کوردی بەغدا دەیخوێنێتەوە کورد تێی بکات و لەهەمان دەنگوباس بچێ کە لە لاپەرەی یەکەمی - هاوکاری - دا بلاودەکرێتەوە ..

عبدالوهاب طالبانی

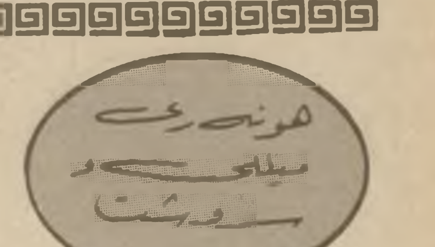

هونەری میلی و سروشت

لە ناوەراستی ساڵی ١٩٨٠دا میهرەجانێکی فراوان بۆ ئەو کاروبارە هونەرییانە سازدرا کە لە ئاهەنگ و بۆنەمیللییەکاندا پیشان دەدرێن ، بەتایبەتی ئەوانەی پەیوەندییەکی راستەو خۆیان بەژیان و سروشتەوە هەیە . چەندین وڵات لە ئاسیاو ئەفریقیاو ئەمریکای لاتین و ئالاسکاوە بەشدارییان تێداکرد .

دیارترین پیشاندانەکانی میهرەجانەکە رەنگ کردنی دەم و چاو بوو بەرەنگی زەردو سوورو سەوزو جۆراوجۆری هەمە رەنگ و جوان ، کە هەریەکەیان واتاو ناوەرۆکی خۆیان هەیەو هەر بۆنەیەك دەرمان و رەنگ و مووروی خۆی هەیە ، مەبەستیش لەمانە دوور خستنەوەی گیانی شەرەنگێزە یان لە کاتی جەنگ و ژن هێناندا بەکار دەهێنرێن .

رەنگی تر سەرەرای مووروی سروشتی و دەسکردنی

لە نێومەکسیکۆ ، کە وڵاتێکی ئەمریکای باکوورە لە ئاهەنگی هەتاودا خەڵکی کەل و پەل و رازێنەوەی فۆلکلۆریی کەلەپووری لەبەر دەکەن کە هەموویان لە مووروی رەنگامە دروست کراون ، هەتاو تیشکە سپییەکەی لەناوە راستی ئاسمانی شیندان بەقەد توێڵی گەنم رەنگیانەوەیەو ، لە خوارەوەیش بەسەر لووتیانەوە چەند رەنگێك لە چەشنی ئاسمان و سپێتیی هەتاو بەدی دەکرێت .

لە کینیاشەوە لە ئەفریقیای رەشدا کە مرۆڤ لەناو دارستانەکاندا لەگەڵ گیانلەبەرەدرندەکاندا دەژیت ، خەڵکی لە ئاهەنگەکانیاندا ئەو شتانە بەکار دەهێنن کە

بڕوانە ل : ٧

چیرۆك بۆمنداڵان

سەربازێکی قارەمان

سەربازێك تانکەکەی لێدراو لەکەلك کەوت چوو بۆ لای ئەفسەرەکەی و پێی ووت :

- تانکەکەم لێدراو لە کەلك کەوت

- گرنگ ئەوەیە خۆت سەلامەتی .

- ناوەللا ئەوە گرنگ نییە.

- ئەی دەڵێی چی ؟

- دەڵێم تانکێکی دیکەم پێ بدەن

- لەم کاتەدا تانکی زیادەمان نییە .. جاری خۆت لەگەڵ هاورێکانتا رێك بخە بزانین چۆن دەبێت .

سەربازەکە بە دڵتێکی شکاوەوە لای ئەفسەرەکە دەرچوو پاش ماوەیەك نواربیان تانکێکی دوژمن بەرەو ئۆردگاکە دێت و ئاڵایەکی - عیراق- یش بە دەستی سەربازەکەی ناوییەوە دەشەکێتەوە .

هێشتا سەد مەترێك لێیانەوە دوور بوو تانکەکەی وەستان و بەلەز هاتە خوارێ و بە دو پەنجەی نیشانەی سەرکەوتنی بەرز کردەوە .وەکوو باسەکەی بۆیان گێرایەوە : -کە چۆن بە تاقی تەنیا ئەو تانگەی لە دوژمن داگیر کردووە -

هەموو بە جارێ هەستان و ئەملاو ئەو لایان ماچ کرد . کاتێکیش ئەفسەرەکەی بەمەی زانی لە خۆشیاندا شادمان بوو ئیتر ئەوە بوو ناو لە پاڵەوانەکانی جەنگی -قادسیە صدام - تۆمار کرا

اسماعیل رۆژبەیانی

شیعر بۆ منداڵان

مۆسیقا

محمد أمین فرج

ئارەزووم لە مۆسیقایە
لە دەماخو لە دڵ دایە
نۆتەکان گشت ئەزانم
وەك هەوا بۆ ژیانم
سروودی نیشتمانم
لێی ئەدەم بە چاوانم
کەمانەکەم خۆش ئەوێ
دڵم پێی بە جۆش ئەبێ

ئەپارێزم وەك چاوم
بەرز ئەبێتەوە ناوم
سروودی قوتابخانە
لەگەڵ ئەو قوتابیانە
ئاوازی من دەنگی وان
ئەخرۆشێنین ئاسمان
دڵی خەڵکی خۆش ئەکەین
لەگەڵ دوژمن شەڕ ئەکەین

چاپکراوی نوێ

ژمارەی نوێی بەیان

ژمارەی ٦٩ی گۆڤاری بەیان کە لە دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ لەم هەفتەیەدا کەوتە بازارەوە ئەم ژمارەیەشس ، وەك ژمارەکانی پێشوو چەندان باس و بابەتی بەکەڵکی ئەدەبی تیا بلاوکراوەتەوە . سەرەرای چەندان باس و شیعری کوردی دەربارەی جەژنەکانی ئادارو نەورۆزی پیرۆز . گۆڤاری «بەیان» هەنگاوێکی پێشکەوتوە لەدنیای رۆژنامە نووسی کوردیدا .

رۆژی کورد ١٩١٣

لە بلاوکردنەوەو پێشەکی و لەسەرنووسینی کاك جمال خەزنەدار (رۆژی کورد ١٩١٣)ی دەرچوە کە زنجیرەی (٣)یەمە لە پرۆژەی ژیاندنەوەی گۆڤارو رۆژنامەی کوردی سێ

ژمارەی ئەم گۆڤارە کە لە ساڵی ١٩١٣دا لە لایەن کۆمەڵی هیڤییەوە دەرچوە . ئەم کارەی کاك جمال هەنگاوێکی بە نرخی خزمەتگوزاری دنیای رۆژنامە نووسی کوردییەو شایانی رێزە .

Institut Kurde de Paris

دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
بەرێوەبەری گشتی و سەرنووسەر
اسماعیل رسول

شرقامی الخلفاء
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥ / ٥خت
سالی ١٩٧٠ ژمارە زرارە

هاوکاری
التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە
٨ لاپەڕە
٢٥ فلسە

● پێنج شەممە ١٦ی نیسانی ١٩٨١ ژمارە (٥٨٣) ●
● الخميس ١٦ نيسان ١٩٨١ العـــدد (٥٨٣) ●

بریاری مێژوویماندا بۆ گێرانەوەی دەستەڵاتی ئەواومان لەسەر خاك و ئاوەکەمان و بە توانا و لێهاتنەوە دژی هەرکەسێ دەوەستین بەرەبەستی ئەم بریارە مێژوویە رەوایەبکات .
سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

سەرۆکی فەرماندە لە کۆبوونەوەیەکی ئەنجوومەنی وەزیراندا:

هیچ هێزێك نی یە بتوانێت گەلی ئێمە ببەزێنێت

خواستی گەلمان لالە هەموو خواستێکی دی گرنگترە

گرنگ ئەوەیە عیراق بەهێزو پتەوی بمێنێتەوە

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە موهیب ڕوکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان دووپاتی کردەوە هیچ هێزێك نی یە بتوانێت گەلەکەمان ببەزێنێت کەمافەکانی خۆی دەوێت و ژیانی سەربەستانەی شەرەفمەندانەی بۆ خۆی دەوێت هەر وەکوو چۆن بۆ کەسانی تریشی دەوێت .

بەڕێزی لە کاتی سەرۆکایەتی کردنی کۆبوونەوەیەکی ئەنجوومەنی وەزیراندا سەرلەبەیانی پێرێ ووتی خواستی گەلەکەمان لالە هەر خواستێکی تر گرنگ ترەو دووپاتی تواناێ گەل و سوپامانی کردەوە .

هەروەها ووتی ئێمە، دەتوانین لە هەر میحوەرێکدا بێت بۆ پێشەوە بچین و بگەینە هەر ئامانجێك و لەبەر ڕووناکیی ئەمەیشدا ڕەفتار دەکەین کاتێك لەوە باوەڕدادەبین کە ئەوە ساغ و ڕاستە .

هەروەها بەڕێز سەرۆکی فەرماندە دووپاتی کردەوە هیچ شتێك نی یە پەرۆشمان بکات نە لە گەلەکەمان داو نە لە سوپامان داو نە لە ئابوریمان داونە لە هیچ شتێکی تردا .. لەلامان گرنگ ئەوەیە عیراق بە بەهێزی و پتەوی بمێنێتەوە .

بەڕێزی داوای کرد هەوڵ و کۆششی زیاتر بدەن بۆ بنیاتنانی وولاتەکەمان و پتەوترکردنی پەیوەندی لەگەڵ خەڵك و خزمەتکردنی گەل و ڕاپەڕاندنی لێپرسراوێتی بەوپەڕی گیان و وورەی بەرزەوە .

لەم کۆبوونەوەیەدا کە دوو سەعاتی خایاند بەڕێزان طە محی‌الدین معروف جێگری سەرۆك کۆمارو طە یاسین رمضان ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش یەکەمین جێگری سەرەك وەزیران ئامادە بوون .

لە جیاتی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین بەڕێز عزة ابراهیم میهرەجانی بەهار دەکاتەوە

بەڕێز سەرۆك موهیب ڕوکن صدام حسین فەرماندەی گشتیی هێزە چەکدارەکان بەبۆنەی یەکەمین و سیازدەهەمین میهرەجانی بەهارلە وولات لە مووسڵ کەدوێنێ کرایەوە سلاوی ئاراستەی هاوولاتیانی پارێزگای نەینەوا کرد .

بەڕێز سەرۆکی فەرماندەلە نامەیەکی دەستنووسدا هیواو ئاواتی خۆی بۆ هاوولاتیانی نەینەوا دەربڕی کە لە جیاتی ی بەڕێزی، بەڕێز عزة ابراهیم جێگری ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئامادەی میهرەجانەکە بوو .

بەڕێزی لە نامە ناسکەکەیداووتی - لە جیاتی ئێمە هاوڕێی جێگر ئامادە دەبێت لەگەڵ سلاووهیواو ئاواتمدا بۆ هاوولاتیانی نەینەوای پاڵەوان .

صدام حسین

ئەوە بوو بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش پاش‌نیوەڕۆی پێرێ گەیشتە مووسڵ و بەڕێز صبحی علی الخلف پارێزگاری نەینەوا سەرۆکی لیژنەی باڵای میهرەجان و هاوڕێیان ئەمینداری نهێنیی لقی حزب لە نەینەوا و ئەندامانی سەرکردایەتیی لق و ئەندامانی لیژنەی باڵای میهرەجان و چەندین لێپرسراوی گەورەی پارێزگا کە پێشوازی‌یان لێ کرد

بەشداری کردن لە کۆبوونەوەی نووسینگەی ڕێکخستنی وولاتانی بێ لایەن لە جەزایر

بەڕێز حامد علوان وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری دەرەوە سەرۆکایەتیی وەفدی عیراق دەکات بۆ بەشداری کردن لە کۆبوونەوەکانی وەزیرانی دەرەوەی ئەندام لە نووسینگەی ڕێکخستنی دەوڵەتانی بێ‌لایەن کە ئەمڕۆ لە شاری جەزایر دەگیرێتەوە.

ئەم کۆبوونەوانە لە ماوەی سێ ڕۆژدا لە سەرباسی سەربەخۆیی نامیبیاو ئەو ئکاروبارە پێویستانە دەکۆڵێتەوە بۆ ناچارکردنی حکوومەتی خوارووی ئەفریقیا تا سەربەخۆیی بە نامیبیا بدات سەرەڕای ڕاگرتنی دەستێوەردانی بێگانە لە کاروباری ناوخۆی هاریکاری کردن لە گەڵ گەلەکەیدا.

هەروەها وەزیرەکان لە توانابوونی هاندانی ئەنجوومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتان دەکۆڵنەوە بۆ سزادانی حکوومەتی خوارووی ئەفریقیاو داواکردن لە کۆمەڵەی گشتیی نەتەوە یەکگرتووکان کە دانشتنێکی تایبەتی سازبدات ئەگەر هاتوو یەکێك لە دەوڵەتانی ئەندامی ئەنجوومەن ڤیتۆی بەکارهێنا بۆ نەهێشتنی دەرکردنی ئەو سزایانە .

ئەوەبوو بەڕێز وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری دەرەوە بە سەرۆکایەتی وەفدی عیراق سەرلەبەیانی دووشەممەی ڕابوردوو بەغدای بەجێ‌هێشت .. بەرەو جەزایر کەوتە ڕێ بۆ ئەوەی بەشداری ئەو کۆبوونەوانە بکات .

ڕژێمی قەزافی چەند تاقمێکی نوێی پیاوکوشتن پێك دەهێنێت

هەواڵە ڕۆژنامەنووسی‌یەکانی لەندەن ڕایانگەیاندووە کە ڕژێمی قەزافی چەند تیپێکی نوێی پێك‌هێناوە بۆ لەناوبردنی نیشتمانپەروەکانی لیبیا ئەوانەی لە دەرەوەی لیبیا بەرهەڵستی ڕژێمەکەی دەکەن .

ڕۆژنامەی سەندەی تایمزی بریتانیا کە یەکشەممە دەرچووە ووتوویەتی زۆربەی ئەو قوتابی‌یە لیبیایانەی لە زانکۆکانی بریتانیادا دەخوێنن هەفتەی ڕابوردوو لە لیژنەکانی قەزافی‌یەوە کە بە (لیژنە میللی‌یەکان) ناودەبرێن کاغەزو نامەیان بۆ هاتووە تێیدا هەڕەشەیان لێ کراوە ئەگەر نەگەڕێنەوە لیبیا یان واز لە بەرهەڵستی کردنی ڕژێم و پەردە لە ڕوو داماڵینی کارە توندوتیژی و دیکتاتۆریەکانی نەهێنن ئەوا لەناودەبرێن .

ئەوەبوو پۆلیسی بریتانیا ماوەی دوو هەفتەیە ئەو قوتابی و هاوولاتی‌یە لیبیانەی لە بریتانیادان ئاگادار کردووەتەوە کە چەند تاقم و تیپێکی نوێی پیاوکوشتن گەیشتوونەتە بریتانیا بۆ ئەنجامدانی هەڵمەتێکی پیاوکوشتن و لەناوبردن کە ئامانجی نیشتمانپەروەرانی لیبیایە، ئەوانەی بەرهەڵستی ڕژێمی قەزافی دەکەن .

ڕژێمی حافظ أسد گرتووەتە سەرکوت کردن و ڕاونانی نیشتمانپەروەرانی سوریا

داموو دەزگاکانی ڕژێمی سوریا لە هێرشی توندوتیژی خۆیان دژ بە هێزە نیشتمانپەروەرەکان کە بەرهەڵستی ڕژێمی حافظ ئەسەد دەکەن بەردەوامن .

ئەو هەواڵانەی لە هەرێمی سوریاوە گەیشتوون ئەوە نیشان‌دەدەن کە داموو دەزگاکانی توندوتیژی ژمارەیەك لە هاوولاتیانی شارۆچکەی ناصیب گرتووە ئەویش پاش هەڵمەتێکی پشکنین کە لە چواری ئەم مانگەدا ڕووی داوەو چەند سەعاتێك بەردەوام بووە .

هەروەها هەواڵەکان ئەوە دەگەیەنن کە پێکدا هەڵپژانێك لە نێوان سریەکانی بەرگریی ڕژێم و لەنێوان کۆمەڵێك لە هێزەکانی بەرهەڵستیدا لە نزیکی خانووبەرەی موخابەرات لە ناوچەی پردی سپی لە شاری دیمەشق ڕۆژی پێنجی ئەم مانگە ڕووی‌داوە .

هەروەها هەواڵەکان ووتوویانە چەندین پێکداهەڵپژانی لەو چەشنە لە شاری حەڵەبدا ڕوویان‌داوەو بوونەتە هۆی کوشتنی چوار کەس لە سریەکانی بەرگری سێ کەس لە هاوولاتیان .

هێزە سەرکەوتووەکانمان زیانێکی زۆر بە دوژمن دەگەیەنن

پاڵەوانانی جەنگی قادسیەی صەدام سەرکەوتووانە لە هەموو کەرتەکانی بەرەی جەنگدا دەستی پۆڵایین لە هێزەکانی فارسیی ڕەگەزپەرستی دوژمن دەوەشێنن و ، ڕۆژ لە دوای ڕۆژ سەرکەوتنی تازە تۆمار دەکەن و ، زیانی زۆرتر بە دوژمنی دەستدرێژی‌کەر دەگەیەنن تا وای لێ‌دەکەن چۆك دابدات و ددان بە مافە ڕەواکانماندا بنێت .. لەم‌ڕۆژانەی ڕابوردوودا سەرجەمی زیانەکانی دوژمن بەم چەشنە بوون :

ڕۆژی ٩-٤-١٩٨١

(١٢٤) کوژراوو .. سێ سەنگەری پیادەو ، یەك تانك و ، شەش تۆپخانەی هەمە جۆرو، چوار ئۆتۆمبیل و، یەك بلدۆزەرو دوو ڕووانگەو، سێ کۆمەڵ تەقەمەنی .

ڕۆژی ١٠-٤-١٩٨١

(٦٠) کوژراوو یەك سەنگەری پیادەو یەك تانك و، سێ نەفەربەری زرێلی و ، حەوت تۆپخانەی هەمە چەشن و ، پێنج ئۆتۆمبیل و ، دوو بلدۆزەرو دوو ڕووانگەو، سێ کۆمەڵ تەقەمەنی و دوو فڕۆکەی هیلیکۆپتەر .

هەروەها زانراوە کە زیانەکانی دوژمن لە ڕۆژانی ٥و٦و٧و٨ی نیسان سەرەڕای ئەوەی بلاوکراوەتەوە (٤١) کوژراوو تێکشکاندنی دوو تۆپخانەو یەك ئۆتۆمبیل و کۆمەڵێك تەقەمەنی بووە لە ناوچەی ئێرانی بەرانبەر پێنجوێن سەرەڕای (٩) کوژراوو تێکشکاندنی دوو تۆپخانەو چوار ئۆتۆمبیل لە لە ناوچەی نەوسوود .

ڕۆژی ١١-٤-١٩٨١

(٨٨) کوژراوو ، چوار سەنگەری پیادەو ، یەك تانك و دوو نەفەربەری زرێلی و، حەوت تۆپخانەی جۆراوجۆرو ، حەقدە ئۆتۆمبیل و دوو بنکەی مووشەك و دوو ڕووانگەو ، پێنج کۆمەڵ تەقەمەنی .

ڕۆژی ١٢-٤-١٩٨١

(٢٤) کوژراوو ، سێ تۆپخانەو یەك ئۆتۆمبیل و ، چوار شەفڵ و یەك بلدۆزەرو یەك ڕووانگە .. سەرەڕای ئەوەی فڕۆکەکانمان چوار هێرشیان بردووەتە سەر مەکۆی زرێلی و تۆپخانەی دوژمن لە ناوچەی (مێمك)ی بەرانبەر بە هێزەکانمان لە ناوچەی سێف سەعد کە ڕاستەوخۆ پێکاویانن و بە ساغی گەڕاونەتەوە بنکەکانیان.

هەروەها هێرشیان بردووەتە سەر مەکۆی زرێلی و ئامێرەکانی دوژمن لە ناوچەی دیزفوول و ڕاستەوخۆ پێکاویانن و بە ساغی گەڕاونەتەوە بنکەکانیان .. زانراویشە کە زیانەکانی دوژمن ڕۆژی (٧)ی نیسان لە ناوچەی سەرپێڵی زەهاو سەرەڕای ئەوەی بلاوکرایەوە (١٤) کوژراو بووە .

ڕۆژی ١٣-١٤-١٩٨١

(٤٢) کوژراوو چوار سەنگەری پیادەو یەك تانك یەك نەفەربەری زرێلی و چوار تۆپخانەی جۆراوجۆرو ، یەك ئۆتۆمبیل و ، بنکەیەکی مووشەك و ، یەك شەفڵ و ، یەك ڕووانگەو سەرنگوم کردنی پارچەیەکی دەریایی .

ڕۆژی ١٤-٤-١٩٨١

٥٧ کوژراو ، دوو تۆپخانەو ،دوو ئۆتۆمبیل و ، یەك بنکەی مووشەك و ، چوار شەفڵ و ، یەك ڕووانگەو ، چوار کۆمەڵ تەقەمەنی و فڕۆکەیەکی هیلیکۆپتەر .

گۆڤاری « ستارت »ی یۆگۆسلاڤی

باری ئێستای ئێران کۆبوونەوەیەکی سەیری دکتاتۆریەت و ئاژاوەیە

باری ئێستای ئێران کۆبوونەوەیەکی سەیری دکتاتۆریەت و ئاژاوەیە گۆڤاری (ستارت)ی هەفتانەی یۆگۆسلاڤیا وا باسی بارودۆخی ئێستای ئێرانی کردووە کە کۆبوونەوەیەکی سەیرو سەمەرەی دکتاتۆریەت و ئاژاوەچێتی‌یە لە هەمان کاتدا .

گۆڤارەکە لە ووتارێکدا ووتوویەتی ئەو بارە پڕ کارەساتەی ئێران لەژێر ڕژێمی ئێستاو بارودۆخی ئابووری‌ی نالەبارو تێکچوودا بەسەری‌دەبات سەرەڕای

بروانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

لە بڕیارێکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا

دیاری کردنی سەرجەمی کەمترین مووچەی مانگانەی پۆلیسی خانەنشین کراو

ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیارێکی دەرکرد بە گوێرەی ئەو بڕیارە سەرجەمی کەمترین مووچەی مانگانەی پۆلیسی خانەنشین کراوی بە ٤٥ دیناری مانگانە دیاری کرد. ئەمەیش دەقی بڕیارەکەیە :

ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ژمارەی بڕیار ٤٤٥
ڕۆژی بڕیار ١٢-٤-١٩٨١

بەپێی ناوەڕۆکی بڕگە(أ)ی مادەی چل و دووی دەستووری کاتی ئەوا ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ١٢-٤-١٩٨١ دا بڕیاری ئەمەی خوارەوەی دا .

یەکەم - ئەم بڕگەیەی خوارەوە دەخرێتە سەر بڕیاری ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ژمارە ٤٠٦ لە ٥-٤-١٩٨١داو دەبێتە بڕگە دووی بڕیاری ناوبراو بە گوێرەی ئەمە ڕیزی بڕگەکانی خوارەوەی چاك دەکرێت .

١ - کەمترین سەرجەمی ئەو مووچەیەی کە پۆلیستی خانەنشین کراو وەری دەگرێت بە (٤٥) دیناری مانگانە دادەنرێت .

دووەم - دەستەواژەی (تاکە کەسانی ئاسایشی ناوخۆ) دەخرێتە پاش ووشەی (سوپاییەکان)ەوە کە لە بڕگە چواری بڕیاری ناوبراودا هاتووە .

سێیەم - ئەم بڕیارە لە ڕۆژنامەی ڕەسمیدا بڵاودەکرێتەوەو لە ڕۆژی ١-٥-١٩٨١وە کاری پێدە کرێت .

صدام حسين
سەرۆکی ئەنجوومەنی
سەرکردایەتی شۆڕش

بە گوێرەی ئامۆژگارییەکانی سەرۆکی بەڕێز

دابەش کردنی چەندین پارچە زەوی نیشتەجێ بەسەر هاووڵاتیان دا لە پارێزگای هەولێر

بەگوێرەی ئامۆژگارییەکانی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسين و ، بە بۆنەی بیرەوەری سی و چوار ساڵەی دامەزراندنی حزبی سەرکردەوە بەڕێز یحيى محمد رشيد جاف پارێزگاری هەولێر ڕۆژی یەکشەممەی ڕابوردوو هەزارو ٧٤٨ پارچە زەوی نیشتەجێی بەسەر سوپاییەکاندا لە جێگری ئەفسەرو ئەفسەری ڕیزی پارێزگاکە دابەش کرد .

بەم بۆنەوە ئاهەنگێکی جەماوەری لە یانەی جێگرانی ئەفسەرانی لە پارێزگاکە داساز کرا عەمید ڕوکن سەرکردەی سوپایی ناوچەی هەولێرو بەڕێزان جێگری پارێزگارو بەڕێوەبەری شارەوانی و جەماوەرێکی زۆری هاووڵاتیان ئامادەی بوون .

وەزیری ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن بەشداری ئاهەنگێکی هونەری دەکات

بەڕێز لطيف نصيف جاسم وەزیری ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن ڕۆژی دووشەممەی ڕابوردوو لە ئاهەنگێکی هونەریدا ئامادەبوو کە دەزگای هونەرەکانی مۆسیقا لە وەزارەتی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن لە هۆڵی نیقابەی ئەندازیارانی کشتوکاڵی بە بۆنەی بیرەوەری سی و چوار ساڵەی لەدایك بوونی حزبی بەعسی عەرەبی سۆسیالیستەوە سازی کردبوو کە دوو ڕۆژی خایاند .

هەروەها بەڕێز منیر بشیر ڕاوێژکاری هونەری لە وەزارەتی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن لە سەرەتای ئاهەنگەکەدا ووتەیەکی خوێندەوە تێیدا دووپاتی کردەوە کە ئەم ئاهەنگە ئەو بیرو باوەڕانە دەردەخات کە شۆڕش خستوونیە دەزگاکانی مۆسیقاوە ، ئەو دەزگایانەی کە لەگەڵ سەرهەڵدانی شۆڕشی مەزنی تەمووزو لە ئامێز گرتنی کەلەپووری مۆسیقادا سەریان هەڵدا .

لە لێدوانێکی بەڕێز ئەمینداری گشتی ڕۆشنبیری و لاوان بە وەکالەت :

بەم زووانە چاپخانەیەکی نوێ بۆ هەولێر

لە چوارچێوەی بایەخ پێدانی فراوانی ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیری و لاوانی ناوچەی کوردستان بۆ پێشخستنی باری ڕۆشنبیری کوردی و نەهێشتنی گیروگرفتی چاپەمەنی کوردی، چاپخانەیەکی نوێ لە شاری هەولێردا لەم چەند مانگەی ئاییندەدا دەمەزرێ . . بەڕێز مینان پۆلخی یاریدەدەری ئاییندەدا دا دەمەزرێ . . بەڕێز ئەوەی بۆ « هاوکاری » ڕاگەیاندو مژدەی ئەوەی دەرخست کە زۆربەی کەلوپەلەکانی ئەم چاپخانەیە گەیشتوتە جێی و بینای چاپخانەکە لە ماوەیەکی کەمدا کۆتایی دێ و دەکەوێتە خزمەتکردنی ڕۆشنبیری کوردی بەو گوێرەیەی کە ڕۆشنبیرانی کورد دەیخوازن ، لە لایەکی تر بەڕێزی ئەوەی درکاند کە ئەمانەتەکە لەگەڵ چەند کۆمپانیایەکی بێگانە ڕێك کەوتووە بۆ دامەزراندنی کەلوپەلەکانی چاپخانەکەوە دەتوانێ گیروگرفتە ڕاستەقینەکانی چاپەمەنی و ڕۆژنامەنووسی بە تەواوی چارەسەر بکات .

شێرزاد عبدالرحمن
نووسینگەی هەولێر

کردنەوەی دیداری شیعری کلاسیکی کوردی لە سلێمانی

ڕۆژی سێشەممەی ڕابوردوو لە کاتژمێری دەی سەرلەبەیانیدا لە هۆڵی فارابی زانکۆی سلێمانی دەست بە کردنەوەی دیداری شیعری کلاسیکی کوردی کرا کە دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی لە سلێمانی بۆ ماوەی سێ ڕۆژ سازی کردووەو بەردەوام دەبێت .

شایانی باسە لە ئاهەنگی کردنەوەیدا بەڕێزان جعفر عبدالكريم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی و هاوڕێ اسود محمد جێگری ڕازگری نهێنی شوعبەی سلێمانی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لەگەڵ ژمارەیەك لە سەرۆك و لێپرسراوانی دام و دەزگاو دایەرەکانی پارێزگای سلێمانی و میوانێکی زۆری ڕۆشنبیران و ئەدەبدۆستانی ناو پارێزگای سلێمانی و پارێزگاکانی دی ی ناوچەی کوردستان و شاری بەغدا ئامادەبوون ئەمەیش بە ووشەیەکی بەخێرهاتن دەست پێ کراو پاشان بەڕێز اسماعیل رسول احمد بەڕێوەبەری گشتی ی دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی ووتاری دیدارەکەی خوێندەوە (کە دەقی ووتارەکە لە بەشێکی دیکەی ئەم لاپەڕەدا بڵاوبووەتەوە) .

پاشان یەکەم باسی دیدارەکە لە لایەن مامۆستا حەسیب قەرەداغی بەوە بە ناونیشانی (سالم لە ڕێبازی کلاسیزمدا) پێشکەش کراو خاوەند باس لە لایەن شاعیر عەلی شەونمەوە پێشکەش کرا کە باسەکەی مامۆستا حەسیب لێکدانەوەیەکی مێژوویی بوو دەربارەی ئەو دەورەی شاعیری گەورە سالم لە ڕێبازی کلاسیکیی شیعری کوردیدا بینیویەتی دوواو پاش تەواوبوونی باسەکەیش لەلایەن ئامادەبووانەوە گفت و گۆی لەسەر کراو بەو جۆرە یەکەم دانیشتنی دیدارەکە کۆتایی هات .

ئەوەی شایانی باسە ئێوارەی هەمان ڕۆژ باسێکی مامۆستا مسعود محمد بە ناونیشانی « بایەی شیعری کوردی لە ئەدەبی کوردیی سەدەی نۆزدەهەمدا » پێشکەش کرا کە لە جیاتی خۆی کاك صباح غالب باسەکەی خوێندەوە ، ئەمەو بەرنامەی دیدارەکە کە سێ ڕۆژ دەخایەنێت چەند باسێکی تێدا پێشکەش دەکرێت مامۆستا عبدالله ئاگرین باسێك بە ناونیشانی (مەحوی ی لووتکە) پێشکەش دەکات و مامۆستا د. نافع ئاکرەیی (ڕەمزەکانی سۆفیانیزمی لە شیعری ناوچەی بادینیاندا) پێشکەش دەکات و لە دوا ڕۆژی دیدارەکەدا دکتۆر کامل بصير باسی « هۆنراوەی کوردی و زاراوەی کلاسیکی » دەکات و مامۆستا محمدی مەلا کریم « گیروگرفتەکانی ڕێگای ڕاستکردنەوەی لێکدانەوەی ئەدەبی کلاسیکیی کوردی » پێشکەش دەکات و لە ژمارەی ئاییندەدا بەدرێژی دەربارەی ئەم دیدارە لەگەڵ بیروڕای نووسەران و ئەدیبانـدا بڵاودەکەینەوە .

بە تەلەفۆن
فریا عەبدوڵلا - نووسینگەی سلێمانی

ووتاری بەڕێوەبەری گشتی دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی لە دیداری شیعری کلاسیکی کوردی دا

ئەمە دەقی ئەو ووتارەیە کە مامۆستا اسماعیل رسول بەڕێوەبەری گشتی ی دەزگاکەمان لە ئاهەنگی کردنەوەی یەکەمین دیداری شیعری کلاسیکی کوردیدا خوێندیەوە :

ئەی خوشك و برای بەڕێزینە :

بەخێرهاتنێکی گەرمتان دەکەم .. بەشداربوونتان لەم دیدارەداو لە شاری سلێمانی کە مەڵبەندێکی بزووتنەوەی ئەدەبی و ڕۆشنبیری ی کوردییە جێگای شادی و شانازی ی ئێمەیە .

خوشك و براینە

دەزگامان - دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی - کە یەکێکە لە دەزگا گرنگەکانی وەزارەتی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن . . هەر لە سەرەتای دامەزراندنی یەوە تا ئەمڕۆ بە زۆر ڕێگا بەپێی ئەو توانایەی بۆی ڕەخساوە .. لە پەرەپێدان و دەوڵەمەندکردنی بزووتنەوەی ئەدەبی و ڕۆشنبیری ی کوردیدا دەستێکی باڵای هەبووە .. چالاکییەکانیشی لە دوو مەیدانی گرنگدا خۆ دەنوێنن : یەکەمیان مەیدانی ڕۆژنامەنووسی کە هەروەکوو دەیزانن ڕۆژنامەی حەفتانەی هاوکاری و گۆڤاری بەیان و ڕۆشنبیری دەردەکات .

مەیدانی دووەمیش بەگوڕخستنی بزووتنەوەی دانان و چاپ و بڵاوکردنەوەو پشتگیریی و یارمەتیدانی چاپکردنی بەرهەمی نووسەرانی کوردە لەگەڵ چالاکی و جموجوڵی ڕۆشنبیری ی جۆراوجۆری وەکوو میهرەجان و پێشانگاو دیدارو کۆڕی لێکۆڵینەوەو هی تر .

من لێرەدا نامەوێ دوورو درێژ باسی ئەرك و کاروباری ڕۆژنامەو گۆڤارەکانمان بکەم .. چونکە لای ئێوە ئاشکرایە .. بەو پێیە کە ئێوە خۆتان نووسەران و خۆتان خوێنەرانن .. پاریش کە سەری ئەم شارەم داو لەگەڵ دەستەیەکی هەڵبژاردەی نووسەرو ڕۆشنبیری شار لەم هۆڵەدا دیدەنیمان کرد .. ئەو پلاندو نەخشانەمان خستە ڕوو کە بۆ پەرەپێدان و پێش خستنی بزووتنەوەی ڕۆشنبیری و ئەدەبیمان دامان ناون هەروەها ئەو کۆسپ و تەگەرانەش کە جاروبار دێتە ڕێ ، سەرباری گیروگرفتەکانی ڕۆژنامەنووسی و چاپەمەنییەکانمان .

جگە لەوەش گوێمان لە دەنگ و ڕاو پێشنیاری ئێوە گرت کە گشتیان باش و بەسوود بوون ... بێ گومان لە چارەکردنی کەم و کووڕی و ناتەواوییەکانی ڕۆژنامەنووسی و چاپەمەنیماندا کەڵکمان لێ وەرگرتن .

ئێمە لەو بڕوایەداین کە ڕۆشنبیران خۆیان ناتوانن بەچاکی و دروستی لە پەرەپێدانی بزووتنەوەی ڕۆشنبیری و ئەدەبیدا بەشداری بکەن .. کە ئەوان مایەو هەوێنی بزووتنەوەکەن .. لەبەر ئەوە هەمیشە خەریکی پتەوکردنی ئاشنایی و فراوانترین پەیوەندین لەگەڵ

بڕوانە ل : ٧

ژنان و مەلاو پیاوە ئایینییەکانی هەولێرو دهۆك و مووسڵ سەر لە جەبهەکانی شەڕ دەدەن

● سەرکەوتنەکانی سوپای دلێرمان لە هەموو جەبهەکانی شەڕی قادسیەی صدامدا بوونەتە جێگای شانازیی هەموو گەلی عێراق بە کوردو عەرەبەوەو لە هەموو چینە جۆر بە جۆرەکانی گەلمان بە سەردانی تایبەتی چوونە جەبهەکان و لەناو سەنگەری شەرەفدا سەربازە دلێرەکانیان دی و پیرۆزبایی ئەو هەموو سەرکەوتنەیان لێ کردن و یەکێك لەو لایەنانەی لەم ماوەیەدا بەسەردانی تایبەتی چوونە جەبهەکانی پێنجوێن و کێلوو خانمە شێخان و نەوسوود مەلاو زاناو پیاوە ئاینییەکانی هەولێرو مووصل و دهۆك بوون ، کە بە هاوڕێیەتی بەڕێوەبەرەکانی ئەوقاف لەو پارێزگایانەداو نوێنەری ئەمانەتی گشتی ئەوقاف لە ناوچەی کوردستاندا چوونە ئەو جەبهانەو ، ئەگەشتنە لای هەرچی سەنگەرو دەبابەیەکی عێراقی پڕ بە دڵ پیرۆزبایی سەرکەوتنەکانیان لێ ئەکردن و داوای سەرکەوتنی زیاتریان بۆ ئەکردن و سەلام و پیرۆزبایی خەڵکی ناوچەکانیان پێ ڕائەگەیاندن و لە کۆبوونەوەیەکدا لەگەڵ جەنگاوەرەکاندا یەکێك لە مەلاکانی پارێزگای هەولێر دوانێکی داو ووتی :-

× سەربازە بەشەرەفەکانی جەنگی قادسیەی صدام ، سڵاوتان لێ بێ و هەر سەرکەوتوو بن ، ئێمە پڕ بە دڵ پیرۆزبایی ئەو هەموو سەرکەوتنانەتان لێ ئەکەین کە لە بەرگری کردنی دەستدرێژی بۆ سەر وڵاتماندا بەدەستتان هێناوە ، ئێوە لەسەر مافی ڕەوای خۆتان ئەجەنگێن و لە شەرەفدان و بەرگری لە خاك و نیشتمان ئەرکی سەرشانی هەموو موسوڵمانێکەو ئێوەش ڕۆڵەی ئەم خاکەن و ئەوەی کردووشتانە جێگای شانازیی هەموو موسوڵمانانی عێراقەو کوردو عەرەب لە پشتانەوەیەو لە خوای گەورە داواکارین و سەربەرزمان بکات و سەرۆکی سەربەرزمان بکات و سەرۆکی خۆشەویستمان صدام حسين لە هەموو ناخۆشیەك بپارێزێ .

● دوای ئەوە جەنگاوەر خۆرشید محمد ڕەزا هاتە دووان و گوتی :-

● پڕ بە دڵ پێمان خۆشە هاتوونەتە لامان و دڵمان پێتان ئەکرێتەوەو وورەمان بەرزتر ئەکەن و ئێمەی جەنگاوەران هەر چیمان کردبێ ئەرکی سەرشانی خۆمانەو ، ئێمە وەك ڕۆڵەی ئەم خاکە قەرزاری نیشتمانین کە ئەبێ بە دڵ و بە گیان بەرگری لێ بکەین و خوایاریش پشتئەستوورین کە هەمیشە سەرکەوتوو ئەبین و دوژمنیش هەر سەرشۆڕو هەڵهاتوو ئەبێ ، چونکە شەڕی ئێمە لەسەر مافی ڕەوای خۆمانەو زۆرداریمان لێ کراوەو ئەبێ بە خوێن مافی خۆمان بسەنینەوە .

● ئینجا بەڕێوەبەری بەشی ئەوقافی هەولێر گوتی :-

× هەموو گەلی عێراقمان بە کوردو عەرەبەوە لەگەڵ هەموو هەنگاوەکانی سەرکردایەتی حزب و شۆڕشدان بۆ سەندنەوەی مافی ڕەوای خۆمان و بەرگری لەم خاك و نیشتمانەمان و هەروەکوو سەرۆکی فەرماندە تێکۆشەر صدام حسين زۆر جار دووپاتی کردۆتەوە ئەگەر ئەوان دان بە مافی ڕەوای ئێمەدا بنێن ئەوا ئێمە لەسەر زمانی سەرۆکمانەوە پێمان ووتوون هیچمان لەگەڵیاندا نییەو ئێمە شەڕفرۆش نین ... خۆ ئەگەر واش نەبێ ئەوا هەتا دوا دڵۆپی خوێنی گەلمان بە کوردو عەرەبەوە درێژە بە جەنگی قادسیەی صدام ئەدەین و هەر ئەبێ مل کەچی مافی ڕەوامانیان بکەین و ئێوەی جەنگاوەران لەم جەبهانەدا جێگای متمانەی گەلن و سەرکەوتنەکانتان شاهیدن بۆ ڕاستی و ڕەوایەتی مافەکانی گەلمان .

پ. هاوکاری لە جەبهە

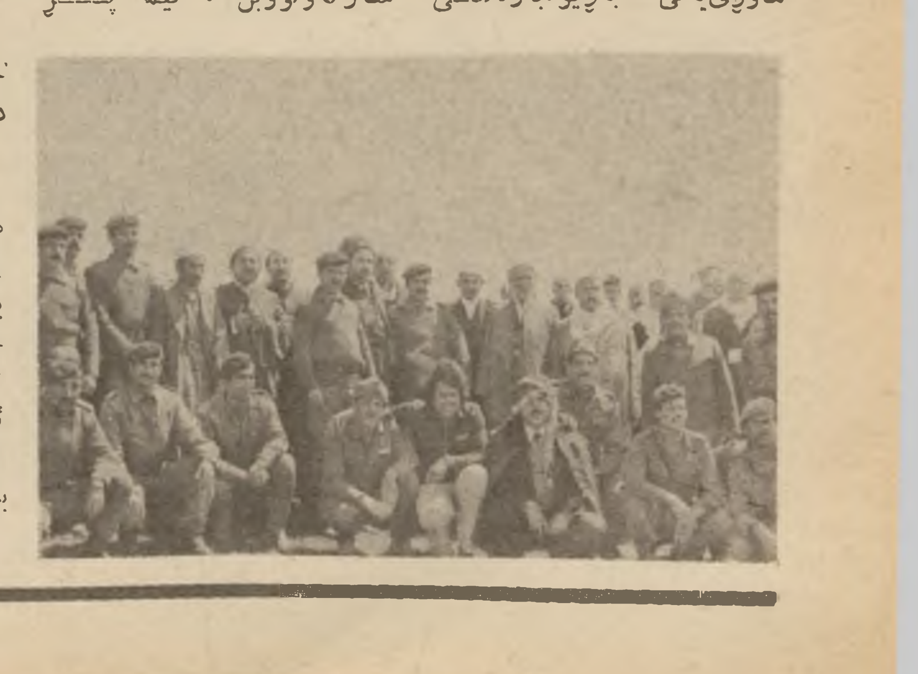

پێشانگایەکی پێشڕەوان

لە چوارچێوەی ئاهەنگەکانی بیرەوەری ٧ی نیساندا ، بەڕێز بەڕێوەبەری ناحیەی کەندیناوە لە پارێزگای هەولێردا پێشانگایەکی هونەری بەناونیشانی « پێشانگای قادسیەی صدام » کردەوە کە ئەم ناحیە سازیان کردبوو . لە کاتی سەردانی پێشانگاکەدا کە بریتی بوو لە زیاتر (٤٥٠) تابلۆی هەمەڕەنگ ، چاومان پێشڕەوانی لیژنەی ئەم بەشدار بوو لە کردنەوەی پێشانگاکە کەوت و لە وەڵامی پرسیارەکانماندا ئەوەیان دەربڕی کە سەرکەوتنەکانی سوپای دلێرمان بوونەتە سەرچاوەی تابلۆکان و هەستی پێشڕەوان دەردەبڕێ بەرامبەر بە دەستدرێژییەکانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی تاران .

١٢٠٠ دینار بۆ کۆمەڵەی هونەرە جوانەکانی کورد

لە چوارچێوەی بایەخ پێدانی ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیری و لاوانی ناوچەی کوردستان بۆ زیاتر پشتگیری کردنی دام و دەزگا هونەرییەکانی ناوچەکە ، ئەمانەتی گشتی ١٢٠٠ دیناری بە کۆمەڵەی هونەرە جوانەکان بەخشیوە . . سکرتێری کۆمەڵەکە ئەمەی ڕاگەیاندو

ش. ع
نووسینگەی هەولێر

ب ل ٧

ڕژێمی سووریا ڕێگای ئەلقە لە گوێیی و خیانەتکاری

● بێ گومان ڕژێمی سوریا یەکێکە لەو ڕژێمانەی دژی ئاوات و خواستەکانی گەلی عەرەب ڕاوەستاوەو هەڵوێستی نامەردانەو خیانەتکارانەی لە هەموو جێگەیەك نواندووە .. هەر ئەو ڕژێمەیە وای لە لوبنان کردووە بە دەستی وێرانکاری و ماڵ کاولی و کوشتارو برا کوژییەوە بناڵێنێت و .. هەر ئەویشە وای لێ کردووە چەند لایەنێ هەوڵی دابەش کردنی لوبنان بدەن و ڕێگای لە بەردەم ڕێکخراوە وێرانکارییەکاندا کردووەتەوە بە ئارەزووی خۆیان کاری پیاوکوژی و وێران کردن ئەنجام بدەن .

دیسانەوە هەر ڕژێمی سوریایە لەسەر پەتی چەندین درۆ یاری دەکات .. دەڵێت لەگەڵ گەلی فەلەستیندایە بەڵام بە پێچەوانەوە ڕەفتار دەکات .. هەروەها دەڵێت لە گەڵ گەلی لوبناندایە کەچی لوبنانی کردووەتە هێلانەی سیخوڕی و خراپەکاری و پیاوکوژی بە چەشنێك قەوارەی زایۆنی هەموو ڕۆژێك هێرشی دڕندانە بباتە سەر لوبنان ..

بەر لە چەند مانگێکیشی ڕژێمی سوریا پاڵەپەستۆوی خستە سەر ئەردەن ئەویش بۆ دوورخستنەوەی لەو هەڵوێستە مەردانەی کە سەبارەت بە جەنگی ڕەوای عێراق دژ بە فارسەکان نواندی و هەمیشە دەینوێنێت .. سەرەڕای ئەوەی هەمیشە دژی پێشکەوتن و بە ئاوات گەیشتنی گەلی عەرەب و نەتەوەی عەرەب دەجووڵێتەوەو دەستی تێکەڵ بە دوژمنان و کۆنەپەرستان و ئیمپریالیزمەکان دەکات .

لەگەڵ ئەمەیشدا ڕژێمی سوریا هەڵوێستی نانەتەوەیی سەبارەت بە جەنگی قادسیەی صەدام نواند ئەویش بە لایەنگیری کردنی تەواوی لە فارسە ڕەگەزپەرستە دەستدرێژی کەرەکان و پێشکەش کردنی چەك و تەقەمەنی و ناردنی چەندین کەرەستەی سپێر بۆ ئەو دوژمنە ڕەگەزپەرستە .. .. لەم دواییانەیشدا ڕژێمی سوریا کارێکی خیانەتکارانەی تری خستە پاڵ کـ...

بڕوانە ل : ٧

نەبەز

Institut kurde de Paris

سەرەتایەکی شانۆی کوردی

لە یادی أ. ب هەوری دا

• عبدالرزاق بیمار •

لە ٨-٤-١٩٧٨ مامۆستا أ . ب . هەوری کۆچی دوایی کرد ، ناوبراو لە شیعرو چیرۆکی شانۆیی و لێکۆڵینەوەی ئەدەبیی و وەرگێران بۆ سەر کوردی دا ئەم بەرهەمانەی خوارەوەی بڵاوکردوەتەوە ..

١ - دڵداریو پەیمان پەروەری (چیرۆکی شانۆیی) ١٩٤٣
٢ - ئازارو ئاوات (هەڵبەست) - ١٩٥٦
٣ - صلاح الدین ... (چیرۆکی وەرگێڕاو)١٩٥٧
٤ - بەرهەمی خەبات (هەڵبەست) ١٩٥٩
٥ - بیری ئازادی ڕێگەی رزگاری یە (چیرۆکی شانۆیی)١٩٥٩
٦ - دەستووری نووسینی زمانی کوردی بە پیتی عەرەبی (لێکۆلینەوە) ١٩٦٨
٧ - مەولەوی .. (لێکۆلینەوە) ١٩٧٣
٨ - شیعری کۆن و نوێی کوردی (لێکۆڵینەوە) ١٩٧٥
٩ - بووکی ژێر دەواری ڕەش (چیرۆکی شانۆیی) (لە گۆڤاری هیوا بڵاوکراوەتەوە)

دڵداریو پەیمان پەروەری ....

مێژووی بزووتنەوەی شانۆیی کوردی ئەگەر بچێتەوە سەر بیستەکانیش ، هێشتا - لام وابێ - ئەبوبەکری شیخ جەلالی هەوری بە یەکێك لە ڕابەرانی ئەدەبی شانۆیی کوردی دەزانرێت . لەم بووارەدا چاپکردنی چیرۆکێکی شانۆیی بە ناوی (دڵداریو پەیمان پەروەری) لە ساڵی ١٩٤٣دا دەرگاکردنەوەیەکی باشو دێریکی گەشە لە مێژووی ئەدەبی کوردیدا کە بۆ نووسەر تۆماربکرێت .

لەو ساڵەدا هاتووە نەك چیرۆك بەڵکو چیرۆکیکی شانۆیی چاپو بڵاوکردوەتەوە کە لە « سەرچاوەی ڕەووشتو خووی هاوخوێنەکانم هەڵم هێنجاوەو کۆم کردۆتەوە) و ئامانجێکی کۆمەڵایەتی دیاری هەبووە کە مەبەستی دڵداریی کوڕو کچ بریتی یە لە « پێکەوەنانی خێزانیکی یەك دروستو داوێن پاك بۆ بەرزکردنەوەی نیشتمانە هەژارو پەستەکەیان »-سەرەتا ..لاپەرە -٣- .دوای ئەوەی ناوی قارەمانەکانی بە کوردی ناوناوەو دامو دەزگای میرنشینی یەکی کوردیی خۆماڵی پیشان داوە .

ئیتر ئەو شتانە پالیان پێوەنام کە لە یادی کۆچی ئەم نووسەرەدا چەند ووشەیەك لە بارەی هونەری شانۆیی ئەم چیرۆکەیەوە پێشکەش بکەم .

چیرۆکی شانۆیی -دڵداریو پەیمان پەروەری- بە زمانێکی پاراوی کوردیو دوور لە ڕسەو زاراوە گەلی بێگانە نووسراوە ، بەمە تاموبۆیەکی ئەدەبیی کوردانەی بە ووتوویژەکان داوە کە چەژگەی خۆماڵی یەو لە چەژگەی ڕەمەکی مەردم دوور ناکەوێتەوە ، بە تایبەتی کە زوو زوو بە تێوەریخی چەند دێرە هەڵبەستێکی مەولەوی یان خۆی دارشتنەکەی پتەودەکات .

چیرۆکەکە لە ٤٣ لاپەرەی بچووك دابەو بەسەر حەوت پەردە یان دیمەندا بەش کراوە هەرچەند ئەگەر لەچاو قەبارەی بچووکی چیرۆکەکەدا بەزۆر بزانرێ ، لەگەڵ ئەوەشدا ، ئەوساش توانای تەمسیل کردنی گرانو لە ڕادە بە دەر نەبووە .پەردەی یەکەم ماڵی شیرۆیە کە شێرۆ دوو خەمی لە دلایە ، یەکێك خەمی ئەوە کە باوکی بێ سەرو شوێن بۆ بازرگانی ڕۆیشتووە ، خەمی دووەمیشی دڵداری یەکی بە سۆزی نازەنینە . پەردەی دووەم ماڵی نازەنینەو شێرۆ بۆ دوعا خوازی دێتە لای کەوا ئیتر بە شوێن باوکیدا دەڕوات .

پەردەی سێیەم کۆشكو سەراپەردەی میرە ، دوو پیاو شێرۆ بە قۆڵبەستی دێننە ژووریّ داوا لە میر دەکەن سزای بدات بەو تاوانەی کە - لە تۆڵەی باوکی خۆی- باوکی ئەوانی کوشتووە .میر فەرمان بە خنکاندنی دەدا. شێرۆ داوا لە میر دەکات کە ماوەی بدات بچێتە ماڵەوە چاوی بە براو خوشکە هەتیوەکانیو دەزگیرانەکەی بکەوێت - بەیمان دەدا بگەرێتەوە بۆ بەر پەتی خنکاندن . میر بە کەفالەتی بارام بەگ کە کاربەدەستێکی میرنشینەکەیە شیرۆ بەرەڵلا دەکات .

لە پەردەی چوارەمدا شێرۆ بە نازەنین دەکاتەوەو ماڵاوایی ئێجگاری لێ دەکاتو دەڕوا . کچەش بڕیاردەدا بە دوای ئەودا بڕواو نەهێلێت مەرگی پێش مەرگی خۆی بکەوێت . لە پەردەی پێنجەمدا ڕۆژی خنکاندنەکە هاتووەو میر سوورە لەسەر خنکاندنی بارام بەگی کەفیل لە بری شیرۆ .

پەردەی شەشەم وەکو پێشکەوتنێکی تەکنیکی شانۆو روخساری هونەر ، نووسەر شانۆ دەکات بە دوو کەرت، کەرتێك دیمەنی سێدارەو خەریکی ی خنکاندنی بارام بەگە، کەرتی دووەمیش دوو کوڕە باوك کوژراوەکە پیشان دەدا کە دەزانن لە دووا چرکەی کاتدا شیرۆ پەیمانی خۆی بردە سەرو هاتۆتە بەر پەتی سێدارە ، لە خوێنی باوکیان خۆشدەبن .

پەردەی حەوتەم ، کە پەردەی کۆتایی و کردنەوەی گرێیەکانی چیرۆکە شانۆیی- یەکەیە لە کۆشکی میردا هەموو شتێك بە خۆشی بە ئەنجام دەگاتو شیرۆو نازەنین کە بە دوایدا هاتبوو بەیەك دەگەن .

- ٢ -

شیرۆی قارەمانی شانۆیی یەکە لاوێكو کوڕە بازرگانێکەو - خاوەن دیوەخانو جێو مەقامەو نازەنینی دەزگیرانیشی لە پایەی ئەودایە کە هەردووکیان لە دێکووری ژوورێکی جوانو ڕازاوەدا دەبینین .

ئەگەرچی دڵداری یەکە واقیعی دیارەو ڕوو لە ئەنجامێك دەکات ، بەڵام لەسەر شێوەی غەزەلیاتی کۆن ، بەرگێکی رومانتیکی خەمگینو ڕەشبینی بەسەر-دادراوە ، بە نموونە لە سەرەتای پەردەی یەکەمدا شێرو گلەیی لە دەستی دڵداری یەکەی دەکاتو لە بابەت - داوی دڵداری - یەوە دەڵێ :

« یا خواکەس زەدەی دەردی دڵ نەبێت . بە ڕاستی دەردێکی پڕ ئێشو سزایەکی بە جۆشە ، بە جۆرێك وام لێ هاتووە لەم تەمەنە شیرینەدا لە گیانی خۆم بێزارم ، نامەوێت تارێك بژیم - تاوێك بێ دەنگ دەبێتو دووبارە سەر هەڵئەبڕێتەوەو لەم ژێیە خەمینە دەدات : (ئاخ نازەنین . چیت پێ کردم، گیرۆدەی داوی خۆتت کردم. ژینت لێشێوانم - ئەمە وا ، بەڵام ئێمە لە پەردەکانی دوایدا تێدەگەین کە نازەنینیش دڵی بەوەوەبەو لە دڵسۆزیدا هیچی لەو کەمتر نییەو گەیشتنە یەکیش هیچ بەرهەڵستو کۆسپێکی لەرێدا نییە . شیرۆ دەڵێ - دەمێکیشە چاوم پێت ناکەوێت ، نازانم لە کوێیت کە رازێ پەنهانی خۆمت بۆ دەرخەم ..ئاخ ئاخ .. ئەم دەردی دڵداری یە چەند دەردێکی سەختە، چەند بەڵایەکی بەدبەختە هیچ گیاندارێك بەرگەی ناگرێت ..»

وەکو بڵێی نووسەر بۆ نێرکردنی ڕەنگی عاتیفەو بزواندنی سۆزی دانیشتووان ویستوویەتی دڵداری یەکە بخاتە قالبێکی رومانتیکیانەی پڕ لە ئاخو ئۆفو شیوەنەوە . تەنانەت بەر لەوەی کە نۆرەی ئەو جۆرە دیمەنانەش بێتە پێشێ، چونکە لە ناواخنی شانۆیی-یەکەدا ماوەی ئەوەی دەبوو کە سۆزی دڵداری یەکە بەو شێوەیەی نارەزوویەتی بخاتە جۆشو هەستی تەماشاکەرانی پێ ڕابکێشێت .

پاشان شیرۆی قارەمانی چیرۆك ، کە خۆی بە دڵدار دەزانی ، دڵدارێکی ئازاو بە بڕیار دیارە لە سۆراغو گەڕان بە شوێن باوکیدا ژیانی خۆیو دڵداری یەکەی دەخاتە مەترسی یەوە .. زۆر جار نووسەر ویستوویەتی باسی نیشتمانو نیشتمانپەروەریش تێکەڵ بە تانوپۆی چیرۆکەکە بکات بۆ ئەوەی شێرۆ بە « دلاوەرو گوردی نەبەردو جەنگاوەر » پیشان بدات ، بەڵام وابزانم سەرنەکەوتووە چونکە چیرۆکەکە کە بریتی یە لە چیرۆکی پەیمان بەجێ-گەیاندنو وەفاداری یەکی تاکەکەسی پەیوەندی بە بزووتنەوەیەك یان قەوماوێکی نیشتمانی یەوە نییە ، ئەگەرچی باوکی ڕاسپێری دەکات کە «هیوام وایە لە ڕێی نیشتمان پەروەریشدا هەموو ساتێك گیان بەختبکەیت-٨» خۆ باوکی چووەتە کاروانی بازرگانی نەك شۆڕش ؟! ئەمە هەروەکو ئەوە وایە نووسەر سەرەتاوا پیشان دەدا کە ئەو وولاتەی باوکی شێرۆ سەفەری بۆ کردووە ، پڕە لە گوللەبارانو دزو لەشکری پیاو کوژان کەچی لە دوایدا وامان پیشان دەدا کە وولاتی میرێکی بەدادو پڕ ئاسایشە .

هەرچۆنێك بێت (شێرۆ)ی قارەمانی چیرۆك ،نموونەیەکی دەقاودەقی قارەمانی چیرۆكو داستانانی میللی سەردەمی دەرەبەگی یەو نووسەر بۆ سەردەمی تازە پەلکێشی نەکردووە .

- ٣ -

ئەوەی لە شێوەی دارشتنو هەڵسووڕانی گفتوگۆدا سەرنج ڕادەکێشێ چەند لایەنێکە بە پێویستی دەزانم پەنجەیان بۆ درێژبکەم.

یەکەم - لە هەموو دیمەنەکاندا (هەڵبەست) تێکەڵ بە ووتووێژ کراوە ، بە تایبەتی ووتووێژی شێرۆو نازەنین، هەڵبەستەکانیش یان هی نووسەرن لە مەولەوی وەرگیراون.. بەڵام لەم هەڵبەستانە زۆر کەم نەبێ دەورێکی درامایی شیعریان نەگێراوەو لابردنیان چ کەلێنێك ناخاتە تەونی دراماکەوە . دەتوانم بڵێم ئەمە چاکترین نموونەیانە :

نازەنین - وەك پەلکە زێرین بادەست لە گەردن دابنیشین هەردوو تا ڕۆژی مردن
شیرۆ - نازەنین ئەمە کۆتایی کاتمە دەم دەمەی دەمی ڕێی نەهاتمە.

دووەم - هەندێ جار ووتووێژ دەمودەست سەرپێیی «ارتجالی» یە ئەمەش عادەتێکی کوردەواری یە ، زۆر جۆرە دیمەنی شانۆیی بە تایبەتی لە - سەیرانی بەهارانو نەورۆزو لە ئاهەنگی ئیجازە وەرگرتنی مەلاو لە زەماوەندانەدا - چیرۆکێکی نەنووسراوە تەمسیل دەکرا . ئنجا لەم هەلوێستەدا - دەرهێنەر-خۆی لە چوارچێوەی مەبەستی ناوەڕۆکی چیرۆکەکەدا ووتوویژی دەمودەستی فێری یاریکەران دەکات . ئەم کارەش لە چیرۆکی شانۆیی مەمو زین ی پیرەمێرددا بە زۆری دەبینرێ، وەختی خۆی باسی ئەوم کردووە.

بە نموونە لە لاپەرە .١٠ و ١١ دا نووسەر بێ ئەوەی ووتوویژ دابەشو جوولانەوەی کەسان دیاری- بکات چیرۆك ئاسا دەکەوێتە گێرانەوە .. (لەم کاتەدا لە پڕ ، شێرۆ خۆی ئەکات بە ژوورا ، نازەنین بەرەو پیری ئەچێتو پێی ئەڵێت ڕۆژباش کە نازەنین ئەڕوانێتە شیرۆ ،تێی ئەگات شتێکی خراپ ڕوویداوە بۆیە لێی ئەپرسێت کە پێی بڵێت چی بووە ، شێرۆ سەرگوزەشتەی باوکی بۆ ئەگێڕێتەوە-

- ٤ -

ئیتر - دڵداریو پەیمان پەروەری - یەکێکە لە بەردەکانی بناغەی شانۆیی کوردیو بەڵگەی دەستپێشکەریو ڕابەری نووسەری بەرێزە. زاتەن أ . ب . هەوری ساغی کردوتەوە کە بە جۆشو کوڵێکی تەواوەوە لە دەرگای ئەو هونەرە چۆتە ژوور ، ئەوەتا جگە لەمە دوو چیرۆکی شانۆیی تریشی بڵاوکراوەتەوە هەردووکیشیان تەمسیل کراون ، ئەوانیش شایانی لێدوانو لێکۆڵینەوەن .

فەرهەنگۆکا سێوی

● **کەڤاڵ :**
« لوحة » من کەڤالەك سپەهی ژ کەڤالێن هونەرمەندێ کورد محمد عارف بژارت و کر دیاری ژ هەڤالەکی خوەرا شاند . . ئەزێ کورێ خوە شێرکو ژی ب کەڤالەکی خەلات بکم .. کەڤالێن بیکاسۆ بناڤ و دەنگن .

● **دۆندە :**
« ذرية وريث » ئاخ ژ دەردێ دۆندەها پیش و تڕال .

● **وەرار :**
« نمو - تنمية - تطور » خۆرتێن مە ب خەباتو زانینێ وەلاتێ خوە وەرار دکن . . ڕەزێ مە ئیسال وەرار ناکت .. ئەڤ شتلا سێڤی ژ لاواز و بێ خودانی وەرار ناکت. « ل خوە زێدە ناکت .. فابریقا شەکرێ بازارێ مە سال بسالی وەرارترە .. مخابن وەرارا زمانێ مە راوەستایە .

● **ماندلا :**
« انکار نفی » تشتێ تو بزانی ئان دبینی ماندلا نەکە .. ئەگەر من بدیتا - دیتبا ، من ماندلا نەدکر .. تشتێ تو بزانی دبینی ماندلا نەکە .. ئەگەر من بدیتا - دیتبا ، من ماندلا نەدکر .. تشتێ ئەز ببینم ئەز نەشێم ماندلابکم .. دژمن هەبوونا مە ماندلا دکت .. وێ ڕۆژێ من ژ سلۆ پرسی لێ ماندلاکر .

● **دیتانی : « نظرية »**

● **لۆك :**
« درجة - مستوى » «کی دێ هێت لۆکا تە یارێ ، کەهینیا شعرانی تو »(١). . لۆکا خوێندنا کاوە ئیسال ژ پار چێترە .

● **چیز :**
« التحدى » سمکۆ ئیزێ تەحلۆ دکت .. ئەز چیزێ تەدکم هلۆ رابە ئەڤە مەیدان.. چیزێ هەڤ نەکن ، شەرمە..

● **مۆڤ ، مۆڤك :**
« فقرة » مۆڤکا پشتێ .. مۆڤکا .. دەستی .. من ڤێ ئیڤارێ مۆڤکا شەشێ ژ قانۆنا ئۆتۆنۆمی خوند ..

● **ئاشۆپ :**
« خیال » ئاشۆپێ ئەز فڕاندم ل کوردستانێ گەڕاندم.

● **بەژ و ئاڤ :**
« زەڤی و دەریا - قاد و دەریا « البر والبحر - اليابسة والماء » پاپۆرا مە هات بەژێ - گها بەژێ .

● **شژ شژك :**
شژهۆرك : «الحصى» شژهۆرکێن وەلاتێ مە ڕەنگین و سپەهینە نەمازە ئێن ئاڤی ، نەمازەتر ئێن ڕۆبارێ دجلە .

● **بژ :**
« عرف الحصان » بەنگین بژێ هەسپێ بۆز گرت و خوە ئاڤێت سەر پشتێ .

● **پێتۆتە :**
هیچ و پۆچ و لەوچە .

● **خرپۆ - گەمشۆ :**
هەردو ژبۆ مرۆڤێ بێ کێر - کێرنەهاتی و نەزان تێن گوتن . لێ کو ئەگەر خوە وەك مرۆڤەك کارزان و تشت ناس و تێگەهشتی بینت پێش و خوە شۆخ ژێ بکت و جارنا خوە ئان هەڤالێن خوە بشەپلینت . . لێ مرۆڤێ زیرەك و زانا ژی کو شاشی دبت ئان کارەکی دهێلت نەکری و پۆشمان دبت دشێت بێژت خوە :

ئها .. تە دیت من چ کر ؟ ستۆیێ من بشکێ ، خرپۆ . (گەلی برا خوپۆ ڤایە ، خرپۆ گەلەك شۆخی بو کەشس نەهێلایە ...)

● **شنتۆل :**
زەلامێ بێ سەروبەر و قەلافەت کرێت و بەلەنگازە ، دبت کو زیرەك و ژێهاتی ژی بت .

١ - ئەڤ نیڤ مالك ژپارچە شعرەکا دکتور بەدرخانی سندی یە .

صبری بوتانی

هەواڵی ڕۆشنبیری

- فولەمەیتەر -
کۆمەڵە چیرۆکیکی بەتامی خۆماڵی یە مامۆستا عەزیزی مەلا ئەحمەدی ڕەشنووسیوبەتی .

● **شانۆ :**
چەند تابلۆیەکی مەهابادی ،چیروکیکی شانۆیی بوو خاترو پەیمان عەلیو رزگار کریمو هاورێیانیان لەسەر هۆڵی کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کوردلە ٢٧-٣ و ڕۆژانی دواتردا پێشکەشمان کرد .

● **کۆڕو ووتار خوێندنەوە :**
ڕۆژی ٥/ی ئەم مانگە دکتور وریا عمر امین لە هۆڵی کۆمەڵەی ڕۆشنبیریی ووتارێکی دەربارەی زمانەوانیی زمانی کوردی خوێندەوە .

● **پێشانگا :**
- خۆشنووسی کورد خلیل زەهاوی لە مانگی رابردوودا پێشانگایەکی رەنگینی بۆ تابلۆی خەتی هونەری کردەوەو ڕۆژنامەکانی بەغدا بە ڕێزو سوپاسەوە باسیان کرد .

- لە هۆڵی مەتحەفی نیشتمانیی هونەری نوێ ، ڕۆژی ٧ی نیسان پیشانگای هونەرە بەرچاوەکانی هەشتەمی حزبی بەعسی سوشیالست بەچاودێریی هاورێ طارق عزیز کرایەوە . - لە هۆڵی پیشانگای پیشەو دەستکردە میللی یەکان ، لە شەقامی سەعدوون ڕۆژی ٧ی نیسان بەبۆنەی جەژنی لەدایك بوونی حزبەوە پێشانگایەك بۆ جلوبەرگی میللی کرایەوە .

کچێکی چاو قاوەیی

جەوهەر کرمانج

زرۆ لە مێژە ..
تۆقو تەلەسمی عەشقێکی دەروێشانەت
لە ئەستۆی دڵی غەریبم پێخستووەو
ناتوانم لێی داکەلێنم
عومرێکی ئێجگار درێژە
بە خۆتو چاوی قاوەییت
خولیای خەونی جوان جوانیت
ئاگام لێیە
لە ڕۆژانی ئەم سەردەمە بێ بارەدا
بە کولمی مەیلەو پەمبەییت
وەك کارمامزێکی سرکی یەك دوو مانگان
هاودەمی کاریزو کانیت
دەڵێی تا ئێستا نازانی
هەوێنی خەملینی شیعر
عەشقەو .. عەشقێکی مەستانە
خەمەو ئۆقرە نەگرتنی
شەوی تەنیایی زستانە
ئەرێ گیانە .. شاعیر دیلە
دیلی ووشە .. ووشەی جوان
شاعیر مەلێکی خۆش خوانی
بێ دەستەڵاتو زەلیلە
زەلیلی عەشقو کچی نیان
دیارە تا ئێستا نازانی
هەموو پەڕو باڵم وەرین
ئەوەندەی خۆم بە دیواری قەفەسی عەشقی تۆدا دەدا
هەموو گیانم بۆتە برین
هێندەی بوخچەی نازو تۆرانی جوانیت
بە کۆڵ دادەم
بەسیە ئیتر
یا لە هێلانەی گومبەتی مەمکۆڵانت دڵنیام کە
یا لە تۆڕی عەشقی شێتانەت دەرم کە
بەرەڵلام کە .. بەرەڵلام کە

Institut kurde de Paris

دەومێنێك ... چەندلق‌و پۆپی گەورەو بچوکی لێوە دەبێتەوە ئەوەندەش جیهانی منالان .... کە بۆ لە ئامێزگرتنی هەربواریکیان باوەشێکی گەرم‌و نەرمی تایبەتی خۆی‌دەوێت .. ئامێزی ئەم باسەشمان هونەرمەندانی‌شانۆگەری منالانە کە هەر یەکەیان بە پێ‌ی شارەزای‌خۆی دەربارەی شانۆگەری منال بۆتان دەدوێ ... .

لێدوانێك دەربارەی شانوگەری منالان

فریا عبدالله
نووسینگەی سلێمانی

سەرەتا هونەرمەند **کاوەی ئەحمەد میرزا** دەربارەی مەرجەکانی هەڵبژاردنی شانۆگەری منال دەڵێ پێویستە ئەوشانۆیانەی هەڵیان دەبژێرین لەگەڵ تەمەنی منالاندا بگونجێت‌و ئاگاداری رادەی ژیری‌و کۆمەڵایەتیان بکات ، ئەو دەقانەش پێویستە روون‌و ئاشکرا بن‌و دەبێ لە رووی زمانەوە ، چ لە بارەی بەکارهێنانی‌وشەو دارشتنی رستەوە یان لە روی بابەتەوە دور بن لە تەم‌و مژ . دایە لۆژەکان دەبێ کورت بن‌و بە زوویی ئەنجام بەدەستەوە بدات چونکە منال کەم جیکەلانەو خێرا وەرس دەبێت .. هەروەها دەبێ بە وردی رەچاوی زمانی شانۆیەکە بکرێت چونکە فەرهەنگی زمان لای منال بەر فراوان نی‌یە.. دەشبێ بابەتەکان نوێ‌و تەڕو پاراو بن‌دا لە ئامۆژگاری وشك‌و راستەو خۆ بە دور بن . . بە تاقی‌کردنەوەش ئەوە سەلمێنراوە کە روداو دەوری سەرەکی لە شالۆگەری‌یەکەدا دەبینێ بۆیە چاکتر وایە شانۆگەری منال لە بابەتێکی سەرەکی پێك بێت‌و لق‌و پۆپی زۆری لێ‌نەبێتەوە هەرچەندە ئەمەش ئەوە ناگەیەنێت کە شێوەیەکی ئامادە کراو دەست‌نیشان بکەین‌و بەسەر منالیـا بچەسپێنین ، هەموو ناوەروکێك خۆی شێوازی خوی هەڵدەبژێرێت کە ئەمەش بەندە بە وریای نوسەرەکەوە.

پێویستە ئەو شانۆیانەی هەڵیان دەبژێرین بابەتەکانی بیرو نەریتی نوێ لە مێشك‌و دەرونی منالانا بڕوێنێت‌و دوربێت لە نەریتی پڕو پوچ کولە پەرستی بۆ ئەوەی منالان بە گیانی خێرخوای‌و نیشتمان بەروەری گۆش بکات .

دەرهێنەر هەڵی دەبژێری‌و ئەکتەرەکانی بۆ دیاری دەکات.

جا ئەگەر دەقێك نواندنەکەی بە گەورە ئەنجام بدرێت ناکرێ ئەو دەورانە روبەروی منال بکرێتەوە هەروەها بەنیسبەت ئەوانی تریشەوە ، بەڵام لەگەڵ ئەمانەشدا هەمیشە وا کەوتوەتەوە بەتایبەتی لە سەرەتای پەیدابونی شانۆی منالدا کە ئەکتەرەکان گەورە بوون چونکە گەورە زیاتر

باشان هونەرمەندێکی کەشی دەربارەی ئەو رایەی کە هەیەو دەڵێ ئایا دەبێ منال بۆ منال .. یان گەورە بۆ منال تەمسیل بکات ز ؟؟؟ کە ئەویش کاك عثمان چیوارە دەڵێ بەر لەوەی راستەو خۆ وەڵامی پرسیارەکە بدەینەوە دەبێ ئەوە بزانین کە شانۆی منال لە رووی نواندنەوە دەکرێ بەم بەشانەی خوارەوە .

١ - ئەو شانۆگەریانەی منال دەوری تێدا دەبینن .

٢ - ئەو شانوگەریانەی منال‌و گەورە پێکەوە دەوری تێدا دەبینن .

٣ - ئەو شانۆگەریانەی گەورە دەوری تێدا دەبینن .

٤ - ئەوانەی بوکەشوشە دەوری تێدا دەبینن .

لیرەوە دەوربینینی هەر یەکێك لە مانە بە جۆرو چەشنی ئەودە قەوە بەندە کە دەسەڵاتی بەسەر دەورەکەیدا دەبێ‌و ئەم خاوەنی تاقی‌کردنەوەیەکی پێشوترەلە دنیای نواندندا ، وتمان ئەمە لە سەرەتای پەیدابونی شانۆی منال ، جا دوای ئەوەی لە ناو بینەرانی منال خۆیاندا منالی بە بەهرەو توانا پەیدا دەبێ‌و ئەو دەمە تەقانە لەگەڵ گەورەکاندا تێکەڵ دەکەن پێکەوە بەرێنمایکردنیان لە لایەن گەورەکانەوە دەور دەبینن . باشان هونەرمەند شمال عبدالله رەش سەبارەت بەو رێبازانەی لە دەرهێنانی شانۆیی‌یەکی منالاندا پەیرەوی دەکرێن‌و جیاوازیان لەگەڵ دەرهێنانی شانوگەری‌یەکی ئاسای گەورەدا کە هەیە دەڵێ کاتێ لە دەرهینان ورد دەبینەوە دەبینین بە مانای (نوسینی دوا جار)یان بە (نوسینی دووەم) دێت بەو پێ‌یەی دەرهێنەر بە بیروباوەڕو بۆچونە زانیاری‌و هونەری‌یەکانی خۆی دەست‌کاری دەقە نوسراوەکە دەکات بەبێ ئەوەی هێڵە سەرەکی‌یەکان تێك بدات ولێ‌ی‌لا بدات بۆیە دەق پەیوەندیەکی بە هێزێ لەگەڵ دەرهێنەردا هەیەو لە هەڵبژاردنیا تواناو زیرەکی دەرهێنەر وەدەر دەکەوێت . کەواتە « ئەگەر دەرهێنەر نەیتوانی جیهان بە چاوی منال ببینێت با هەر لەسەرەتاوە واز لە شانۆیێ منال بێنێ...» جگە لەمەش چەند خالێکی تر هەن لەوانە شارەزایی دەرهینەر لە زانستی دەرونی منالدا ، تا بتوانێ لە هەڵس‌و‌کەوتو جولانەوەی منال تێ‌بگات هەروەها پێویستیشە لە شارەزا بێت ... ئەمانەو زۆر خالی تریش هەن بەڵام ئەوەی گرنك بێت لە بەراوردو جیاوازی نێوان شانۆی منال‌و شانۆی گەورەدا ئەوەیە کە هەردوکیان لە شێوەوە ئامانجدا یەکن بەڵام هۆی گەیاندنیان‌و هێنانەدی ئامانجیان جیاوازن تەنانەت ئەگەر لەمەشدا لە یەك نزیك بن خۆلە تطبیقدا جیاوازن ، هەروەها لە شانۆی گەورەدا دەتوانێ جیهانێکی ئالۆزاو بخەیتە سەر شانۆ بەڵام شانۆی منال جیهانێکی سادەو ساکارو کراوەیەو هیچ پێچو پەنایەکی تیا نی‌یە بۆیە گەیشتن بە ئامانجەکان وەك لە شانۆی گەورەدا هەیە.

هەروەها دەربارەی سیمای مۆسیقای منالان لە شانۆگەری منالاندا هونەرمەند صلاح رؤوف دەڵێ - لە شانۆگەری منالاندا مۆسیقاو گورانی مەرجێکی سەرەکی‌یەو پێویستە بایەخێکی ئەوتوی پێ‌بدرێت‌و ئەم خالانەشی تیا رەچاو دەکەین .

١ - دەبێ مۆسیقای ساکار هەڵبژێرین بۆ ئەوەی ببێتە هۆی دروست‌بونی هەستی گوێ‌گرتن چونکە پەروەردەکردنی هەستی گوێ‌گرتن‌و گوێچکە بە چاکی دەبێتە هۆی چێژ وەرگرتن .

٢ - بەکارهێنانی گورانی‌یەك کە وشەکانی سادە بن‌و یارمەتی زمانی منال بدات .

٣ - گورانی تێکرا بوترێ چونکە گیانی هەست بە خۆکردن‌و هاوکاریێ کردن لەگەڵ کومەڵدا لە ناو منالانا دروست دەکات .

٤ - بەکارهێنانی کورانی‌و مۆسیقایەك کە خاوەنی ئیقاعی جموجوڵ بێت‌و دورکەوینەوە لە ئیقاعی خاو چونکە منال حەز بە جموجۆل دەکات .

٥ - بەکارهێنانی مۆسیقاو گورانی میللی لەو شانۆگەریانەدا گیانی نەتەوایەتی لە ناویانا دروست دەکات .

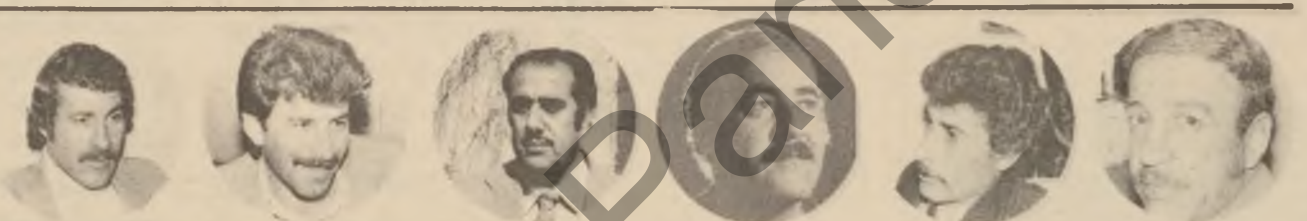

کاوە — عثمان — عبدالقادر — طە — صلاح — جیهاد

٦ - هەڵبژاردنی مۆسیقاو گورانی کە لەگەڵ قۆناغەکانی گەشەکردنی منالانا بگونجێت‌و کار بکاتە سەر لایەنەکانی هەست‌و بیرو ویژدانی منال .

٧ - رەچاوکردنی هەڵبژاردنی دەنگێکی بە تواناو بە سۆز بۆ ئەوەی ببێتە هۆی جولاندنی هەستی منال.

بەڵام سەبارەت بە دەوری مۆسیقا لە شانۆگەری منالاندا هونەرمەند عبدالقادر مستەفا دەڵێ شانۆگەری منال ئەمرۆ لە جیهانە بەرینەکەی شانۆی کوردیدا خەریکە سیماو جێگای تایبەتی خۆی بکاتەوە . ئەمەش کاریگەری هەر وا ئاسان نی‌یە چونکە منال جیهانێکی تایبەتی خۆی هەیە لەبەر ئەوە پێویستە لە هەموو رویەکەوە ئاستی بۆچون‌و رادەی تێگەیشتن‌و بیرکردنەوەیان رەچاو بکرێ‌و بە جۆرێ رەفتاریان لەگەڵ‌دا بکرێ کە بتوانن چێژ لەو کارە هونەری‌یە وەربگرن دیارە کە وتت منال واتە خولیای جولە جول‌و یاری سەماکردن کە ئەمە ، مەرجە بۆ ئەو هونەرمەندانەی لە بواری شانۆگەری منالدا کار دەکەن فەرامۆشی نەکەن ئەمەش بەوە کامل‌و کاریگەر تر دەبێ پەنا ببرێتە بەر مۆسیقا چونکە کە ویستت کارە هونەری‌یەکەت بە جۆری ئەنجام بدەیت منال لای خۆش بێت‌و تێی‌بگات پێویستە هونەرمەندێکی مۆسیقی شان‌بەشانت تەقەللا بدات هەروەها پیویستە جولاندنەوەکان دوورو درێژ نەبێت کە منال ماندوو بکات‌و خواخوای تەواوکردنی بێت، مەرجیشە ئەو راهێنەرە زۆر لە سەرخۆو بە ئارام بێت کەواتە شانوگەری منال بەبێ مۆسیقاو گورانی‌و جولاندنەوە کاریکی هونەری تەواوی پر مەبەست نادات بە دەستەوە کاریکی وشك‌و لاوازو بێ‌سود بە ئەنجام‌دەدرێ.

هەروەها هونەرمەند طە خلیل سەبارەت بە شانۆیێ منال‌و هەڵوێستی چالاکی قوتابخانەکان لەم بوارەدا دەڵێ هەرچەندە ئێمەیێ کورد لە سەدەی بیستەم‌دا دەژین‌و خاوەنی بەهرەو تواناو چابوکین‌و زۆریش لە لاوەکانمان گەرچی زۆر جار تەمومژی رۆژگار تەنگی پێ‌هەڵ چنی بوون توانیویانە خۆیانمان بێ‌بسەلمێنن کە خاوەن تواناو بەهرەی خۆیانن ئەمانەونەبونی بەرهەمی کوردی ئەم بوارەکە رەنگە بۆ ئەمەش پەنجەی لۆمەکردن بۆ نوسەرەکانمان بکێشن لە کاتێکا دام‌و دەزگای تایبەتی رەخسێنراوە بۆ گوڤارو

بروانە ل : ٧

فەرهەنگی هونەر

هونەری کلاسیکی

هونەری کلاسیکی یاخود(کلاسیزم) ، لە روشەی لاتینی‌یەوە : -)وەرگیراوەو مانای :- نموونەی ، یاخود ئایدیالی‌دەگرێتەوە . هونەری کلاسیزم قوتابخانەیەکی‌هونەری بوو ، کە لە گۆرەپانی جوولانەوەی‌هونەری ئەوروپایی ، لە کۆتایی سەدەی حەڤدەمین‌وبەشی یەکەمی سەدەی هەژدەمین‌دا بەدیار کەوتووە.

هونەری کلاسیزم ، پشتی‌خۆیێ بە هونەری گریکی کۆن‌و جۆری ئێستاتیکای ،بەستووەو بە سەرچاوەوکانی سروشی خۆی ژماردوە .

● چوارچێوەی گشتی‌جمووجۆلی کلاسیزم ، لە دەربرینی ناوەرۆکدا ، بەم‌شتانە دەست‌نیشتان دەکرێ:- (خەبات‌کردن لە رێگای‌جێ‌بەجێ‌کردنی ئایدیالی مرۆڤایەتی بەرز ، گۆرینەوەوپێش‌خستنی سوودی گشتی، بە سوودی تایبەتی‌و خۆیی ،دەربرینی زۆرانبازی مێژوویی ، بە بەرچاوخستنی‌زەمینەی کۆنتراستی هەستی وورووژاوی پاڵەوانەکانی‌بەرهەمە هونەری‌یەکە .

● هونەری ریالیزم ،سوودێکی زۆری لە کلاسیزم وەرگرتووەو لە راستیدا ئەم‌هونەرە واتە - کلاسیزم - بە بناغەی هونەری ریالیزم‌دەژمێردرێ ، بەڵام پشتی خۆی بە بوون‌و مرۆڤی‌هاودەم‌و ژیانی رۆژانەی بەستووە.

هونەرمەندێ بلیمەت(پوسێن)وە لە پاشاندا (داڤید) ، بە دامەزێنەرانی‌هونەری کلاسیکی ، دادەندرێن .

٤٠٣

ئامۆژگاریەکانی مامۆستایانی هونەری جیهان بۆ هونەرمەندە لاوەکان

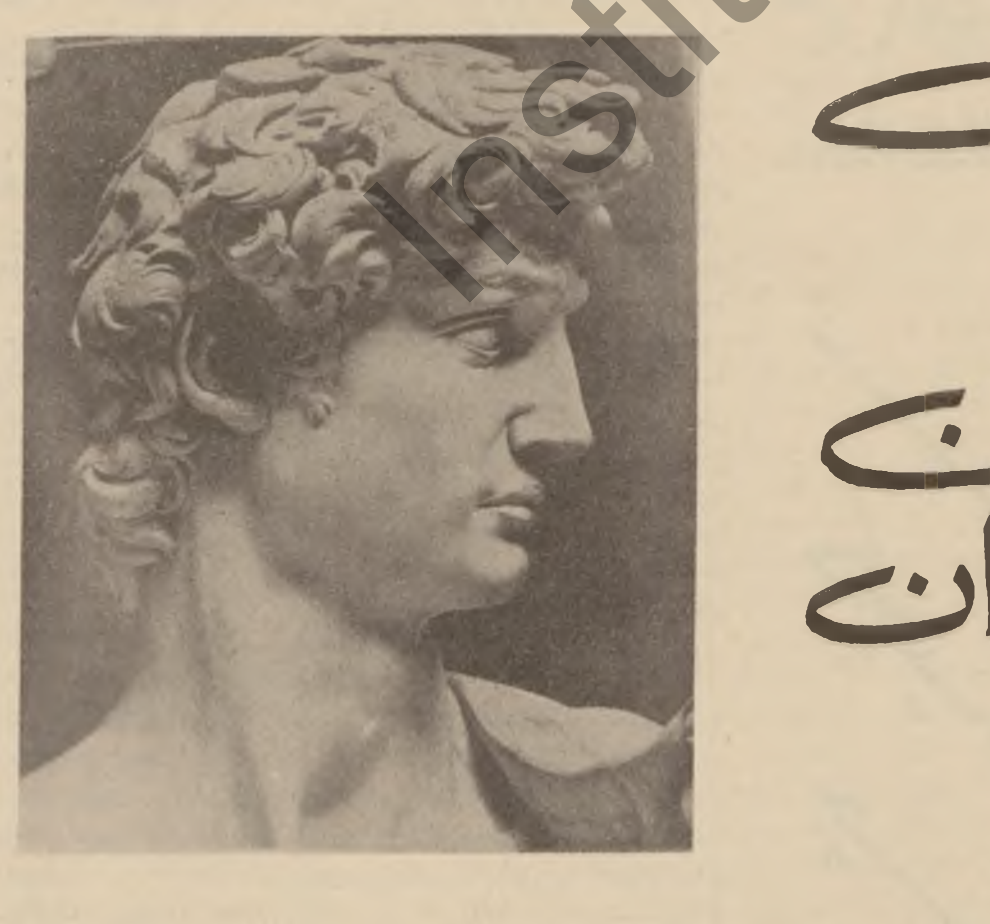

(هێلی ئاسۆ) ، ئاستی بەرز بوونەوەو نزم‌بوونی ، بەستراوە بە جۆری سەیرکردنی مرۆڤەوە ، ئەگەر مرۆڤ بەرز بێتەوە ، هێلی ئاسۆ نزم دەبێ ، بە پێچەوانەوە ، ئەگەر مرۆڤ نزم بێتەوە ، ئەم هێلە بەرز دەبێ ، ئەم دیاردەی (پەرسپەکتیف)ی‌یە ، سرنجی بینەر رادەکێشێ‌و هونەرمەندان لە زۆر کات‌دا ، لە نیگارەکانیان بەکاری دەهێنن .

محمد عارف

● پیلان دانان بۆ قۆناغەکانی فێربوونی هونەری بنیات دانان ( ) و لە سەرەخۆیی وخێرایی ئەم شتە ، رۆڵی گرنگی خۆیێ لە مەشقی هونەری دامەزراندنی بناغەی هونەرمەندی لاو دەبینێ ، هەمان رۆل ، لە دامەزراندنی بنیات‌و هەنگاوە (زانستی‌یە هونەری یەکاندا) بەرچاو دەکەوێ .

لەم رووەوە (دیدرۆ) دەڵێ:- « پێویستە هونەر وەك **زانستەکان بخوێندرێ‌و هەمان بایەخی پێ‌بدرێ ... تەنیا بەم جۆرە دەتوانین ، دوا رۆژێکی مەزن بۆ ئەم هونەرە مسۆگەر بکەین .»** .

● بەکارهێنانی هێل ، بۆ بەرجەستەکردنی فۆرم‌و دەرخستنی رووخسار ، زۆر جۆری جیاوازی هەیە ، بەکارهێنانی هێلی لەتەنشت‌یەك رێز کراو ، بۆ قۆناغی سەرەتایی‌و ئامادەیی ئەم جۆرە هونەرە ، بەشتێکی پەسند دەژمێردرێ . لە قۆناغەکانی دوایی‌دا ، باشتر ئەوەیە کە هێل لە جۆری رووخساری بینراوو کەراکتەری جوولانەوەی وەرگیرا بێ وەیا خود دەتوانین هەمان ئایدیا بەم شێوەیە پێش‌کەش بکەین :- « پێویستە سروش لە جۆری فۆرم ، وەربگیرێ‌و لەسەر ئەم بنکەیە ، چارەسەرکردنی هونەری بۆ بدۆزرێتەوە . ».

● بەرجەستەکردنی بنیات لە کاڵەوە بۆ تۆخ ، و بردنی تۆنەکانی بەرەو بەهێزی‌و تیر ڕەنگی ، رێگای باوەڕپێ‌کراوی هونەرمەندی لاو دەست‌نیشان دەکات . دۆزینەوەی کێشەی سەختی هونەری ، مەبەسمان :- یەکگرتنەوەی (گشتی‌و تایبەتی) وەیا خود : (فۆرمای گەورەو دتیال) ، ئەرکی گرنگی سەرشانی هونەرمەندی لاوە ، بێ ئەوە ، جێ‌بەجێ‌کردنی بەرهەمێکی سەرکەوتوو ، شتێکی سەختە .

● فۆرمای ئەندازەیێ ، لە فۆرمای خڕو هێلکەیی ، بۆ مەشقی هونەری ، ئاسان ترە ، بۆیە باشتر ئەوەیە، کە هونەرمەندی لاو ، لە فۆرمای یەکەمەوە دەست‌پێ بکات‌و بەرەو فۆرمای دووەم بڕوا .

لە فۆرمای یەکەم‌دا ، سنوورەکان شتێکی بەرچاود ئاشکرایەو دەست‌نیشان کردن‌و دەربڕینیان ئاسانە . بەڵام لە حالەتی دووەم‌دا ، بە زەحمەت سنوورەکانی نێوان تاریکی‌و رۆناکی‌و نیو رۆناکی‌و ریفلێکس ، دەست‌نیشان دەکرێ .

چارەسەرکردنی حالەتی دووەم ، ئەگەر بێ‌و بەهۆی رەنگەوە جێ‌بەجێ بکرێ ، ئەوە ئەرکە هونەری‌یەکە سەخت‌تر دەبێ ، بەڵام لە هەمان‌کاتدا سوودی زیاتر دەبێ .

بەرهەمی هەڵبژاردە

اسماعیل شێخلی

● لە سالی ١٩٢٤دا لەشاری بەغدا ، لە دایك‌بووە.

● لە سالی ١٩٤٥دائامۆژگای هونەرە جوانەکانی بەغدای تەواو کردووە.

● سالی ١٩٥١دادانشتگای هونەرە جوانەکانی بەرزی پاریسی (بوزار) تەواو کردووە .

● لە دامەزرێنەرەکانی کۆمەڵی (رواد)ەو تا ئێستاش بە بەردی بناغەی کۆمەڵی‌ناوبراو دەژمێردرێ .

● لە دامەزرێنەرەکانی« کۆمەڵی » هونەرمەندانی عیراقی‌یە ، کە لە سالی ١٩٥٦ ، دامەزراوە ،

● لە سالی ١٩٥٢وەمامۆستای هونەربووە لە دانشتگای ئەکادیمیەی‌هونەرە جوانەکانی بەغدا .

● ئەندامی لێژنەی کۆمەڵی هونەرمەندانی جیهانی‌یە .

● لە هومو پیشانگاکانی کۆمەڵی رواد و زۆربەی زۆری پیشانگاکانی کۆمەڵی‌هونەرمەندانی عیراقی ، بەشداری کردووە .

● لە هەمو پێشانگاهونەری‌یەکانی هونەرمەندانی عیراقی لە وولاتە عەرەبیەکان‌و وولاتانی ئەوروپا بەشداری کردووە .

● لەسەرەتای ژیانی‌هونەری‌دا ، بەرهەمی مامۆستاکەی (فائق حسن)کاریکی تەواوی تێ کردبوو بەڵام لەدوایی‌دا ، رێبازی‌هونەری تایبەتی خۆی دۆزیتەوەو هەر لەسەر ئەم‌رێبازەش بەردەوامە .

● زۆر حەز لە دەربرینی‌سرووشتی عیراقی ، بەتایبەتی زەمینەی دێهات‌و خەلکی‌لادێ دەکات‌و لەم رووەوە زۆر شتی هونەریێ بەسەرکەوتویی جێ‌بەجێ کردووە .

● ئێستاش بەڕێوەبەری گشتی دەزگایێ هونەری پلاستیکی‌یە .

Institut kurde de Paris

بەڕێز جێگری ئەمینداری گشتی ڕۆشنبیری و لاوان

تەقەڵلای بەردەوام بۆ پاشەڕۆژێکی ڕووناکتری ڕۆشنبیری کوردی

شێرزاد عبدالرحمن
نوسینگەی هەولێر

ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیری و لاوان یەکێکە لەو دەزگایانەی تەقەڵلای بەردەوام دەنوێنن بۆ پێشخستنی و پەرەپێدانی بزووتنەوەی ڕۆشنبیری و خزمەتی کاروانی بەرەو پێشەوە بردنی هونەری و ئەدەبی لە کوردستاندا و بوژانەوەی باری ڕۆشنبیری کوردی .

لەم ئەمانەتەدا ، ئەمساڵ جموجۆڵێکی فراوان لە ئارادایەو مامۆستا - مینان پۆلص - ئەمینداری گشتی بە وەکالەت ووتی : ئەمینداریەتی ڕۆشنبیری لاوان ، وەك دامەزراوێکی خزمەتگوزاری ڕۆشنبیری ناوچەکە، هەموو توانایەکی خۆی بە پشتگیری کردنی ڕۆشنبیرانی کورد خستۆتە کار ، بۆ ئەوەی بە ئەرکە ڕاستەقینەکانی هەڵسێ لە خزمەت کردنی باری ڕۆشنبیری و دروست کردنی باشترین بوار بۆ ئەدیب و هونەرمەندانی کورد. بۆ ئەوە ، ساڵی پار گەلێ دەسکەوت هاتنە دی و نەخشەی نوێشیان گەلێ فراوانترەو ئومێدێکی گەورەمان هەیە بۆ بەجێ گەیاندنی .

بەڕێزی دەڵێ : تەنیا لەم چەند مانگەدا ، ئەمانەتی ڕۆشنبیری و لاوان ، خەونی هەموو ئەدیب و ڕۆشنبیرانی کورد دێنیتە دی کە تا ئێستاش هەندێ لە پێویستیەکانی ئەم چاپخانەیە گەیشتۆتە هەولێرو دەستیش بە بیناکردنی کراوەو لەگەڵ چەند کۆمپانیایەکی بێگانە ڕێك کەوتووین .. دەکەوێتە بەر دەست خوێندەوارانی کوردو لە پاشە ڕۆژێکی زۆر نزیکدا دەبێ بە گۆڤارێکی هەمیشەی مانگانەو بۆ سەرگرتنی ئەم تاقی کردنەوەیەش زۆرمان پێویستی بە کادیری ڕۆژنووسی و دەستی لێ‌هاتووی ڕۆشنبیرانی کورد هەیە بۆ گەشانەوەی زیاتری باری ڕۆژنامەنووسی کوردی .

هێنانی چاپخانەیەکی تازەیە کە ڕاستەوخۆ بۆ زیاتر خزمەت کردنی باری ڕۆشنبیری کوردی تەرخان دەکرێ و تایبەتە بە چاپ کردنی بەرهەمی ئەدەبی و

● مامۆستا بیستمان کە ئەمانەت خەریکی دەرکردنی گۆڤارێکی هەمە ڕەنگەیە ؟!

× بڕیارمان لە لایەنی تر وەرگرت بۆ دەرکردنی ئەم گۆڤارەو بەم زووانە

● دەربارەی زیاتر هاندانتان بۆ نووسەرانی کورد لە چاپ کردنی بەرهەمی ئەدەبی هیچ پێشکەوتنێك هەیە ؟!

× ڕاستی‌یەکەی ئەم پێشکەوتنە ئاواتمانە ، بۆ نموونە ئێستا تەنیا لەم سێ مانگەدا دوو کتێب چاپ کراوەو دووی تریان یارمەتی دراوەو شەش کتێب لە بەردەستەو ئەمساڵ بە هیوانین زیاتر بتوانین پشتگیری ڕۆشنبیرانی کورد بکەین .

● [illegible] لە وەڵامی پرسیارێکی تردا دەربارەی دیارترین چالاکیەکانی ئەمانەتەکە ووتی :

لە چوارچێوەی بایەخ پێدانی فراوانی ئەمانەتەکە بە داموو دەزگا ڕۆشنبیریەکان ، لەم ڕووەوە یارمەتیەکی گەورە لە ئارادایەو بە نموونەش ، ئەوە دەهێنینەوە کە هەوڵدراوە بە تەواوی پەرە بەتیپی نەتەوایەتی کوردی بدرێ و بۆئەوەی لە دووا ڕۆژێکی نزیکدا هونەری ناوچەکە بە هەموو دنیا بگەیەنێ لە لایەکی تر، بەڕێوەبەرایەتی - یەکانی ڕۆشنبیری لە قەزاکاندا زیاتر دەکرێنەوەو سەرەڕای دوو کۆشکی ڕۆشنبیری لە دهۆك و سلێمانی و کردنەوەی چەند لقێك لە بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری ، ئەمەو ئەمانەتەکە بایەخێکی فراوانی داوەتە لاوان و نیازوایە کە دیدەنی فراوان بۆ لاوان ڕێك بخات و لە پاڵ بەرنامەی وەزارەتی لاوان ، ئێمە نەخشەی خۆمان هەیە بۆ لە باوەش گرتن و هاندانی لاوان و هیوادارین زیاتر بوارمان هەبێ بۆ گەشانەوەی ڕۆشنبیری کوردی و جموجۆڵەکانی تری ئەمانەتەکەو لە پێناو دووا ڕۆژێکی گەشتر .

چەند تێبینی یەکی بەپەلە

پرۆژە ئاودێریەکانی پارێزگای سلێمانی و

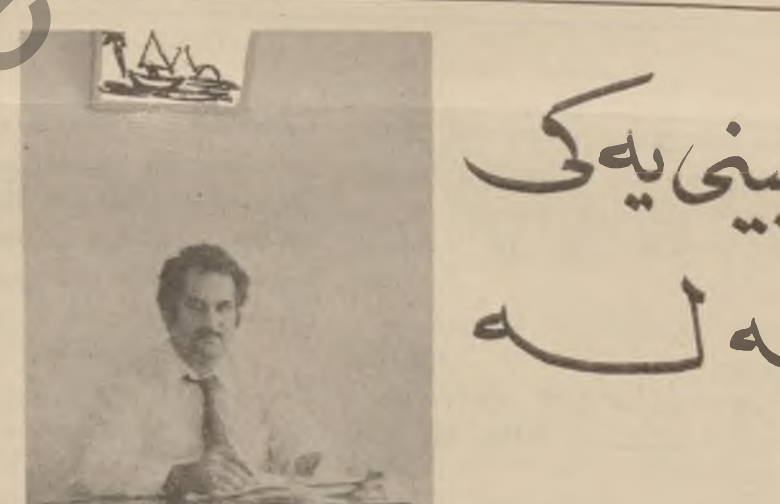

● لە هەموو وڵات و ناوچەیەکی کشتوکاڵیدا پرۆژەی ئاودێری و دروست کردن و سازدانی هۆی ئاودێری مەسەلەیەکی گرنگەو تەواوکەری کاروباری سەرکەوتنی کشتوکاڵەو لە وڵاتە پێش کەوتووەکاندا بایەخی تایبەتی خۆی ئەدرێتی و هەموو جۆرە پێویستیەکی تازەو تەکنیکی هونەری بۆ ئامادە ئەکرێت و پرۆژەی گەورە گەورەی بۆ دروست ئەکەن لە عێراقی ئێمەشداو بەتایبەتی لە کوردستاندا کە مەڵبەندی کشتوکاڵ و بڕ بڕەپشتی بەرهەمی کشتوکاڵی وڵاتە گەلێ پرۆژەی گەورەو بچوکی ئاودێری تیایەو هەندێ لەو پرۆژانەش بە گوێرەی دابەش کردنی ناوچە کشتوکاڵیەکان بەر پارێزگای سلێمانی کەوتوون ،

کە دایەرەی لقی ئاودێری سلێمانی سەرپەرشتی تەواوکردن و پاراستنیان ئەکات و تاکو ئێستا هەندێکی تەواو کردووەو هەندێکی تریان لە تەواوبوون دان و هەشیانە تازە دەستی پێ کردووەو ئێمەش بە گوێرەی وردبوونەوەی خۆمان لە هەندێ لەو پرۆژانەو سەیرکردنی شوێنی پرۆژەکان هەندێ تێبینی بەلەمان دەربارەیان هەبوو ، بۆیە بە سەردانێکی ڕۆژنامە نووسی چوینە ئەو دایەرەیەو ئەم گفتوگۆیەمان لەگەڵ ئەندازیاری بەڕێز کاك نەوزاد لطیف حمید داکرد تاکو ئێمەش و ئەوانەش ئەم مەسەلەیەمان مەبەستە زیاتر لەم مەسەلانە شارەزا ببین و بش زانین ئەنجامدانی ئەو پرۆژانە لە جیداو جوتیارو خاوەن پیشە کشتوکاڵیەکان کەی ئەڵکیان لێ وەر ئەگرن .

● کاتێك دەستمان کرد بە قسەکردن بە کاك نەوزادمان وت تکایە سەرەتا باسێکی چۆنیەتی ئیشوکاری خۆتانمان بۆ بکە.

× ئیشوکاری ئەم دایەرەی ئێمە هەر هەمووی بریتی‌یە لە کاروباری ئاودێری و ڕێك خستنی ئاودێری لە پارێزگاکەداو ئەتوانم بڵێم بەشە گرنگەکانیان بریتین لە چاك کردن و ڕێکخستنی جۆگا کشتوکاڵیەکان و پاراستن و ئیش پێ کردنی پرۆژە ئاودێریەکان و سەرپەرشتی جێ بەجێ کردنی هەندێ لەو پرۆژانە بە گەورەو بچوکەوە کە ئێستا بەردەوامین لە ئیش ألێ کردنیان داو هەروەها ئاوە سروشتیەکان و جۆگاو جەمە کۆنەکان ڕێك ئەخەین و ئاوەکانیان بە شێوەی پێویستدا بەش ئەکەین بەسەر زەویە کشتوکاڵیەکاندا و بە گوێرەی پلانی تایبەتی ئەگەڕێین بە شوێن ئاوی سروشتی و ژێر زەویداو پێشنیاری پرۆژەی ئاودێری بچووك ئەکەین و هەوڵ ئەدەین ڕادەی کەم و زۆری ئاوی کانی و سەرچاوە سروشتیەکان بزانین لە پارێزگای سلێمانیشدا ئێستا کە گەلێ پرۆژەو ئیشوکاری ئاودێری هەیە کە بە گوێرەی سەرچاوە سروشتیەکانی ئاو لە ناوچەکاندا دابەش کراوون .

● کاك نەوزاد زۆر دەمێکە ئێوە خەریکن پرۆژەی ئاودێری بە ئاورشێن لە هەندێ ناوچەدا دروست بکەن ئەو پرۆژانە چیان لێ هات ؟.

× ڕاستە لە زووەوە بڕیاری هەندێ لەو پرۆژانە دراوە بەڵام بەهۆی ناتەواوی هەڵبژاردنی شوێنی پرۆژەکەوە دوا کەوت بۆ نموونە سەرەتا وا بڕیار درابوو کە لە ناوچەی پێخوێن و ڕانیەدا بکرێن کە ئەم دوو جێگا پێویستیان بەو مەسەلە نەبوو بەڵام ئێستا وا لە ناوچەی پێجوین و ڕانیەوا بکرێن کە ئەم دوو جێگایە پێویستیان بەو مەسەلەیە نیە بەڵام وا لە ناوچەی کەلاردا خەریکی ئەو پرۆژەیەین و زۆری لێ تەواو بووەو نزیکەی ٢٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ و ڕووبەری ١٤٠٠٠ دۆنم زەوی ئاو ئەدات و ئاو لە ڕووباری دیالەوە ئەهێنێ بۆ جۆگایەکی سەرەکی بە درێژی ١٦ر٠١٢ کم و لەوێوە بەهۆی مەکینەی تایبەتی و پرۆژەکەوە ئاوەکە بە بۆری ئەدرێتە زەویەکان .

کاك نەوزاد ئاودێریەکانی ترتان چین ؟

× گەلێ پرۆژەی ئاودێریمان هەیەو بەشی زۆریان لە تەواوبوون دان و ئەوانەی کە ماویانە کەمن و

● ئەم پێشە لە شێوەی ئاوپرژێندا بەپانتایی ٤٥٠م ئاو ئەدات.

لێرەدا ئەتوانم گرنگەکانیان لەم شێوەیەدا باس بکەم .

چاك کردن و ڕێکخستنی جۆگای بەکرەجۆو قورینەو قەلایۆو گرێزەو چەرمەگای گەورەو تەنیاڵ و سەنگەسەر کە ئەمانە هەموویان نزیکەی یەك ملیۆن و ١٠٤ هەزارو ٥٤٤ دیناریان تێ ئەچێ و بەشی زۆری ئیشوکاریان تەواوبووەو لە وەرزی داهاتودا بەکار ئەهێنرێن .

هەروەها دروست کردنی دیوارێکی پاڵ پشت بۆ دۆڵی چەق چەق و پڕ کردنەوەی پشتی دیوارەکەو کۆنکرێت کردنی هەردوو جۆگای بەکرە جۆو جالاخ کە نزیکەی ٢٨٧ هەزار دیناریان تێ ئەچێت و لە ساڵی داهاتودا تەواو ئەبن .

ح . س

نووسینگەی سلیمانی

لە ئۆرزدی هەولێر

دابین کردنی پێویستیەکانی هاووڵاتیان مەبەستی سەرەکیمانە

- لەبارو زروفی شەڕی نیشتمانیماندا دژی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی خومەینی و ، هەموو کاتێك مەبەستی سەرەکی و ئامانجی ئەم دەزگا بازرگانی‌یە کە بەشێکی گرنگی کەرتی سۆشیالیستیە ، دابین کردنی ئارەزوو پێویستیەکانی هاووڵاتیان بوە ..

بەم شێوەیە کاك شاکر دارا محمد علی بەڕێوەبەری ئورزدی باکی هەولێر دەستی بە قسەکردن کردو دەربارەی چۆنیەتی جێ بەجێ کردن و دابین کردنی ئەو ئارەزوو پێویستیانە گوتی :

- شتێکی ئاشکرایە کە ئەم لقە سەر بە ئەمینداریێتی گشتی کاروباری دارایی و ئابووری ناوچەی کوردستانەو لەپارێزگەی هەولێردا چەند لقێکی تریش هەیە کە ئەوانیش هەر سەر بەو ئەمینداریەتیەن وەکو لقی إصلاح الدین و شەقڵاوەو مەخمورو کۆیەو ڕەواندوزو جگە لە لقێك کە تەنها کەل و پەلی ناوماڵ دەفرۆشێ .

ئێمە لە ئەنجامی لێکۆڵینەوەو وردبوونەوە لەو شتانەی کە هاووڵاتیان پێویستیان پێی هەیە ، ئینجا شت و مەك دەهێنینە بازارەوە .. لەلامان لیژنەیەك هەیە پێی دەڵێن (لیژنەی لێکۆڵینەوەی باری بازار)، ئەم لیژنەیە بەهاوکاری لەگەڵ ئەنجومەنی کەل و ژووری بازرگانان و بەڕێوەبەرایەتی چاودێری بازرگانی لە ئەمینداریێتی گشتی کاروباری دارایی و ئابوری . لێکۆڵینەوەیەك پێشکەش دەکا دەربارەی ئەو شت و مەکانەی کە پێویستە بۆ هاووڵاتیەکان بڕەخسێنرێ.

● باشە لێرەدا ڕای وەکیلەکان چیە ؟

- بێگومان لیژنەی ناوبراو پرس بە وەکیلەکانیش دەکا . ئەمە جگە لەوەی کە چەندین جار خۆمان لەگەڵیاندا کۆ دەبینەوەو ، ئەوی ڕاستی بێ زۆر پێشنیاری چاك و باش پێشکەش دەکەن و سود لە بیروڕایان دەبینین .

● جاروبار کە دەتەوێ شتێك بکڕین تەماشا دەکەین وو کیلە کە شتێکی تریشی پێوو دەبەستێ و دەڵێ پێویستە هەردووکی بکڕی .. ئایا ئەم جۆرە سەوایە بەشتێکی ڕاست دەزانن و ئایا لەسیاسەتی بازرگانی ئەم دەزگایەدا شتی وا هەیە ؟

- نەخێر ، ئێمە هەرگیز ڕێگە بەم جۆرە سەوایە نادەین و کۆمپانیای کۆگاکانی عێراق « ئورزدی باك »هەرگیز بەم شێوەیە شت و مەکی خۆی سەرف ناکا ، بەڵام شتێك هەیە پێویستە بیزانین کە تاوەکو شت و مەکێ یان بەرهەمێکی خۆماڵی و نیشتمانی هەبێ و چاك و باش بێ ، ئێمە ڕێگا بۆ شت و مەك یان بەرهەمێکی تری بێگانە ناکەینەوەو ، دەشبینن ئەم سیاسەتە بنەڕەتیەشمان ئەبردوتە هۆی ئەوەی کە چاکترین و باشترین کەل و پەلی بێگانە بۆ هاووڵاتیەکان ئامادەکەین و بیخەینە بەردەستیان .

● لەگەڵ هاوین و کەل و پەلی هاوینیدا چۆنن ؟

- زۆر باش حیسابی هاوین کراوەو . حاڵی حازر زۆر کەل و پەلی هاوینمان بۆ هاتودو . بەڵام لەکاتی خۆیدا دەیخەینە بەردەستی هاووڵاتیەکان .

● بووکەشووشەو یاری و بەرگی منداڵان .. چۆن حیسابی بۆدەکەن ؟

- زۆرکردنی پێویستی‌یەکانی منداڵ ، کارێکی گرنگی ئێمەیەو سیاسەتێکی ئاشکراو پیرۆزی سەرکردایەتی وڵاتەکمانە . بۆیە هەوڵمان داوە هەمیشە جل و بەرگی جوان و چاك و بە نرخی هەرزان و لەگەڵ بووکەشوتەو زۆرکەین و ، هەموو کاتێ پێویستی باری منداڵان لەبەردەستی جگەرگۆشەکانماندا بێ .

● ئایا ئێوە هیچ وتەیەکتان بۆ هاووڵاتیەکان هەیە ؟

- بە هەلی دەزانم کە داوا لە هاووڵاتیە بەڕێزەکان بکەم بۆ ئەوەی هاوکاریمان لەگەڵدا بکەن و بەداخەوە هەندێ جار کە هاووڵاتیەك دێت و دەیەوێ شتی بکڕێ زۆر دەستی لێدەداو جێگەگۆڕکێی پێ دەکا بە تایبەتی لەکڕینی قاتی بەرگی پیاواندا ، پانتۆڵی ژمارە (٥٠)، بۆ نموونە ، دەخەنە نێو چاکەتی ژمارە (٦٠) ەوە کە ئەمەش سەر لەئێمەو لە هاووڵاتیانی تریش تێك دەداو . سوپاسی بۆ هاوکاری . ..

نووسینگەی هەولێر
ع . ت

سەردوە لیژنەی پیاچوونەوە بە هاری کاری بەشی ڕاگەیاندن لە بارەگای ئەمینداریێتی گشتی کاروباری ناوخۆ لە ڕۆژی ٢٥-٣-١٩٨١ گەشتێك بۆ پارێزگای دهۆك کردو ڕاستەوخۆ چاوی بەو پرۆژە جۆراو جۆرانە کەوت کە لە پارێزگای دهۆك جێ بەجێ دەکرێن .

هەروەها پرۆژەکانی قەرای زاخۆو برایم خەلیل و سمێل و سەرسەنگ و زاوێتەو .... لە هەموگیروگرفتەکانی ئەمساڵ تەکانێکی باشتری داوەتە خۆی و هەنگاوی گەورەتری ناوە بەتایبەتی لەو بەشانەی کە ڕاستەوخۆ پەیوەندی بەخۆیەوە هەیە .. ئەو پێشکەوتنە بەردەوامەی لەڕووی ئاوەدان کردنەوەوە خزمەت گوزاریەوە وەك دامەزراندنی کارگەو قوتابخانەی سەرەتایی و ئاوەندی و دوا ئاوەندی و باخچەی منداڵان و مەڵبەندی تەندروستی و مزگەوت و خانەی فەرمانبەران و .... سەرەڕای گواستنەوەش کە ئەوە

کولیەوەو بەپێی توانا چارەسەری بۆیان دانا .... ئەوەی لەتوانایا نەبو هەڵیەتە دەیخاتە بەر دەستی کاربەدەستانی سەردوەتر بۆ ئەوەی ئەوانیش بەشداری بکەن لە جۆری دۆزینەوەی جێ بەجێ کردنی گیرو گرفتەکان و تاوەکو ئیش و کارەکانی پرۆژەکانی ئەمینداریێتی ناوبراو بەرەوپێشتر بڕوات و هەنگاو بنێن بۆ جێ بەجێ کردنی پرۆژە خزمەت گوزاریەکانی تر لە ناوچەی کوردستاندا..

خۆی لە خۆیدا کارێکی گرنگە لەڕووی هات و چۆو گەشت و گوزار لەلایەن هاووڵاتیانەوە.

بۆیە لیژنەی پیاچوونەوە لەبارەگای ئەمینداریێتی گشتی کاروباری ناوخۆدا ناوبراو سەر لەو پرۆژە جۆربەجۆرانە دەداو چاودێری ئیشەکانی دەکات و گیرو گرفت و کەم و کوڕیەکانی و ئەو گۆسپ و تەگەرانەی کە دێنە ڕێگەی چارەسەری بە هاوکاری لای جێ بەجێ کەر لە شوێنی خۆی دا بۆ دا دەنێت .

هەر لەبەر ئەو هۆیانەی

ئەمینداریێتی گشتی کاروباری ناوخۆ

تەقەلای بەردەوام بۆ ابەڕاندنی پرۆژەکان

ئەمینداریێتی گشتی کاروباری ناوخۆ بەردەوامە لەسەر ئەو پرۆژە خزمەت گوزاریانەی کە لە ناوچەی کوردستان جێ بەجێیان دەکات و یا بەهۆی بەڕێوەبەرایەتی خۆجێیی جێ بەجێیان دەکات ...

ئەمینداریێتی کاروباری ناوخۆ لە ساڵەکانی ڕابردو ژمارەیەکی زۆری لەو پرۆژە جۆراو جۆرانە جێ بەجێ کردوە لە ساڵی ١٩٨٠-١٩٨١ گەلێ پرۆژەی خزمەت گوزاری لەناوچەی کوردستان دا لە لایەن ئەمینداریێتی ناوخۆ وە تەواو بوون و یا بەرەو تەواوی دەڕۆن ....

ئەمینداریێتی ناوخۆ

عبدالله بابه علی

قژە قژ

وەردەچەرخێی ، لە دەلاقەکەی پشتتەوە .. . کتێبێك دەردێنی .

لاپەڕەی یەکەم و دووەم هەڵدەدەیەوە ، بەشی یەکەم لە گەڵ چاوەکانت دەکەونە چاو شارکێ ، بینایت بە دوای ووشەکاندا وێڵ دەبێ ...یەك بە دوای یەك مەچەکی دێرەکان کۆت و زنجیر دەکەی ... بە دەرگای گلێنەکانتەوە ڕاپێچی ژووری سەرتیان دەکەی ، لە گۆڕەپانی مێشکتا مەچەکیات دەکەیەوە . ووشەکان دەکەونە گڕو گاڵ ئاوو نانی بیرو هۆشت دەخۆن و دەخۆنەوە . پێ دەگرن ... گەورە دەبن ، لەگەڵ خۆشیانا دەنگوشن ..

وەك هەوێر لە نێوان دەستیانەوە پان دەبێتەوە ، گەورەت دەکەن ، ئەوسا پارچە پارچە لێت دەکەنەوە ، هەر پارچەیێ دەبێ بە چەپکێ نێرگز ، دەتدەن لە بەرۆکی کچۆڵە بێ نازەکان ... هەر پارچەیێ دەبێ بە چەپکێ گڕی سوتێنەر ، بڵێسەی گڕەکەش بە شادەماری هەستبەری لەشتا شۆڕ دەبێتەوە ... خەمەکانت دەسوتێن ... خەونەکانت دادەگرن . . . ئەوانیش دەبن بە منال ، بە ئافرەت ، بەشێت ، بە دوای باوەشی گەرم و ڕاژەنینی پڕ سۆز شارو دێکان تەی دەکەن ، دەبنە ئاواری دارو گۆڵ و هەنگین و ڕووبار ...بە دوایانەوە دەخولێنەوە .. . بیابان و شاخ و دەشتەکان دەبڕن ..

دەنگی قیژقیژی تێك گیرانی خۆشك و برا بچووکەکانت بە گوێدا دەتەقێتەوە ! . ڕادەچڵەکێی ، ئاوڕێکیان لێ دەدەیەوە :..:

بە سەریاندا دەقیژێنی !!

ـ ئەوە چیتانە !؟ ئەگەر بێ دەنگ نەبن ، هەستم دەزانم چیتان لێ دەیەم .

لە ترسا بێ دەنگ دەبن ، تۆش سەر بە سەر لاپەڕەکەدا دەکەیەوەی چەند دێری دەخوێنیتەوە...بەڵام هیچیان لێ تێ ناگەی ، خۆت دەگوشی بۆ ئەوەی جارێکی ترتێکەڵی جیهانی ووشەکان ببیتەوە . کەچی پاش کەمێکی ترهەمان قیژەقیژ دووبارە دەبێتەوە ، لە تووڕەیی یا بێ سێ و دوو هەڵدەستی یەوە . پەلاماریان دەدەیێ ... دەکەوێتە سەرو پۆتەلاکیان ... تا قینەکەت دانەمرکێ ، لە شەق و قاچ وەشاندن ناکەوی . ماندوو دەبی ، پشت بە دیوارە ڕەق و تەقە بە قوڕ داپۆشراوەکەی دەدەی ، چاوەکانت ئەبلەق دەبن ... چاو بە شت و مەکی ناو ژوورەکەدا دەگێڕی ، لێفە پینەکراوە تۆز لە سەر نیشتوەکان ، سێ دەلاقە پان وبەرینەکانی بەرانبەرت ستونە تاڵە موو تێ ئاڵاوەکانی بەمیچی ژوورەکە ، ئاسایی نابینی و هێندەی تر ژان و ئێش و بۆنی و لیتاوی گۆمێکی ڕاوەستاو دەبارێننە ناو هەناوت . . . تووڕەتر دەبی . بیرکردنەوە پەلت دەگرێ ... بەرەو دواوە دەگەڕێیتەوە ، منالێیت ، هەرزەکاریت ، ئێستات ، دوێنی و پیرێی غەریبایەتیت دێتەوە یادکە لە کار تەواو دەبی ، بە لاکە لاك بەرەو میوانخانەکە هەنگاو دەنێی ، وەنەبێ تەنیا بە لەش ماندوو بی ، بەڵکو بە گیان ، بە ناخ ، ماندووێ ، دەتەوێ بحەسێیەوە ناتوانی دەتەوێ لە جیهانی ژان و خەم دوور کەویتەوە ، لە بێزاری بێزاری دەتەوێ ژانەکانت ، خەمەکانت ، ببن بە دڵۆپێ ئاو ، بە هەڵم لە ژووری دەرونت بارکەن... نەمێنن ، بەخەت بەردەن... بەڵام دەنگە دەنگی ماشین ... هارە هارێ رادیۆ...شریتە سواوەکان بێ سەرو شوێنی قسەی میوانەکانی ناو میوانخانە . . . ناهێڵن . هەموو شتێ دەبێتە دوژمنت ، پەنجەرە ، دەرگا ، مێز ، قەرەوێلە کۆڵان ، شەقام ، هەست و بیرت ناگرنە خۆ ، لەم شەقام بۆ ئەو کۆڵان ، لەم کۆڵان بۆ ئەو سینەما ، لەوێ بۆ بارەکان ئوفرە ناگری ، بۆیە حەز بە کۆتایێکی تراجیدیانە دەکەی حەز دەکەی ، لە قاتی سێیەمەوە خۆت باوێیە خوارێ لە ئۆقیانوس ئەتلەسی خۆت نخنکێنی... کە چی حەزیشت لە ژیانە ، ڕۆژ دێ ڕۆژ دەڕوا ... دەگەڕێیتەوە ماڵەوە .

بەڵام لە ماڵەوەش بەم شیوەیەیە کە دەیبینی ، ژوورێك حەوشێکی بچووك قیژە قیژ یادەنگی قاپ و قاچاخ ... گریانی منال ، ناڵەی دایك ، خەم و روخساری ماندویەتی باوکت ... زیندانە زیندان کوێلەی تیا ئاخنراوە ، کوێلەکانیش ، خەون دەبینن ، بە جل و بەرگی ڕەنگاو ڕەنگ ، مناڵەکان شەوو ڕۆژ پەنجە لە نێوان شیشەکانەوە دەست بۆ لەیستۆك ، پایسکی درێژدەکەن ، ئافرەتەکان باوەش بۆ نوێنی پاك و تازە دەکەنەوە :..

سەرنجێکی براو خۆشکەکانت دەدەی ، سەرو سیما گریاناویەکانیان بێ ئارام ترت دەکەن .

ـ منالن ... منال ئەگەر نەجولێتەوە ناتوانێ ، ئاسایی یە منال بقیژێنێ ... یاری بکات ، ئەو چوزانێ... تۆ . ؟ ـ ئەوەی بیەوی دەیکا لێی دە ...

بیکوژە ، هەر ئەو دەمە، بەڵام بۆ ژوورێکی ترمان نەبێ . ؟ تا ئەوان لێرەو منیش لەوێ بە هیمنی بچمە ناو ئاگرێ سوتاتێکی ڕاستەقینە، تا ووشەکانم ببن بە باڵدار ، وورده ماس ناخم بووروژێن، سەر بکەن بە دنیای خەونە خۆشەکان ، هەناسە لە دونیایێکی پاك و بێ گەرد وەرگرن و بدەنەوە .

ئاخت دەگوشی ، پێ بە جەرگتەوە دەنێی ، هەڵدەستی ، یەك یەك باوەشیان پیا دەکەی ، ماچیان دەکەی .

لە ناوەوەش دەسوتێی ، تا سوتانت بێ بە هیوایێکی نەمرو لە گەڵ بەرەو پێشەوە چوونی تەمەنت باوەش بە ژیانت بکا .

سەلاح عومەر هەولێر

* * *

دنیای وشەی شیعری جوان

(١)

گەنجینە ...

هیچ گەنجینەیەك ...
ناگاتە رووناکی چاوەکانت ..
خۆشەویستم ..
تۆ ... لە چاوەکانم .
ئازیز تری ...

(٢)

کانیاو ...

وەك کانیاو تەقیمەوە ..
بومە جۆگە ...
رووبار ...
دەریا ..
ئیستا لێرە ... وەك نەبووم ..
هەست بە پەستی دەکەم ..
حەز دەکەم بگەڕێمەوە سەرچاوەکەم .

● **شاعیری یوگسلافی عزت سراییلتش** ●

ـ ٣ ـ

ماڵ ئاوایی ..

ئەگەر مردم ..
با پەنجەرەکەم بەکراوەیی بمێنیتەوە ..
ئەو منداڵەی پرتەقاڵ دەخوات
لە پەنجەرەکەمەوە دەیبینم ..
ئەو جوتیارەی دروێنە دەکات ..
لە پەنجەرەکەمەوە گوێم لە دەنگیەتی ..
ئەگەر مردم :..:
با پەنجەرەکەم کراوە بێت

ـ شاعیری ئەسپانی لۆرکا

عبدالله عباس لە عەرەبییەوە کردویەتی بەکوردی

دلێرهات

انور محمد طاهر

دەمەکێ درێژ بوو خالەتا خەج دەستێ خۆ لبەر **چەنگا خۆ دانا بوو بەر پەنجەرێ ڕینشتبو ل هنداڤ جهدێ هەر ئێك هاتبا چوو با دا لێ نێریت ژبنی پیا هەتا پورتا سەری .**

دوو چاڤێت ل جهدێ گۆه بدەرگەهی ڤە

ـ ئهو وڵڵاه ئەو بوو ئەستغفر ڵڵاه!!

ـ وەکی وی بوو شەل و شەبکێت وی بشت بەز وەکی یێت دلێری .

زد... یێ تێت درسەکێت وێ باڵولکی گرێدیانە ، جهد کرە چار گاڤ

ـ کێ یە نیاسم نانیاسم نێزیك بوو ل دەرگەهیدا دەرگەه ڤەبوو هاتە ژوور وەسا یێ دیار بوو مزگینی یەکا ڤێ هەی

ـ خێر بوو

ـ خێرە

ـ کا دلێر

ئۆ دلێر دێ هێت باوەرکە دێ هێت چەوا هەتا ڤێ گاڤێ نەگەهشتیە من گۆت دێ بەریکا من دێ هێت .

ـ تۆ خۆدێ یێ ساخە بەعنی دلێرێ من نەمەری یە

ـ هۆ ئەزو دلێرا هێندە هێندی ل باژێرێ (لێ) بێت گەڕیاین مە جهدو کۆلان مە ل سەر پێیەکی مە یێت قوتاین مە پێکڤە زادو نان خارن

ـ ئێ دلێری چ خار

ـ ئاڤاك و برنج

ـ ئهۆ نێ لسەر «معدێ» وێ ترشی دبیت چەوا خار

ـ باش بیرا من ناهێت چ خار

× × ×

خالەتا خەج بیرو هیناو بر رووندکا بلفکا دەرسوکا خۆ ڤەدمالیت

ـ دلێر دایاو ئەڤان شەل و شەبکێت بشت بەز بەر خۆ بکە شتیکا گوڵ مەزن سەر تێت

ـ دەرسوکا خۆ بکە شتیکا گوڵ مەزن سەر تێت

ـ دەرسوکا خۆ باڵولکی نەگەرێدە .

ـ دێ زێ کوڕێ من لەزێ بکە هەڤالا تۆ هێلای .

ـ ل ڕێگا بتنێ نەچی هەڤال کەڤرە ئێکو دوو نە هێلن گورگ پەزێ دخۆت دەمێ بر دکەفتێ و شڤان دشپلیت گورك دکەڤتە ناڤ داو هین هەمی ئێك دوو بەر نەدەن .

ـ هەشی پێ وەرێ سەر دارێ دنیایێ تە ئەڤ جنکلکە تە هەبوو ئەو ژێ تە بەرێ ویدا باو باروڤا .

ـ ئەز دێ ل ناڤ چڤاتو دیوانا بێژم «دلێرێ من» یێ هۆکرێ یێ هۆ گۆتی سەرێ من پێ بلند دبیت .

ـ خالەتا خەج دێ بەسە دێ نێ تە مەژیێ خو رەشی کر بڤێ گەڕێن یێ ساخە بخودێ ئەحمەدێ کوڕێ من گۆت «من دلێر یێ دیتی و یێ ساخ و سەلیمە وەکی بڤرێ مەلایە .

ئۆ وان هەر دووکا هند کۆلان و جهدبێت باژێرێ «لێ» یێت پیڤاین هەتا ئاڤ هاتیە بن بێت وان .

ـ وای دایو دایێ گوریو ئاڤ هاتیە بن پێتە دلێرێ من ڤێجا سەقت بوو نەشێت بێت

ـ دلێر دێ وەرە دایو .

دێ تێر تێر تە ماچی کەم ، دەرازینکا دەرگەهی دێ گرم سەرێ وێ دانمە کوشا خۆدا نەیێ وەستیایە ژ ڕێگەکا دیر یێ هاتی بلا بهنا خۆ ڤەدەت باش .

ـ خالەتا خەج جارەکادی ژ خەون و هزرێت خو هشیار بوو دەمێ دەنگی پێ ژنکێ دهات ڕەپ و تەپ نێزیك بوو دەرگەه ئڤەبووترەقینا دەرگەهی دەنگ ڤەدا .

ـ کچێ بەسە گریان تە خولی بەزێ خۆ وەرکر یێ مە ژێ دگەل ، ئەرێ ما کەس ناهێتە کوشتن . ،

ـ ئەء ما هەوەشوو لە پێیە نێ بێ کەسەو بێ باب چ ل هەوە دکەفتە ئاڤێ .

ـ دەنگێ گریانا خالەتا خەج بسەر هەمی دەنگ و ئاخفتنا دکەت .

ـ لا حول .. و ..

ـ (رەبی) چ ل ڤی ژەنگێ کەین دەرگەهێ ماڵا خالەتا خەج وەکی دەرگەهێ قەیسەریا بوو نە دهات گرتن ئێك دهات وپنج دچوون هەمیا ژێ دەنگ و باسیت نوی دهینان .

خالەتا خەج ژێ هندە جارا دلێ وێ خوش دبوو ریبارێ هیڤیا چۆکا خۆ دلێ وێدا دکر دلێ وێ پەنکیا

ـ کر نێژینەکا بەخەم کەیف ل سەر لێڤێت وێ رشین دبوو دمر رووندکێت کەیفێ دهاتنە خارێ دەستێ خو دانا سەر ملێت هەڤالێت دلێرو .

ـ خودێ هەوە ژ دەردو بەلا پارێزیت بزنەها خەوسێ گیلانی .

ـ قەت چ جارا خالەتا خەج هندە یا بکەیف نەبوویە خێرە ئەڤرو .

دوو مرۆڤ ژ سوحبەتا چڤاتێ دێر بووون لێ قورتەتا دیوانێ پاڵڤە دابو پێت خۆ ژبەر ئێك کێشابوون ترارکێ خو دکانیکا سوحبەتێ نە د هێلاند هەر بتنێ بستە بستەك دکر دگوهێ ئێك و دوو دا .

ـ یارەب عەمرێ « دلێر » ی یێ (نوحی) بیت بەس لن وەرە نەمایە هەچکو ستلەکا ئاڤا سار بسەرێ هەڤالێ خودا کربیت

چنیقەك ڤێ کەمت دا رابیتەڤە .

ـ نەء راست ....چەوا چەوا ؟ شەرم ژ خۆ کر ترسیا ئێکێ دی گوه لێ بیت .

ـ کورو هێدی مەلا یێ دەنگ بلند کەسێ گۆه ل تەنەبیت ڤێ ئاخفتنێ داعیری قەت ....نەبیت.

ـ نەبخودێ ئێ چەوا بشتێ دوور خۆ زڤری سەح کرە مرۆڤێت دیوانێ کا کەس گوهێ خۆ نادەتە سوحبەتاوان .

ـ دبێژ ل شەرکێ .

ئاخوتنا خو تەمام نەکر دەمێ ئێکی گۆتی «دێ برا دێ جەه بلاڤ بن دا ئەوێ ژێ پیچکێ بهنا خۆ ڤەدەت .

ئێ کەس چ یا راستێ ژێ نەزانیت .

ـ ئێ دێ وە بێژە خودێ شتە رازی یا ئەڤا دی چ بوو .

خالەتا خەج ل وی باژێری ب ناڤو دەنگ بوو خرینا شمکا وێ لهەمی کۆلانا دهات یێ بنیاسیت و نەنیاسیت دا کولا دلێ خۆ بۆ دەرکەت .

سوحبەتا کوڕێ خو وەکی ئەلحمەمدا کورا دا ڤێ راجیت .

ئەوێ دوو جارا گۆه لێ ئەبوی جارەکێ هەر یێ گوه لێ بووی .

ـ دایو دلێر چاڤێت حەسیدا بەقت تۆ هەر یێ بلند دبێ بەر کەپێ تە سمبلێت سوسنی یێ زەر دکەن دێ وەرە بگهە هەڤالێت خۆ

× × ×

وربێ وریجا چیجکانە سەر تەبێ چنارێ هەچکو دێ مێڤانەك بۆمە هێت .

جیجکا نێردگوتە یا مێ داهێلینەکێ بخو چێکەین پایز ئەڤ سالە درەنگ دێ هێت هەر دوو ڤرین و چونە هێلینا پار ئەو ژێ هێلان ڤرەکادێ خۆ هاڤێت .

دەرگەهێ خالەتا خەج یێ پاڵ بشتە ل هیڤیا مێڤانەکێ مێڤان دلێرە .

ـ دلێر نا هێت .

دەنگەتێ دیر پەردا نیڤا شەڤێ دراند هەر دگوت.

ـ دلێر ناهێت .. دلێر ناهێت جهدو کۆلانێت باژێری دەنگ ڤەدا دلێر نا هێت .

× × ×

بەری ئەگەرەکان چۆن دێنە روو...!

مدحت بێخەو

هەروەك چۆن داربەڕووی چەسپاو
رەشەباکان دەبەزێنێ
هەروەك چۆن بۆ هەنگاوەکان
تریفەی دوور
خێلی تاریکی دەشکێنێ
گەر بەڕاستی ئەی لاوەکان
رازی دیمەنی دەنگدارو
قووڵی چاوی هەژارەکان
توانی ئیوە بهەژێنێ
خەو لە چاوتان بتۆرێنێ
ئەوسا ئەتوانن لە دەریا
بەسەر شەپۆلەکان زاڵ بن
بە کەناری سەوز شادبن
خاوەن حاڵ بن .. !

× × ×

گەر توانیتان نسکۆیەکان
بکەن بە تابلۆو بزمار
لەبەر چاوو لەناو دڵتان بچەقێنن
لەکاتی وەنەوزی ڕێگا
وەکو زەنگ بیانهەژێنین
ئەوسا جەنگەڵ و تەم دەبڕن
لەسەر لووتکە بێزارەکان ..!
گۆڤەندان دادەمەزرێنن.
گەر توانیتان رەگی کینەکان دەربێنن
تۆی ناکۆکی بسوتێنن ، کەمەرەکان بشەتێنن
ئەبینن چۆن زێروەکان لەبن دێنن
ئەبینین چۆن شەختەی هەورازەکان دەبڕن
ئەبینن چۆن بە بارانی پەڵەی راستی
گەنم
زەیتوون
گوڵ و بزە بەرهەم دێنن .!

× × ×

ئەگەر ویستتان
دڵی نەیاران خۆش نەکەن
لەوپەڕی ئەشکەنجەی ڕێگا
بزەی لێو فەرامۆش نەکەن ..

× × ×

ئەگەر ویستتان
رەسەنایەتی وون نەکەن
سەیری بنجی هێرۆ بکەن!

× × ×

لیتوانیك «پاشماوه»

رۆژنامەی کوردیو هەموو پێداویستی یەکیان بۆ تەرخان کراوه ... بەڵام بەداخەوە ئەم کاره گرنگو بەنرخە که لێرەدا مەبەستمان نوسینی چیرۆکی منداڵانو هەندێ شتی گرنگی کە بۆ منالی کورد بەدی ناکەین ... لەگەڵ ئەم هەمووه گیروگرفتانەدا کە هەیە هونەرمەندانی شارەکەمان درێغیان نەکردوه دوای چەسپاندنی وتە بەنرخەکەی « مارك توین » کە وتوویەن دەڵێ بە نرخترینو پیرۆزترین دۆزینەوەی سەدەی بیست پەیدا بونی شانۆی منالە کە وەك ئاوێنە واقیعی خۆیێ تیا بەدی دەکات ... جا هونەرمەندە کانمان گەر چی کاتی منالی خۆیان بێ بەش بوون .. بەڵام هەوڵو تەقەللای زۆریان داوه تا کۆرپە جگەر سۆزەکانی ئەم سەردەمە بێ بەش نەبنو بیسەلمێنن کە منالەکانمان خاوەنی تواناو بەهرەن . بەڵام ئەوەی شایانی باسە ئەڵای خزمەتکردنی ئەم شانۆی منالانە لە مەڵبەندێ چالاکی قوتابخانەکانی سلێمانیدا هەلکراو لە فیستیفالەکاندا سەلمێنراوه کە منالانی شارەکانمان لە چ ئاستێکدانو ئەمەش جێگای سەرسوڕماندنی هونەرمەندە بەناوبانگەکانی عێراقی بوون کە زیاتر لە (٥ تا ٦) جار پلەێ یەکەمیان بێ بەخشیون کە لە کاتێکا تاقە شانۆیەك چی‌یە لە شارەکەماندا نەبوه بۆ پرۆڤەکردن نەك ئامێرو پێویستی تری شانۆ ..

دوا جار هونەرمەند جیهاد دلپاك سەبارەت بە هەڵسەنگاندنێکی تێکرای بەرهەمەکانی ئەم بواره کە تا ئێستا پێشکەش کراون دەڵێ

بۆ هەڵسەنگاندنی ئەو شانۆگەریانەی کە پێشکەش کراون لە بواری شانۆی قوتابخانەکاندا چ لە ناو شارو چ لە فیستفالە گشتی‌یەکانی وەزارەتی پەروەردەدا . . . ناتوانین بەگشتی ئەو شانۆگەریانە بخەینە بەرتیشکی لیکۆلینەوەی رەخنە سازی ئاکادیمی‌یەوە چونکە دەبێ بگەڕێینەوە سەر دەقی ئەو شانۆگەریانەو بە وردیو دورو درێژی لایەنە هونەری‌یەکانی باس بکەین ، بۆیە لەم ماوە کورتەدا هەر دەتوانین بە شێوەیەکی گشتی ئەو بەرهەمانە هەڵسەنگێنین . بۆ ئەم مەبەستەش لایەنی دەقو هونەری شانۆگەری‌یەکان باس دەکەین .. ئاشکرایە هەر قوناغێ لە قۆناغەکانی منال بابەتو دەقی شانۆیی خۆی هەیە .. وەك قوناغی واقیعی (٣ ـ ٥) سالو قۆناغی خەیالی (٦ـ٨) سالو قۆناغی پالەوانێتی « ٨ ـ ٩ » سالو میسالی‌یەت (١٢ ـ ١٥) سال ، بەڵام نوسراوەکانمان ئەم لایەنەی خستوەتە پشتگوێو زۆر جاریش تێکەڵ بە یەك کراون بۆیە زۆر لە بەرهەمەکانمان لە رووی فۆرمو ناوەرۆکەوە لەگەڵ گەشەکردنی لایەنی عەقڵیو نەفسیو کۆمەلایەتی منال ناکونجێنو دوورن لە جیهانی منالانو دیالۆژەکان پەنایان بردوەتە بەر تەمو مژو ئالوزکانێکی وەهاوە کە منال ناتوانێ دوای مانا دەربرینەکان بکەوێ ـ سەکو ناکام نەبێت کە لە شانوگەری (گورگی پێشەو داپیرەدا) دیا لوژەکانی کورتو ورد بینانەو دوور لە تەمو مژ نوسیوەو لەگەڵ فەرهەنگی زمانی منالاندا کونجاوە ـ .

دیاردەیەکی تری ناخۆشیش کە لەو شانوگەریانەدا بەدی دەکری ئەوەیە کە زۆربەی ئەو بەرهەمانە لەسەر زمانی گیان لە بەرو باڵندەکان نوسراون هەرچەندە ئەمە ئەوە دەردەخا کە تا ئێستا نەتوانراوە کە سابەتی‌یەکی ئەو تۆبخولقێنین کە منال پـێی ئاشنا بێتو بتوانێت لە هەقیقەتی بکاتو لە جیهانی منالەوە نزیك بێت .

هەروەها لە رووی هونەری‌یەوە دەتوانین خاڵێکی گەشو روناك دەستنیشان بکەین لەو شانۆگەریانەدا کە زۆربەی زۆری دەرهێنەرەکان پەنایان بردوەتە بەر مۆسیقاو گۆرانیو هەڵپەڕکێ وەکو کەرەسەیەکی هونەری بۆ زیاتر کارتێکردنە سەر منالانو سەرنجیان رابکێشەریو جیهانێکی ئەفسوناوی بۆ منالان وەدەست بێنن ، بەتایبەتی هونەرمەند عثمان چێوار کە زۆر سەرکەوتوانە لەگەڵ ئەم کەرەستە هونەریانەدا مامەڵەی کردوەو دیکۆری ساکاری رەنگاورەنگی وەهای بەکار هێناوە کە زیاتر بابەتی منالانە ولەگەڵیا بە چاکی دەکونجێن .

رژێمی سوریا پاشماوه

خیانەتکارانەکانی لەمەوپێشی کە دژی نەتەوەی عەرەبو ئاواتو خواستەکانی ئەنجامیان دەدات .. ئەم کاره ئاوانکاریەشی رێ‌پێدانی فرۆکەکانی فارسی دوژمن بوو بۆ وەرگرتنی سووتەمەنیو هێرش هێنانە سەر سەربازگەو بنکە سوپاییو ئابووری‌یەکانی نیشتمانمانو دیسانەوە نیشتنەوە لە فرۆکەخانەکانی رژێمداو وەرگرتنەوەی سووتەمەنیو هەڵفڕینو گەڕانەوە ..

ئەم کاره نارەوایەی رژێمی سوریا ئەنجامی دا ئەوەمان بۆ دەردەخات کە تاچی رادەیەك کاربەدەستانو فەرمانڕەواکانی رژێمی سوریا دەستیان خستووەتە دەستی دوژمنانی نەتەوەو هەمیشە هەولی وەدی‌نەهێنانی ئاواتو خواستەکانی نەتەوە دەدەن .. ئەمەیش پێویست بەوە دەکات، جەماوەری گەلی عەرەب لە سوریا هەوڵی لەسەر کار لابردنی ئەم رژێمە بۆگەنە بدات .. کە دەمێکە بووەتە کۆسپێك لە رێگای پێشکەوتنی‌دا . . شتێکی روون و ئاشکرایە .. کە جەماوەری گەل لە سوریادا ئەم رژێمەی هێناوەتە لەرزینو وای لێ‌کردووە شڕو هوڕ ببێت .. ئێستا ئەرکی هەموو رۆڵەکانی جەماوەری عەرەب لە سوریا .. لە هەموو داموو دەزگایەکدا ئەوەیە کۆتایی بەم رژێمە بۆگەنە ئەلقە لەگوێیە بهێننو بۆ هەتا هەتایە سوریا لە دەستی کاره خیانەتکاری‌یەکانی رزگاربکەن.

یارمەتی بۆکۆمەڵەی هونەره

دەری‌خست کە چوار سەد دینار لەو بەخششە دەدرێتە لقی رەواندوزو ئەم پشتگیری‌کردنەی ئەمانەتی رۆشنبیریو لاوانی

جوانەکان « پاشماوه »

بەدەسکەوتێکی نوێ دانا بۆ پەرەپێدانی جموجولی لەمەودووای کۆمەڵەی هونەرە جوانەکانی کوردو خزمەتی کوردی .

ووتاری بەڕێوەبەری گشتی « پاشماوه »

دەستە رۆشنبیری‌یەکاندا چ تاك تاكو چ بە دەزگاو کۆمەڵ .. هەمیشە هەوڵ دەدەین لە هەموو تواناو بەهرەیەکی نووسەرانو ئەدیبان کەڵك وەربگرینو ماوەیان بدەین بەبەری قەڵەمو بیری گەشیان لە رۆژنامەو گۆڤارەکانمانو لە هەموو چالاکی‌یەکانماندا بەشداری بکەن . جا .. لەم رووەوە .. لە سایەی سەری ئێوەوە سەرکەوتووینو پەیوندیمان بە برایانی ئەدیبو رۆشنبیر توندو تۆڵەو کۆمەڵێکی زۆرو لە هەموو ئاستو جۆرێکدا لە چالاکی‌یەکانی رۆژنامەنووسیو رۆشنبیری‌ی دەزگاکەماندا بەشداری دەکەن .

ئەوەبوو .. یەکەم میهرجانی رۆشنبیری‌ی کوردیمان لە ٢٠ی نیسانی سالی پاردا لە شاری هەولێر خوێشاندانێکی گەورەێ رۆشنبیری‌ی بوو .. وێنەی گیانی هاوکاری‌ی نووسەرانو ئەدیبانی دووبارە کردەوە لە خزمەتکردنی ئەدەبو رۆشنبیری‌دا هەروەکوو چۆن راستی‌ی نیازی ئێمەشی نوواند لەوەدا کە دلسۆزانە رووەمان کردووەتە برایانی نووسەرو ئەدیبانمان ..

ئیتر کۆڕو کۆبوونەوەو چالاکی‌یەکانمانو پەیوەندی توندو تۆڵمان بەڵگەیەکی گەشی راستی‌ی رێبازەکەمانن.

خوشكو برای بەڕێزینه :

لەو دوو مانگەی رابردوودا لە بەغداو لە هەولێر دوو دیدەنیمان رێكخست هەروەکوو کردوومانە بە پەیڕەو لەگەڵ برایانی شارەزای ئەدیب دانیشتینو نەخشەی پڕ لە ئاواتی ئەم سالەمان خستنە بەردەمو لە گیروگرفتەکانی چاپەمەنی‌ی کوردیمان کۆڵی‌یەوە .. ئەو بیرو راو تێبینی‌یانەی باس‌کران بایەخمان پێدان هەروەها دوورودرێژ باسی پرۆژەکانی رۆشنبیری‌ی ئەم سالمان بۆ کردن دەربارەی : بواری چاپ‌کردنی بەرهەمی نووسەرانو یارمەتی‌دانیانو دانانی پلانێکی پوختەی وەرگێران لە ئەدەبی جیهانی لە لقە هەمو جۆرەکانی زانینەوە بۆ کوردی‌و بەرزکردنەوەی ئاستی ئەدەبی‌و رۆشنبیری‌و هونەری‌و ئەوپەڕی کەڵك‌وەرگرتن لە تواناو بەهرەی نووسەرانو ئەدیبانو رۆشنبیران لە پێناوی بەگوڕخستنو پێش‌خستنی بزووتنەوەی ئەدەبی‌و رۆشنبیری‌دا .

لە نەخشەی ئەم سالماندا دامان‌ناوە چەند جۆرێ چالاکی رۆشنبیری‌ی بنوێنین . . لەوانە کۆڕبەستنی ناوچەیی لە بەغداو لە هەولێرو سلێمانی‌و دهۆك کە نووسینگەکانمان بۆ ئەم راسپاردراوون هەروەها بە تەماین دیدارێکی چیرۆکی کوردی رێك‌بخەین کەوا دوای لێکۆلینەوە نامەی تایبەتیمان بۆ شارەزایان نارد تا باسو لێکۆلینەوەمان بۆ ئامادەبکەن . . هەروەها ئێمە ئامادەین لەگەڵ هەموو دەزگاو کۆمەلە رۆشنبیری‌یەکان‌دا هاوکاری بکەین لە چوارچێوەی ئامانجو ئەرکەکانی دەزگاکەماندا وە پێکەوە چالاکی‌ی رۆشنبیری‌ی هاوبەش بەر هەم‌بهێنین .

ئەێ بەڕێزینه

لە پارەوە بیرمان لە رێك‌خستنی دیداری شیعری کلاسیکی کوردی کردووەتەوە.

لە ڕاستیشدا بەندێکی نەخشەی رۆشنبیری‌ی سالی ١٩٨٠ مان بوو .. لە وەڵامی ئەمەشدا کە ئایا چۆن ئەو بیرە هاتە پێشەوەو لەو چوارچێوەیەداو بەو ناوە دەقی‌گرت .. دەڵێین ئێمە لەگەڵ هەندێ دۆستو برا بیرمان لەوە کردەوە کە وا چاکە لە بیرەوەری‌ی شاعیرە ناودارەکانماندا ئاهەنگی رۆشنبیری رێك‌بخەین .. بەڵام بۆ کام شاعیرو لە کێ‌و لە کوێ‌وە دەست پێ‌بکەین ؟ کۆن یان نوێ ؟ نالی یان حاجی .. یان کوردی ؟ دوای ووتوویژ بیرمان لەوە کردەوە کە دەربارەی شیعری کلاسیکی کوردی بە گشتی دیدارێك سازبکەینو داوا لە ئەدیبانی پسپۆڕ بکەین کە لە بابەت ئەو قوتابخانە شیعری‌یەو هەموو گۆشە جوراوجۆرەکانی‌یەوە بەپێی هەڵبژاردنی خۆیان باس بنووسن .. ئیتر بەم جۆرە بیری ئەو دیدارە سەری هەڵداو پێ‌گەیشت .

ئێمە داوامان لە زۆربەی ئەو کەسانە کرد کە لامان وابوو پسپۆڕی ئەم بابەتەن .. بەڵام هەندێکیان هەلی تەواویان بۆ رێك‌نەکەوتو هەر ئەو باسانەمان بۆ هات کەوا لەم دیدارەدا گوێ‌ی لێ‌دەگرن .

لەبەر ئەوە ئەگەر باسەکان هەر ناتەواوی‌یەکی زانستی یان ئەدەبییان هەبێت گلەیی بەخەێ ئێمە ناگرێتەوە .. هەر چۆنێك بێت ئێمە سوپاستی ئەو برایانە دەکەین کە رەنجیان کێشاوەو باسیان بۆ ئەم دیدارە ئامادە کردووە.

هیوادارم ئەم باسانە ببنە بناغەی لێکۆلینەوەی قوولترو بەرگوشادتر ئەمەش سەرەتای کۆڕو دیداری تر بێت بەشکوو نووسەرانی تریش بە هەرەو تواناێ بیری خۆیان لە بواری ئەدەبو رۆشنبیری‌و زانین‌دا پێش‌کەش بکەن .

لە دوایی‌دا هیوادارم سەرکەوتوو پایەدار بن .

گۆڤاری ستارت «پاشماوه»

تەنگ‌وچەلەمەی کۆمەلایەتی‌و بێ‌توانایی ئەو لایەنە فەرمانڕەوایانەی خۆیان بەسەر گەلانی ئێران‌دا سەپاندووە ئابووری‌ی ئێران بەرەو نالەباری‌یەکی تەواودەبەن .. سەرەڕای ئەوەی کە بێ‌کاری بە چەشنێکی ترسناك سەرتاپای ئێرانی گرتووەتەوەو ژیانی کۆمەلایەتی لە تاران‌دا پڕبووە لەوشتانەی کە قەدەغەن چونکە لە ئێران تەنیا یەك دەستەلات بەدەستنی‌یە بتوانێت کاروبار بەرەو چاکی بباتو جڵەوی بگرێت .

گۆڤارەکە دووپاتی کردووەتەوە ئەو جەنگە دەست‌درێژی‌کەرانەی رژێمی فارس دەیکاتە سەر عێراق بۆ ئەوەیە حیساباتی ناوخۆیی لەنێوان مەڵبەندەکانی هێزەکان لەئێران‌دا پاك‌بکرێتەوە .

گۆڤارەکە لە کۆتایی ووتارەکەی‌دا ووتویەتی پیاوگرتنو بەندیخانەو پۆلیسی نهێنی سەرلەنوێ کەوتووەتە کار لەژێر ناوی (ساواس)دا کە جەنراڵێکی پێشووی ساواك سەرۆکێتی

ئافرەتی کورد

لە یادی کۆچ کردنی حەبسە خانی نەقیبدا

نەتەوەی کورد وەك هەموو نەتەوەیەکی تر خاوەنی مێژووی پڕ لەخەباتو تێکوشانی خۆیەتی کە بەتێکۆشانو خوێنو شەهیدان نووسیویەتی کەیشتوەتە ئەم پلەی ئێستا تێیدان

لەم مێژوویەدا تەنیا پیاو دەوری نەگێڕاوە بەڵکو شان پەشانی ئەوان ئافرەتیش خەباتی کردوەو سەربەستی خۆی چەسپاندوە بەشداری لەهەموو روەکانی ژیاندا کردوە وەك لایەنەکانی روشنبیری‌و ئابووری‌و بارەکانی تری ژیان .

یەکێ لەو ئافرەتانەی کە بنەرەتی مێژویەکی رووناکیان بۆ هەموو ئافرەتی کورد دانا « حەپسە خانی نەقیب»ە کەواتە ، ئەم ئافرەتە ئەوەندە هەقی لەسەر گەلی کورد هەیە نەك تەنیا ئافرەتی کورد لەیادی کوچ کردنیدا سالی جارێك بیرمان بکەویتەوە .

حەبسەخان لە سالی ـ١٨٩١ـدا لەشاری سلیمانی لەدایك بووەو کچی شێخ مارفی حەفیدی کاك ئەحمەدی شیخەو ئامۆزای شیخ مەحمودی نەمر بووە هەروەها خێزانی شێخ قادری حەفیدە.

حەپسەخان بە ئافرەتێکی رەوشت بەرزو خاوەن بیرو باوەڕێکی دلسۆز ناسرابوو کە هەمیشە ئامادەیی پیشان دەدا بۆ یارمەتی‌دانی هەموو کەسێك بەتایبەت ئافرەتو لەهەموو تەنگو چەلەمەیەکدا دەهات بەهاواریانەوە هەروەها بڕواشی بەوە بوو کەنیوەی نارەحەتی ئافرەت لەنەخویندەواری‌وە دێت لەبەر ئەوە هەولێکی زۆری‌دا تاتوانی یەکەم قوتابخانەی ئێواران بۆ ئافرەتان بکاتەوە لەسلیماتیدا خۆشی بوو بەقوتابی تیدا هەروەها دەبێ ئەوەشمان لەبیر نەچێ کە خانویەکی خۆی بەخش بۆ ئەوەی بکریت بە قوتابخانە .

لە سالی ١٩٥٢دا کوچی دوایی کردوه .

ـ سەرگول ـ

کاروباری دەروونی

توورە بوونی ئافرەت دیاردەیەکە لە دیاردەکانی گۆڕانەکانی ژیانە

لە ناو کۆمەڵدا، جاران وا باو بوو ، کە ئافرەت مرۆڤێکی زیاتر لە پیاو لەسەرخۆو دڵنەرمەو کەمتر روو بە رووی تورەبوونو هەڵچوون دەبێت بەڵام ئێستا ئەم باری سەرنجە بەرامبەر بە ئافرت گۆڕاوە ، چونکە ئافرەتیش وەك پیاو هاتۆتە مەیدانی کاری رۆژانەو توشی هیلاکی لەشو عەقل دەبێتو وەك جاران نیە لە چوار دیواری مالَ بە پشو دانیشی‌و چاوەڕێ‌ی هاتنەوەی مێرد بکاتو تەنیا بە کاروباری ناو مالەوە خەریك بێت . جا کە ئافرەت کەوتۆتە مەیدانی کاری رۆژانەی لە دەرەوەی ژیانی خێزانی‌و بەپێی دروستبوونی پیولوجی‌و فسیولوجی خۆی زیاتر لە پیاو هیلاك بوونو وەهەلسوران کاری تێ‌دەکاتو سەرەرای ئەوەی ئافرەت مندال بوونو شیروان بە منداڵی لە سەرەکە ئەمە لە پیاودا نیەو هەر ئەمە لە خوێندا لەشو بیر هیلاك دەکاو کار دەکەنە سەر میشكو دل جا بۆیە شارەزا دەروونیەکان ئامۆژگاری ئافرەتی کارکەر دەکەن بۆ ئەوەی هەست بە پشو بکاتو توشی میشك هیلاك بوونو تورەیی نەبێت.

ـ بایەخ بە جۆری خواردنو خواردنەوەی رۆژانە بداتو ئەیەلی کەمی پرۆتین لەلەشیا روو بدات .

زینب حسین

ئافرەت ...

منداڵێك تەمەنی پێنج ساڵەو قورسایی پەنجاکیلۆیە

ئەم منداڵە کە شاری‌شەنگەهای لەم رۆژانەدا خەرپکیەتی ناوی ـ ئەلیودەبعاو ـ ە . تەمەنی پێنج ساڵەو ٥ر١ مەترو نیوێکە‌دەتوانێت یەکێکی تر کە قورسایی «٦١» کیلو گرام‌بێت بەدرێژایی سەد مەتر لە کۆڵ بکات .

بەهاری ئەم ساڵ چی لەبەر دەکەین ؟

هەموو دەزانین کە ئافرەت زۆر حەز لە شتی جوانو خۆگۆڕین دەکا بەڵام ئەمە ئەوە ناگەیەنی دەبێ هەمیشە چی تازە لە زۆژ ئاوا دەردەچێ ئێمەش لاسایی بکەینەوە بەڵکو دەبێ شتێك هەڵبژێرین کە لەگەڵ بەژنو بالآماندا بگونجێ . وا لێرەدا ئێمەش تازەترین جلو بەرگی ئەم وەرزەتان دەخەینە بەردەستو هەڵبژاردنیشی لەسەر خۆتانە .

ـ دەزگای جلو بەرگی بەناو بانکی فەرەنسی ـ ایف سان لوران ـ دەڵی کە وا تەنورەکان کورت دەبنەوە تا ژێر ئەژنۆو دوو چرچ دەکەوێتە ئەملاو ئەولاوە هەندێ جاریش سادەیەوتەسك چاکەتەکەش لە چاکەتی پیاو دەکاو پانەو تا رادەیەکیش درێژ ترە لە چاکەتی زستانی رابردوو .

ـ رەنگەکانیان زیاتر بەرەو کالی دەڕوا وەك پەمەیی‌و سەوزی کالو مۆری کال .

خواردنی نوێ

مەعەکەرۆنیە بە شێوەی فەرەنسی

نسبەتی شتەکان

١. ـ پاکەتی مەعەکەرۆنیە پارچە پارچە بکە

٢ ـ ½ کیلو پەنیر بدە لەرەنە

٣ ـ ¼ کیلویەك (ئاردی‌سپی سور دەکەیتەوە لە نیو رۆن تا رەنگی زەرد هەڵگەرێ ئینجا دوو کوپ شیری تێ‌ خۆتە

٣ ـ چەن تەماتەیەك شەوخەێ‌و بیبەری رەشی تێکنە

ـ چۆن دروست دەکرێ ـ

مەعەکەرۆنیەکە بکولێنە لەگەڵ تۆزێ خوێ ئینجا بە ئاوی سارد بیشورەوە ئاوی تەماتەکە تێکەل بە شیرو ئاردەکە بکە ئینجا پەنیرەکەو مەعەکەرۆنیەکەی تێ‌بکەو تۆزێ گەرمی بکەو پێشکەشی بکە .

گۆشەی وەرزش

ئەنجامی پێشبڕکێکانی قوتابخانەکانی هەولێر

رۆژی شەممەی رابردوولە پارێزگای هەولێر کۆتایی بەو پێشبڕکێ‌یە هات کە لەلایەن بەڕێوەبەرێتی‌ی چالاکی وەرزشی‌و دیدەوانی‌لە بەڕێوەبەرێتی‌ی گشتی‌ی پەروەردەی پارێزگاکەوە بۆ قوتابیانی قوتابخانە ئاوەندی‌و ئامادەیی‌و پیشەیی‌یەکان رێکخرابوو .

لە ناو قوتابخانە ناوەندی‌یەکاندا قوتابخانەی موزەفەریە لە تۆپی پێ‌دا پالەوانێتی‌ی پارێزگاکەی وەدەست‌هێنا ، قوتابخانەی ناوەندی‌ی سەیداوەیش لە یاری باڵەو باسکەدا پالەوانێتی‌ی پارێزگاکەی وەرگرت .

لە یاری تۆپی دەستدا ناوەندی‌ی گۆران پالەوانێتی‌ی وەدەست‌هێنا ، لە یاری تۆپی دەستدا ناوەندی‌ی گۆران پالەوانێتی‌ی وەدەست‌هێنا ، لە یاری تەنسیش‌دا بە دوو کەس ناوەندی موزەفەریە پالەوانێتی‌ی وەدەست‌هێناو لە یەك کەمیش‌دا ناوەندی‌ی کۆماری پالەوانێتی‌ی وەرگرت .

ئەنجامی قوتابخانە پیشەیی‌و ئامادەیی‌یەکانیش بەم جۆرە بوو .. ئامادەیی ئازادی پالەوانێتی تۆپی پێ‌ی وەرگرت ، سانەوی پیشەسازی بەشی میکانیك پالەوانێتی‌ێ یاری باڵەی وەرگرتو بەشی کارەباش پالەوانێتی‌ی یاری باسکەی وەرگرت .

لە یاری تۆپی دەستیش‌دا ئامادەیی پیشەسازی بەشی میکانیك پالەوانێتی‌ی وەدەست‌هێنا ، لە یاری تەنسیش‌دا بە دوو کەسی سانەوێ عەینکاوە پالەوانێتی‌ی پارێزگاکەی وەرگرتو ئامادەیی بازرگانیش لە یەك کەسی‌دا پالەوانێتی چنگ‌کەوت .

لە کۆتایی یاری‌یەکان‌دا کە لە یاریگای بەڕێوەبردنی ناوخۆیی‌دا ئەنجام دران بەڕێز عادل محەمەد بەڕێوەبەری چالاکی وەرزشی‌و دیدەوانی خەڵاتی بەسەر تیپە سەرکەوتووەکان‌دا دابەش‌کرد

پالەوانێتی‌ی مەلبەندەکانی لاوان لە دهۆك

لە سەرەتای ئەم هەفتەدا پێشبڕکێکانی پالەوانێتی‌ی مەڵبەندەکانی لاوان لە تۆپی بالەو پێ‌و دەستدا لە پارێزگای دهۆك کۆتایی پێ‌هات کە لقی یەکێتی‌ی گشتی‌ی لاوانی عیراق لە دهۆك بە بۆنەی بیرەوەری‌ی سی‌و چوار ساڵەی دامەزراندنی حزبی فەرماندەوە رێکی خستبوو .

ئەوەبوو مەلبەندی لاوانی دهۆك پالەوانێتی‌ێ تۆپی پێ‌ێ وەدەست‌هێناو تیپی لاوانی ئامێدی پالەوانێتی‌ی تۆپی بالەو تیپی مەلبەندی لاوانی دهۆك پالەوانێتی‌ی تۆپی دەستیان وەرگرت .

لە کۆتایی پێشبڕکێکاندا بەڕێز احمد مدلول احمد سەرۆکی دەستەی لقی یەکێتی‌ی گشتی‌ی لاوانی عیراق لە دهۆك خەلاتی بەسەر تیپە سەرکەوتووەکان‌دا دابەش‌کرد .

Institut Kurde de Paris

ڤیستەڤاڵێك بۆ گۆرانی کوردی

ماوەیەك لەمەوبەر یەکێتی قوتابیانی کوردستان لە هەولێر ڤیستەڤاڵێکی گەورەی بۆ گۆرانی سیاسی قوتابیان ڕێکخست ، تیایدا تیپەکانی قوتابیانی پارێزگای نەینەواو تەئمیم‌و دیالی‌و هەولێرو ئەنبارو صلاح‌الدین‌و دهۆك‌و سلێمانی بەشداریان کرد .

ئەم ڤیستەڤاڵە لەژێر دروشمی « هەموو خۆشەویستی‌یەك بۆ سەرکردەی قادسیەی نوێ‌و سەربازە قارەمانەکانی » کرایەوەو بەچاودێری مامۆستا محمد امین محمد سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی کوردستان بە وەکالەت ، هەروەها ئەمیندارەکانی ناوچەی کوردستان‌و هاوڕێی ئەمینداری نهێنی‌یەکانی حیزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی لقی هەولێرو ژمارەیەك لەکاربەدەستان‌و نوێنەرانی ڕێکخراوەمیللی‌و پیشەیی‌یەکان‌و جەماوەرێکی زۆری خەڵکی شار ئامادە بووبوون .

لەپێشەکی ڤیستەڤاڵەکەدا ئامادەبووەکان هەموو بۆ گیانی شەهیدانی جەنگی قادسیەی صدام دەقیقەیەك بۆ ڕێزگرتن بێدەنگ بوون ، دوای ئەوە سروودی نیشتمانی‌یان دژی ڕژێمی خومەینی ڕەگەزپەرست‌ەك ، ئینجا کاك خالد طاهر لێپرسراوی کاروباری ڕۆشنبیری مەکتەبی سکرتاریەتی یەکێتی قوتابیانی کوردستان وتارێکی خوێندەوە ، تیایدا بەڵێن‌و پەیمانی قوتابیانی کوردستانی بۆ سەرکردایەتی شۆرش‌و سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دووپات کردەوە کە هەمیشە لە ریزی پێشەوەی تێکۆشاندا دەبن بۆ پاراستنی شۆڕش‌و سنووری وڵات لەدەست‌درێژیٚ دوژمنان‌و پیلانی بەرەی ئیمپریالیزم‌و کۆنەپەرستان‌و بەتایبەتی دەست‌درێژی‌یەکانی تاقمە ،گەزپەرستەکەی ئێران .

لەدوایدا قوتابیانی ڕێزگای نەینەوا چوار سروودیان پێشکەش کرد، وابەدوای ئەوان پارێزگای تەئمیم‌و یەك لەدوایەك هەموو تیپەکان سروودو گۆرانی سیاسی ئخۆبان پێشکەش کرد ،

ئەوی شایانی باس‌بێ تیپی قوتابیانی هەولێر سێ سروودیان پێشکەش کرد « لەشکری ئێمە ،کۆرپەکانی شەهیدان ، پێشمەرەوی کوردین ». هەروەها تیپی قوتابیانی دهۆکیش سێ سروودو گۆرانیان پێشکەش کرد (سرودێك بەزمانی ئاسوری ، لەشکری عیراق ، کوردێت ئیران)و دوابەدوایان تیپی قوتابیانی سلیمانیش سێ سروودیان پێشکەش‌کرد - ئەی ئاڵا ، غالي رئیسنا هێزی گەل - .

لەکۆتایی ڤیستەڤاڵەکەدا، لیژنەی تەحکیم بڕیاری دا پاداشتەکان بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش بکات :

پاداشتی گۆرانی کۆرال لەنێوان نەینەواو دیالەدا دابەش‌کرا .

پاداشتی گۆرانی دووقۆڵی درا بە هەولێر پاداشتی گۆرانی یەك‌کەسی‌ درا بە دهۆك .

عبدالوهاب تاڵەبانی
نووسینگەی هەولێر

دنیای سەیرە

زانایان پسپۆڕان لەو بڕوایەدان قسەکردن لە نێوان مرۆڤ‌و دۆلفیندا شتێکی ڕاستە لە پاریسدا لێکۆڵینەوەیەکیا دەربارەی ئەم گیانلەبەرە ئاوی‌یە زیرە بڵاو کردووەتەوە تێیدا هاتووە کە دۆلفین لەوز گەورە ئەگەر بە چاکی مەشقی پێ بکرێت دەتوانێت لاسایی دەنگی مرۆڤ بەتەواوەتی بکاتەوە .

سەمەرەی دۆلفین

پرۆفیسۆری ئەمەریکایی -لیلی- توانی یەکێك لە دولفینەکان فێری بیست وشەی ئینگلیزی بکات کە تێیان دەگات‌و دەیانڵێتەوە .

یەکێك لە ڕۆژنامەکانی سۆڤیاتی باسی کۆمەڵێك دۆلفینی کردووە کە لە دەوروبەری ، پاپۆڕێکی ڕاو لە دەریای قەرم کۆبوونەتەوەو دەستیان کردووە بە هەراو قیژە دەرباوانەکانی پاپۆرەکە تێ‌گەیشتن کە ئەم دۆلفینانە داوایان لێ‌دەکەن ڕوو بکەنە جێگایەکی دیاری کراو .

کاتێك پاپۆڕەکە دەگاتە جێگا دیاری‌کراوەکە دەرباوانەکان پارچەیەك ئاو بەدی دەکەن جووڵانەوەیەکی ناسروشتی بە سەریەوە دەبینرێت تۆرەکە بەرز دەکەنەوە کە کەشتی‌یەکە نابوبەوە دەبینن دۆلفینێکی بچکۆلەی لە ناو گیری خواردووە کاتێك کە ئازاد دەکرێت ، دۆلفینەکانی تر لە خۆشیدا دەست دەکەن بە هەڵبەزین‌و دابەزین‌و سوور دەبن لە سەر ئەوەی شان‌بەشانی پاپۆڕەکە بڕۆن تا دەگەنە کە ناری دەریاکە بۆ پاداشت دانەوەی ئەم چاکەیە .

سمیرە کردویەتی بەکوردی

چاپکراوی نوێ

لە چاپکراوەکانی دەزگای ڕۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردیٚ زنجیرەی زانستی، کتێبی تەکنیکار دەرچووە کە کاك عبدالخالق معروف نووسیویەتی .

هاوڕێیەکی گۆشەی منالان

لەوەتەی ڕۆژنامەی (هاوکاری) گۆشەی منداڵانی تێدا کراوەتەوە ، منداڵانی کورد ، هەموو هەفتەیەك بە تاسەوە دەیخوێننەوە ..بەڵام هەندێ منداڵی تر زۆر بە گەرم‌و گوڕتر لە باوەشی دەگرن ،

ئەوەتا ئەم منداڵە بەو پەڕی خۆشەویستی‌یەوە ڕازی دەروونی خۆی بۆ هاوڕێکانی ئەم گۆشەیە دەردەبڕێ‌و دەڵێ ،

ناوم عونی سلیمانە‌و تەمەنم تەنیا ١٣ ساڵە ، بەڵام ئەوەندە هۆگری کتێب خوێندنەوەو ڕۆژنامەو گۆڤارە کوردییەکانم ، کە بە تەواوی بووتە تروسکەی ژیانم‌و دەمەوێ هەموو منداڵانی کورد بە چیرۆکی بە سۆزی کوردی مێشکی خۆیان ئاو بدەن .

● **بەتایبەتی چیت خوێندۆتەوەو لە یادت ناچێتەوە ؟**

× زۆر بە حەزەوە (زێڕین‌و کاڵێ) و «داپیرەم ووتی»و «جاریکیان »م خوێندەوەو هەموو چیرۆکەکانم لەبەر کردووە .. کە چیرۆکی نوێ دەرنەچێ ، ناچارم سەرلەنوێ بەو چیرۆکانە دا بچمەوەو تێنوویەتی خۆمی پێ‌بشکێنم

● پاشە ڕۆژ حەز ئەکەی ببی بەچی ؟!

× بە چیرۆك‌نووس ، بۆ ئەوەی منداڵە ئازیزەکان بە چیرۆکی خۆش بلاوێنمەوەو هەر خۆشم ئەزانم چەندە حەزم لەوەیە ببمە مامۆستاو وانەی کوردی بڵێمەوە .

نووسینگەی هەولێر
ش ٠ ع

سینەما

وێنەی صوفیا بێ پرسی خۆی

ئەکتەری ناسراوی سینەمایی صوفیالۆرین شکاتی لە ڕۆژنامە نووسێك کردوە ؛ [illegible] ئەوەی وێنەی ئەوی لە ڕۆژنامەکەیدا بەبێ پرسی خۆی بڵاو کردۆتەوە ئەوەی سەیرە ، ڕۆژنامە نووسەکە لە وەڵامی شکاتەکەی صوفیادا وتویە : ئێمە وێنەکەمان گرتووە ، نەك خۆمان دروستمان کردبێ!

هەڵبژاردە

ئەو ئافرەتە ، منداڵی مەیمونەکەی بەدەستەوەیە چەند سەعاتێك دوای لە لەدایك بوونی کالیفورنیا گیراوە ، مەیمونی‌دایك وا سەیری ئافرەتەکە دەکات وەك بڵێ : منداڵەکەم‌چۆنە ، زانست ڕوونی کردۆتەوە ، سۆزهەرلای مرۆڤ نیە ، بەڵکو هەموو خۆشەویستی تەنیا لە لای‌گیان لە بەریك ئەم سۆزەی هەیە .

لە دەرەوەی سنوور

ڕەوشتی سەیر

لە هەندێك ناوچە ڕۆژهەڵاتی‌یەکانی وولاتە یەکگرتووەکاندا چەندین کۆمەڵەی ئایینی کۆنخواز دەژین لە کاتی کۆچ‌کردنی باوباپیریانەوە لە سەدەی هەژدەهەمدا لە ئەوروپاوە بۆ ئەمریکا تاکوو ئێستا ڕەوشت‌و ڕەفتاری خۆیان نەگۆڕیوە .

کە مرۆڤ دەچێتە شەقام‌و شارەکانی ئەم کۆمەڵانەوە شوێنی هیچ داهێنراوێکی نوێ نابینێت ؛ دەبینین هەوجاری جووت کردنی زەوی ئەسپ ڕای‌دەکێشێت‌و خەڵکی جل‌و بەرگی کۆن لەبەر دەکەن کە باوباپیریان لە ئەوروپاوە هێناویانە .

ئەگەر یەکێك ئۆتۆمۆبێل لێ‌بخورێت بە تاوانێکی دادەنێن پێویست بەوە دەکات سزا بدرێت ئەگەریش واز نەهێنێت ئەوا هەموو لەگەڵی نادوێن .

کارکردن‌و کشتسازی لە دارستان‌و زەوی‌وزاردا بە کارێکی پیرۆز دادەنێن. ئەوانە منداڵەکانیان بۆ قوتابخانەکانی دەوڵەت نانێرن بەڵکوو خۆیان لە قوتابخانە تایبەتی‌یەکانی خۆیاندا پێیان دەخوێنن ، لەبەر ئەوە ئەمانە لە جیهانی تایبەتی‌ی خۆیاندا جیهانی سەدەکانی ڕابوردوو دەژین لەکاتێکدا سەدەی بیستەم بەلایاندا تێ‌پەڕی بی ئەوەی ئاگایان لێ‌بێت .

کەریم ڕشید
ئامادەی کردووە

چیرۆك بۆ منالان

بەهار گەورە دەبێ

بەهار کچێکی چاوشینی بچکۆلەی ئێسك‌سووك بوو ، حەزی ئەکرد زوو گەورە بێ‌و زوو گەورەیی خۆی ببینێ ، بەڵام نەیدەزانی چۆن ئەمە بکات .. هەموو ڕێگایەکی تاقی کردەوە .. پێڵاوەکانی دایکی لە پێ‌کرد . پاڵتۆکەی نەنکی لەبەر کرد. قژی وەکو قژی خوشکە گەورەکەی داهێناو ڕازاندیەوە ، سووراو سپیاوێکی تێری کرد ، سێ چوار بازنی بریقەداری لە دەست‌کردو سەعاتێکی گەورەشی لە مەچەکی بەست . کە خەڵکی دیبان پێی پێکەنین‌و گاڵتەیان پێ‌کرد . بەڵام جاریکیان بەهار بیری لە ڕێك‌وپێك کردنی ماڵەوە کردەوە، بۆ ئەم مەبەستە هەستا گەسکێکی باشی لە ماڵەکەدا . تا بڵێی پاکی کرد بۆوە ؛ کە دایکی ئەمەی بینی زۆری پێخۆش بووو دڵێ کرایەوەو بە بەهاریٚ ووت :-

- بەهار بەڕاستی گەورە بووی .

لە پاشاندا بەهار بیریٚ لە شتنی قاپ‌و حاجەت کردەوە وگشتیانی شت‌و ووشکی کردنەوە ، ئەمجارەیان تەنها دایکی پێی خۆش نەبوو ، بەڵکو باوکیشی زۆری پێ‌خۆش بوو ، ئەوە بوو ڕۆژێکیان باوکی لە کاتی نان خواردنی نیوەڕۆدا پێی ووت :-

- کچم بەهار ، ئێستا بەڕاستی گەورەیت‌و گەورە بوویت .

ئەوەتا ئێستا خەڵکی بە - بەهار - دەڵێن ، بەڕاستی گەورەیە ، بەڕاستی ژیرە . خۆشی هەستی بە گەورە بوونی خۆی کردوە کە چۆن گەورە بووە، بەبێ ئەوەی پێڵاوی دایکی لە پێ بکات ، یان پاڵتۆی نەنکی لەبەر بکات ، یان قژی وەکو قژی خۆشکەکەی برازێنێتەوەو سووراو سپیاو بکات‌و سەعات‌و ئازنە لە دەست بکات .. کەواتە ئەم شتانە کەس گەورە ناکات .. بەڵکو « کار مرۆڤ گەورە ، دەکا »

بکر حسن

گۆشەی یەکتر ناسین

شێرزاد کامل

جوتیار حسین

صباح کامل

بووکۆکە

بووکە شووشەم نازدارە
خڕو پڕ ڕوو بەخاڵە
دەست بە قژیا دەهێنم
دەست‌و قاچی ناشکێنم
لە باوەشما دەنوێ
بەبێ دەنگیش هەڵ دەسێ
زۆر کڕو لەسەر خۆیە
خۆشەویستمە بۆیە !
کە جلی بۆ دەدوورم
یارمەتیم دەدا پوورم
دایکم بۆی دەنەخشێنێ ..
بووکۆکە نای دڕێنێ
منیش وەکو ئەو چاکم
خۆشەویستم لای کاکم

«طه خضر خۆشناو »